

ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

Υπόδειγμα υπακοής

ΟΣΙΟΣ ΑΚΑΚΙΟΣ

Ο ΕΝ ΤΗ ΚΛΙΜΑΚΙ

(Κζ' – 26^η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ)

*ΒΙΟΣ * ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

*ΙΕΡΑ ΑΣΜΑΤΙΚΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

*ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ

*ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ Δ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

Ἦχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.

Εἰς ἐξήστραψας ὡσπερ ἀστήρ φαεινός, καὶ πάντας ἐφαιδρυνας τῶν μονοτρόπων χοροῦς, Ἀκάκιε ὅσιε, αἴγλη τῶν ἀρετῶν σου, καὶ διήγειρας τούτους, ἀνθεσιν ἐγκωμίων, καταστέφειν σὺν πόθῳ, τὴν σὴν φαίδραν καὶ σεπτὴν, καὶ πάντιμον μνήμην σου.

Ἐτερον. Ἦχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.¹

Ἀκάκιον ὅσιον, ἐπευφημούμεν λαμπρῶς, ὡς τύπον καὶ ἔρεισμα, τῶν ἀσκητῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ τέλειον πρότυπον, πίστεως ἀκακίας ταπεινώσεως θείας, Λόγου φιλανθρωπίας θεοφόρον δοχεῖον· καὶ γὰρ ἐστέφθη ἐν δόξῃ, ὁ θεοτίμητος.

Ἐτερον. Ἦχος πλ. α΄. Τὸν συνάναρχον Λόγον.²

Ἀκακία ἐμπρέπων πάτερ Ἀκάκιε, υπακοῆς ἀνεδείχθης λαμπρὸν υπόδειγμα, ταπεινώσει ἀληθεί καλλωπιζόμενος· ὅθεν πλουσίων δωρεῶν, ἐκ Θεοῦ ἀξιωθεὶς, κέτευε θεοφόρε υπέρ ἡμῶν τῶν τιμῶντων, τὴν μακαρίαν σου κοίμησιν.

ΚΟΝΤΑΚΙΑ

Ἦχος δ΄. ἐπεφάνης σήμερον.

Ὠφθης στήλη ἐμψυχος, τῆς καρτερίας, καὶ πυρσὸς αείφωτος, υπακοῆς ὡς ἀληθῶς, τοὶς μονοτρόποις πανόλβιε, διὸ υμνοῦμεν τὴν πάνσεμνον μνήμην σου.

Ἐτερον. Ὅμοιον.

Ἐν ἀσκήσει ὅσιε, ἐνδιαπρέψας, υπηκόων ἀγαλμα, ὦφθης καὶ ἐμψυχος εἰκῶν, πάτερ θεόφρον Ἀκάκιε· διο τῆς ἀνω ζωῆς κατηξίωσαι.

Ἐτερον. Ἦχος πλ. β΄ . Την υπέρ ημών.

Των οσίων εδείχθης Ακάκιε καύχημα, ταπεινώσεως δε τύπος και σεμνόν εγκαλλώπισμα, μοναχών τε της ακακίας πρότυπον σεπτόν ἴδιο ἔλαβες εν ουρανοίς, οσιομάρτυρος τιμήν και χαράν ανεκλάλητον ἴστηρξον σαις πρεσβείαις, εν αγώνι, του βίου, τους ανυμνούντας ευλαβώς, την ζωήν σου θεοδόξαστε.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

Χαίροις υπηκόων η καλλονή, και της ακακίας, φερωνύμως άνθος τερπνόν ἴχαίρε θεión σκεύος, της ταπεινοφροσύνης, Ακάκιε θεόφρον, αγγέλων σύσκηνε.

Δεύτε ανυμνήσωμεν ευλαβώς, Ακάκιον ύμνοις, οι μεγάδες και μονασταί, αγάπης το τέκνον, της ακακίας φίλον, υπακοής τελείας, το μέγα πρότυπον.

Ακάκιον στύλον υποταγής, θυσίας τον πλούτον, ανοχής τον υπογραμμόν, υπόδειγμα θεión, της ταπεινοφροσύνης, και των θαυμάτων κρήνην, ανευφημήσωμεν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«...ο της υπακοής μισθός μείζων του κατά

την εγκράτειάν εστι κατορθώματος».

(Μέγας Βασίλειος, Λόγος Ασκητικός Γ΄ ,

ΕΠΕ 8, 148΄ ΡG 31, 884).

Παρόλο που κατά το παρελθόν είχαμε αναγνώσει την «Κλίμακα» του οσίου Ιωάννου του Σναϊΐτου αρκετές φορές και μας είχε κάμει ιδιαίτερη εντύπωση το παράδειγμα υπακοής του οσίου Ακακίου, δεν σκεφτήκαμε να ασχοληθούμε περισσότερο με αυτό το «μυρίπνοον άνθος» της υπακοής.

Άλλ΄ όμως, «άλλαι αι βουλαι των ανθρώπων, αλλά δε ο Θεός κελεύει». Κι έτσι ένα απόγευμα, που «ξεφυλλίζαμε» στην Εθνική Βιβλιοθήκη την Περιοδική Σειρά «Αγιορείτικη Βιβλιοθήκη» των εκδόσεων Σχονά (Βόλος), έπεσε το μάτι μας στην ιερή Ακολουθία του Οσίου. Αυτό ήταν η αφορμή να ασχοληθούμε ιδιαίτερα με τον Όσιο, προκειμένου να γνωρίσουν και άλλοι αυτόν τον μεγάλο θησαυρό της υπακοής.

Και είναι η Υπακοή μια από τις μεγαλύτερες αρετές, που δυστυχώς στις μέρες μας τείνει να εκφυλισθή ή ακόμη και να εξαφανισθή. Και μη προφθάσει κανείς να πει ότι είναι μια αρετή, που πρέπει να την ασκούν αποκλειστικά και μόνο οι μοναχοί. Την έχουμε εξίσου ανάγκη κι εμείς οι «εν των κόσμω» Χριστιανοί, για να πορευόμαστε στο δρόμο μας προς τη σωτηρία με ασφάλεια. Αυτήν διδάσκουν και συνιστούν όλοι οι Άγιοι Πατέρες. «Πάντες άνθρωποι απαησόμεθα την προς το Ευαγγέλιον υπακοήν, μοναχοί τε και οι εν συζυγίαις».³

Έτσι ο βίος του οσίου Ακακίου πρέπει να μας γίνει παράδειγμα προς μίμηση ή τουλάχιστο το μέτρο για να μετρήσουμε τη δική μας πνευματική ανέχεια. Και τότε ίσως ζητήσουμε τη βοήθεια και το έλεος από τον Κύριο της τελείας Υπακοής, για να μπορέσουμε να βάλουμε αρχή στον πνευματικό αγώνα.

Στην προσπάθειά μας αυτή, το αποτέλεσμα της οποίας κρατείτε, αγαπητοί αναγνώστες, στα χέρια σας, υπήρξαν πολλοί που μας βοήθησαν, είτε στέλνοντάς μας υλικό (βιβλιογραφικό, φωτογραφικό κλπ.), είτε με τις πολύτιμες παρατηρήσεις και διορθώσεις τους. Για να μην μακρηγορούμε τον προλογικό μας λόγο, επιλέξαμε να τους ευχαριστήσουμε ονομαστικά στο τέλος του βιβλίου.⁴

Όμως σε κάθε περίπτωση τα λάθη και οι ατέλειες, που τυχόν υπάρχουν, είναι δική μας αποκλειστικά ευθύνη και γι' αυτό ζητάμε συγγνώμη από τον όσιο Ακάκιο και κατανόηση από τους αγαπητούς αδελφούς μας αναγνώστες.

Τέλος, εάν κάποιος αδελφός μας ωφελήθηκε από το βιβλίο αυτό, τον παρακαλούμε να προσεύχεται στον όσιο Ακάκιο υπέρ ημών των αναξίων και αμαρτωλών.

«Κύριε Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, δια πρεσβειών του οσίου Ακακίου, ελέησον ημάς. Αμήν».

Ιωάννης Γ. Θαλασσινός.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ιερά Παράδοση της Αγίας μας Εκκλησίας έχει προσδώσει στον όσιο Ακάκιο τον προσδιορισμό «ο εν τη Κλίμακ», κι αυτό, γιατί κατά το μεγαλύτερο μέρος ο Βίος του μας είναι γνωστός από το θεόπνευστο βιβλίο του αγίου Ιωάννου του Σναΐτου, την «**ΚΛΙΜΑΚΑ**». ⁵ Συγκεκριμένα ο θαυμαστός Βίος του οσίου Ακακίου αναφέρεται στον Δ' Λόγο, «Περί Υπακοής». ⁶

Βασικό χαρακτηριστικό της οσιακής βιωτής του Αγίου ήταν η Υπακοή. Γι' αυτό και επιλέξαμε σαν κύριο τίτλο του βιβλίου το: «**Υπόδειγμα Υπακοής**». Πράγματι, ο όσιος Ακάκιος πρέπει να είναι για μας ένα υπόδειγμα εφαρμογής και άσκησης της θεοδίδακτης αυτής αρετής.

Θεωρήσαμε σκόπιμο να χωρίσουμε το βιβλίο σε τρία (3) μέρη. Το **πρώτο μέρος** περιέχει τον **Βίο του Οσίου**· το **δεύτερο μέρος** περιέχει διάφορα αγιολογικά, υμνογραφικά και ιστορικογεωγραφικά σχόλια και στοιχεία (στην αρχή παραθέτουμε λίγα εισαγωγικά λόγια από την αγιαπατερική διδασκαλία για την **αρετή της Υπακοής**, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα το Βίο του Οσίου)· και το **τρίτο** και τελευταίο **μέρος περιέχει την ι. Ακολουθία του Οσίου**, η οποία δεν είναι καταγεγραμμένη στα Λειτουργικά βιβλία- Μηναία της Εκκλησίας μας. Μάλιστα είχαμε τη χαρά και την ευλογία να συμπεριλάβουμε την **Παράκληση** και τους **Χαιρετισμούς** στον όσιο Ακάκιο, που συνέθεσε ο σεβαστός Υμνογράφος και Ιεροκήρυκας Πανοσιολ/τος **Αρχιμ. π. Νικόδημος Αεράκης**, ο οποίος και συμπλήρωσε την ήδη υπάρχουσα ι. Ακολουθία.

Έτσι πλέον όποιος φιλόσιος επιθυμεί να εορτάζει τον Όσιο θα έχει την ευκαιρία να τον τιμά με την αρμόζουσα εκκλησιαστική τάξη. Ιδιαίτερα οι Ιερές Μονές και οι Μοναχοί και Μοναχές της Εκκλησίας μας πρέπει να εορτάζουν και να τιμούν τον όσιο Ακάκιο της Κλίμακος, το άξιο τέκνο της Υπακοής, σαν προστάτη Άγιο στον θεοφιλή αγώνα τους στο στάδιο των αρετών.

**«Η του Ακακίου επέλαμψεν εορτή· δεύτε σήμερον αυτόν φαιδρώς
πανηγυρίσωμεν, των μοναστών τα συστήματα...»⁷**

(και όχι μόνο, αλλά όλοι μας)!

ΒΙΟΣ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΑΚΑΚΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΚΛΙΜΑΚΙ.

I. Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΟΥ.⁸

Από πού ήταν η καταγωγή του οσίου Ακακίου δεν γνωρίζουμε. Γνωρίζουμε όμως ότι έζησε τον ζ' (6^ο) αιώνα μ. Χ. Ανατράφηκε από τους γονείς του με ευσέβεια προς τον Θεό. Κι όταν έφθασε σε νόμιμη ηλικία, κατά την οποία έπρεπε να επιλέξει το δρόμο της ζωής του, δεν θεώρησε καθόλου σπουδαία την οδό των πολιτών, αντίθετα διάλεξε την οδό που οδηγεί στην φιλοσοφία τη σχετική με το Θεό, την οδό την τελεία.

Έτσι μόνασε από νεαρή ηλικία σ' ένα μοναστήρι της Μ. Ασίας, που λεγόταν των Κελλιβάρων, το οποίο βρισκόταν στο όρος του Λάτρου.⁹ Ήταν πολύ απλός, φρόνιμος στο λογισμό του, καλοπροαίρετος στα λόγια και στις πράξεις, από δε τη νεανική του ηλικία ζούσε πολύ ασκητικά. Το ιδιαίτερο όμως χαρακτηριστικό του γνώρισμα ήταν η αδιάκριτη υπακοή και μάλιστα, όπως θα δούμε στη συνέχεια, υπακοή «*άχρι θανάτου*». ¹⁰

Αυτός λοιπόν ο θαυμάσιος μοναχός είχε για Γέροντα και επιστάτη – πως και γιατί δεν γνωρίζουμε – έναν μοναχό «ακόλαστο», ¹¹ πολύ αμελή στα προς την αρετή, ανυπόμονο και υπερβολικά θυμώδη. Τόσα πολλά δεινά και βάσανα τραβούσε ο μακάριος Ακάκιος, ώστε οι περισσότεροι δυσκολεύονται να τα πιστέψουν. Γιατί δεν ήσαν μόνο οι βρισιές, οι προσβολές και οι ειρωνείες, που του έλεγε, αλλά τον βασάνιζε δέρνοντάς του κάθε μέρα, σαν να ήταν δήμιος. Και ήταν τόσο πολύς και βάνουσος ο ξυλοδαρμός, που του προξενούσε φοβερές πληγές και αφόρητους πόνους.

Όμως ο πραγματικά άκακος Ακάκιος υπέμενε όλες αυτές τις φρικτές δοκιμασίες με απόλυτη σιωπή, κάνοντας τελεία υπακοή και δείχνοντας αξιοθαύμαστη υπομονή. Η δε υπομονή του δεν ήταν «άλογος», ¹² δηλ. δεν έκανε υπομονή από έλλειψη εξυπνάδας, αλλά ακολουθώντας τους λόγους του Κυρίου μας «εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς υμών». ¹³ Κι αυτό το κατάφερε διατηρώντας την καρδιά του καθαρή και προπάντων αμνησικάκη, στραμμένη πάντοτε προς τον Κύριο, που πρώτος Αυτός έδωσε το παράδειγμα υπομένοντας τα Πάθη και την Σταύρωση αγόγγυστα, συγχωρώντας μάλιστα τους σταυρωτές Του λέγοντας: «Πάτερ, άφες αυτοίς ου γαρ οίδασι τι ποιούσ». ¹⁴ Έτσι κι ο Ακάκιος δεν κράταγε καθόλου κακία και μίσος στο Γέροντά του. Αντίθετα, προσευχόταν στο Θεό για τη σωτηρία της ψυχής του.

Μπροστά του είχε διαρκώς το παράδειγμα και την διδασκαλία των Πατέρων, οι οποίοι νουθετούν τους υποτακτικούς λέγοντας:

«Από σένα που βρίσκεσαι υποταγμένος σε πνευματικό πατέρα, ας μη διαφεύγει ο δόλος των εχθρών δαιμόνων. Μη λησμονείς τις υποσχέσεις σου προς τον Θεό, μη νικηθής από ύβρεις, μη δειλιάσεις τους ελέγχους, τους χλευασμούς ή τα περιγελάσματα, μην υποχωρήσεις από την υπερβολή των πονηρών λογισμών, μην αποφεύγεις την αυστηρότητα του πνευματικού πατέρα... αλλά αφού βάλεις στην καρδιά σου τον λόγο του Κυρίου: Όποιος υπομείνει ως το τέλος, αυτός θα σωθή” (Ματθ. 1 22), με υπομονή τρέχε τον αγώνα που βρίσκεται εμπρός σου, προσηλώνοντας το βλέμμα σου στον Ιησού, που μας δίνει την αρχή της πίστεώς μας και την ολοκλήρωσή της». ¹⁵

Η υπομονή και η ταπείνωσή του ήταν τόσο μεγάλη, που κινούσε το θαυμασμό και την έκπληξη όλων όσων γνώριζαν τι τραβούσε. Μάλιστα έλεγε για όσους νόμιζαν ότι δεν θύμωνε ποτέ:

«Πλανώνται όσοι νομίζουν ότι δεν θυμώνω ποτέ. Θυμώνω, αλλά κατά των δυο μεγαλύτερων εχθρών. Ο ένας είναι ο Σατανάς, τον άλλον περιπτώ να σας τον πω» και έδειχνε τον εαυτό του. ¹⁶

Ο μέγας Γέροντας Ιωάννης ο Σαββαΐτης,¹⁷ ο οποίος εμόνασε ένα διάστημα στην ίδια Μονή με τον όσιο Ακάκιο, βλέποντάς τον κάθε μέρα να ταλαιπωρείται και να υποφέρει υπερβολικά, σαν να ήταν αιχμάλωτος, που είχε πουληθεί για δούλος, του έλεγε, όταν τον συναντούσε:

- «Πώς είσαι, αδελφέ Ακάκιε; Απεκόμισες σήμερα κάποιο κέρδος;» (εννοώντας φυσικά το πνευματικό κέρδος).

Αμέσως, αυτός ο μακάριος, του έδειχνε πότε το μάτι του μελανιασμένο, πότε τον τράχηλό του πρησμένο και άλλοτε πάλι το κεφάλι του καταπληγωμένο από τα δυνατά και βάνουσα κτυπήματα.

Ο μέγας Ιωάννης, που γνώριζε την αρετή του, αλλά και την αξιοθαύμαστη υπομονή του, του έλεγε:

- «Καλώς, καλώς υπόμεινε και οπωσδήποτε θα κερδίσεις απ' αυτή την υπομονή μεγάλο όφελος και θα σωθής».

Και πράγματι, η πνευματική του προκοπή ήταν μεγάλη. Γιατί, όπως σημειώνει ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, «εκείνος οπού αγαπά εξ όλης του ψυχής εκείνους οπού τον υβρίζουν ή τον αδικούν και παρακαλεί τον Θεόν δια τούτους, εις ολίγον καιρόν ανεβαίνει εις μεγάλην προκοπήν».¹⁸

Εννέα ολόκληρα και μαρτυρικά χρόνια πέρασε κάτω από την υπακοή εκείνου του ασπλάγχνου Γέροντα ο όσιος Ακάκιος, κατά δε τον ιερό ψαλμωδό του ` «ακριβώς γαρ τετηρηκώς την ευαγγελικήν πολτείαν, φημί δί οφθαλμών ακρίβειαν, γλώσσης εγκράτειαν, σώματος δουλαγωγίαν, φρόνημα ταπεινόν, εννοΐας καθαρότητα, οργής αφανισμόν και υπακοήν άκραν».¹⁹ Τον ένατο χρόνο, μην αντέχοντας άλλο το πολυβασανισμένο του σώμα τις ταλαιπωρίες, αναπαύθηκε και η αγία του ψυχή πήγε

να συναντήσει τον αγαπημένο της Κύριο, ο Οποίος επιβραβεύοντας τους κόπους του τον κατέταξε στο χορό των Μαρτύρων και Ομολογητών. Γιατί «οι πατέρες... τη μακαρία υπακοή την εχαρακτήρισαν ως **μαρτύριο**. Χωρίς αυτήν, κανείς από τους εμπαιθείς δεν θα κατορθώσει να ιδή τον Κύριον». ²⁰ Το δε πολύπαθο σώμα του το ενταφίασαν οι Πατέρες στο Κοιμητήριο της Μονής.

Μετά πέντε ημέρες από την εξόδιο Ακολουθία, ο Γέροντάς του πήγε σε κάποιον μεγάλο και διακριτικό Γέροντα και του λέει:

- «Γέροντα, ο αδελφός Ακάκιος απέθανε».

Ο διακριτικός Γέροντας (που σύμφωνα με τον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος, ο οποίος και μας περιγράφει το περιστατικό, είναι ο ίδιος ο αββάς Ιωάννης ο Σαββαΐτης), ²¹ γνωρίζοντας το νεαρό της ηλικίας του Ακακίου, του απαντά:

-«Αλήθεια σου λέω, Γέροντα, δεν σε πιστεύω».

Τότε ο Γέροντας του Οσίου αποκρίνεται:

- «Έλα να πάμε στο κοιμητήριο και θα δεις» `κι έτσι πήγαν και οι δυο μαζί στο κοιμητήριο.

Μόλις φθάσανε, ο μεγάλος εκείνος Γέροντας απευθυνόμενος προς τον όσιο Ακάκιο, σαν να μιλάγε σε ζωντανό κι όχι σε πεθαμένο, λέει:

- «Αδελφέ Ακάκε, πέθανες;».

Δείχνοντας ο Όσιος, ακόμα και μετά θάνατον, τη μεγάλη του υπακοή, όπως ο Λάζαρος στον Χριστό, υπακούει και δεν ανασταίνεται μεν, γιατί δεν του ζητήθηκε κάτι τέτοιο, αλλά, ώ του θαύματος! απάντησε αμέσως στον Γέροντα, λέγοντάς του:

- «**Και πώς είναι δυνατόν, πάτερ όσιε, να πεθάνει άνθρωπος που είναι εργάτης της υπακοής;**».²²

Μόλις ο κακός και δύστροπος Γέροντας άκουσε τη φωνή του πεθαμένου υποτακτικού του, γεμάτος φόβο από το παράδοξο θαύμα, έπεσε στο έδαφος κλαίγοντας συντεντιμμένος. Ήταν δε τόση η συντριβή και η μετάνοιά του, που ζήτησε, από τον Ηγούμενο της Λαύρας την άδεια και έφτιαξε κελλί κοντά στον τάφο του Οσίου. Εκεί έμεινε τον υπόλοιπο χρόνο της ζωής του ζώντας με σωφροσύνη και μετάνοια. Εξομολογείτο στους Πατέρες για το ξύλο που έδνε και τα βάσανα που προξενούσε στον ευλογημένο Ακάκιο και συνέχεια κατηγορούσε τον εαυτό του λέγοντας τους: «Φόνο έκαμα!».

Κι έτσι ο μακάριος Ακάκιος, με την υπομονή και την υπακοή του, και την επουράνια Βασιλεία κέρδισε και το Γέροντά του οδήγησε σε συναίσθηση και μετάνοια.

Τιμώντας ο Θεός τον αγώνα του θείου Ακακίου και το μαρτύριο της υπακοής του, φύλαξε το τίμιο Λείψανό του ανώτερο από κάθε φθορά και φυσική διάλυση και το διατήρησε σώο, άφθορο και ολόκληρο για πολλά χρόνια. Και είναι αυτή η ιδιαίτερη τιμή, που κάνει ο Πανάγαθος Θεός, δηλαδή η αφθαρσία του κτιστού σώματος, το πιο αδιάψευστο σημάδι αγιότητας. Η τιμή αυτή γίνεται, κατά τους θεοφόρους Πατέρες της Εκκλησίας μας, σε Αγίους που, όσο ζούσαν, είχαν μια πολλή καθαρή ζωή και διεφύλαξαν το σώμα και την ψυχή τους αμόλυντα. Όπως αμόλυντα τα διεφύλαξε και ο όσιος Ακάκιος, εφαρμόζοντας τον λόγο του Αποστόλου Παύλου: «λογισμούς καθαιρούντες και παν ύψωμα επαρόμενον κατά της γνώσεως του Θεού και αιχμαλωτίζοντες παν νόημα **εις την υπακοήν του Χριστού**». ²³

II. ΕΝΑ ΘΑΥΜΑΣΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ.

Μετά από πολλά χρόνια από την κοίμηση του Οσίου, την εποχή του θέρους συνέβη να πάνε όλοι οι αδελφοί της Μονής των Κελλιβάρων για θερισμό. Και επειδή τα χωράφια απείχαν αρκετά, διανυκτέρευαν εκεί και επέστρεφαν στη Μονή τους μετά από πολλές ημέρες.²⁴

Δυο μόνον αδελφοί είχαν μείνει στο Μοναστήρι. Ο ένας για να το φυλάει και ο άλλος επειδή ήταν άρρωστος. Συνέβη λοιπόν κατά τη διάρκεια της απουσίας των αδελφών ο ασθενής να πεθάνει. Ο άλλος αδελφός, επειδή ήταν μόνος του, δεν μπορούσε να σκάψει τάφο και να κάμει τα απαραίτητα για την ταφή. Άνοιξε λοιπόν τον τάφο του οσίου Ακακίου, που ήταν έτοιμος, και εκεί έβαλε και τον πεθαμένο αδελφό.

Την επομένη ημέρα πήγε στον τάφο και παραδόξως βρήκε το σώμα του αδελφού ριγμένο απ' έξω και αμέσως τον έβαλε πάλι μέσα στον τάφο του Οσίου. Επειδή όμως και την άλλη ημέρα τον βρήκε ξανά ριγμένο έξω, έκαμε παράπονα στον Άγιο, δικαιολογώντας την πράξη του:

-«Άκουσα, άγιε Ακάκιε, ότι κανένας άλλος δεν πρόκοψε στην υπακοή όσο εσύ, αλλά τώρα, καθώς βλέπω, έγινες παρήκουος και τόσο περήφανος, ώστε δεν δέχεσαι τον αδελφό μέσα στον τάφο, αλλά τον αποβάλλεις. Λοιπόν ή άφησέ τον να βρίσκεται μαζί σου μέσα στον τάφο ή, εάν τον ξαναρίξεις έξω, δεν θέλω να σε υποφέρω πλέον, αλλά θα σε βγάλω έξω από τον τάφο».

Αμέσως έβαλε το σώμα του αδελφού για άλλη μια φορά μέσα στον τάφο κι έφυγε.

Την άλλη μέρα πήγε πάλι στον τάφο αποφασισμένος να βγάλει τον Άγιο από τον τάφο, εάν εύρισκε το σώμα του αδελφού βγαλμένο ξανά έξω. Όμως, ώ του θαύματος, ώ της μεγάλης υπακοής του οσίου Ακακίου! Τον μόν αδελφό τον βρήκε μέσα στον τάφο, το δε ιερό Λείψανο του Οσίου δεν το βρήκε πουθενά.²⁵

Έτσι, ακόμα και σήμερα, αυτός ο τάφος, που είναι πλέον άδειος, λέγεται πως είναι του οσίου Ακακίου.²⁶

Τας του Οσίου Σου αγίας πρεσβείας, Χριστέ ο Θεός, ελέησον ημάς. Αμήν.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΚΑΙ ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΚΟΗΣ.

Διαβάζοντας κανείς το θαυμαστό βίο του οσίου Ακακίου του «εν τη Κλίμακ», εκπλήσσεται κυριολεκτικά με την άκρα υπακοή του, η οποία στην απόλυτη αυτή μορφή της προκαλεί τη λογική του σημερινού (μη πατερικού) ανθρώπου και πιθανότατα «σκανδαλίζει» με τα ορθολογιστικά κρήρια της εποχής μας.

Η αντιμετώπιση της Υπακοής, όπως αυτή βιώνεται στην ορθόδοξη πνευματικότητα, με την κυριαρχούσα στην εποχή μας λογική της αυτοδικαίωσης και της συνεχούς (αταπείνωτης και πολλές φορές νευρωτικής) διεκδικήσεως του λεγομένου (στην πατερική γλώσσα) «δικαιώματος»,²⁷ είναι φυσικό να μας οδηγήσει σ' ένα λογικό αδιέξοδο, ένα... σκάνδαλο. Εξάλλου η Υπακοή ως κατεξοχήν βίωση της αυταπαρνήσεως και μίμηση του Σταυρού είναι επόμενο να είναι «σκάνδαλον και μωρία».²⁸

Επεδὴ λοιπὸν ἡ Υπακοή κατανοεῖται μόνο στα φυσικά της πλαίσια, δηλαδή της πατερικής ορθόδοξης πνευματικότητας, θα πρέπει προς διευκόλυνσή μας να την ανιχνεύσουμε και να την κατανοήσουμε μέσα από την σχετική με αυτή πατερική σκέψη και εμπειρία.

Ας αφήσουμε στη συνέχεια τους αγίους Πατέρες, μέσα από την προσωπική τους πείρα και όχι τα δικά μας διανοήματα, να μας μιλήσουν εκ του ασφαλούς πλέον γι' αυτή την σταυρομίμητη και τόσο θαυμαστή αρετή της Υπακοής.

Ο Μέγας Βασίλειος χαρακτηρίζει «αγαθόν» (= έξοχον) τον μισθό της υπακοής: «αγαθός ο της ευπειθείας (=υπακοής) μισθός», ²⁹ ενώ ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος θαυμάζοντάς την αναφωνεί: «Ουδέν γλυκύτερον επικείας και πραότητος και **υπακοής**».³⁰ Εξηγεί μάλιστα ο Άγιος Πατήρ γιατί η υπακοή είναι απαραίτητη σ' όλες τις πτυχές της ζωής του ανθρώπου: «Επειδή γαρ το ομότιμον μάχην πολλάκις εισάγει, πολλάς εποίησε τας αρχάς και τας **υποταγάς** (=υπακοάς), οίον ως ανδρός και γυναικός, ως παιδός και πατρός, ως πρεσβύτου και νέου,... ως άρχοντος και αρχομένου, ως διδασκάλου και μαθητού».³¹

«Δεν υπάρχει γνησιότερο πράγμα από αυτόν τον τρόπο ζωής, δηλαδή την υποταγή, για κείνον που διάλεξε αποφασιστικά να σχίσει τα χειρόγραφα των αμαρτιών του και να γραφή στο θείο βιβλίο των σωζομένων», ³² μας συμβουλεύουν οι όσιοι Κάλλιστος και Ιγνάτιος οι Ξανθόπουλοι. Και συνεχίζουν λέγοντας: «Κατά τον μακάριο Παύλο, ο Υιός του Θεού και Θεός μας Κύριος Ιησούς, όταν έγινε άνθρωπος για χάρη μας και οικονομούσε με πολλή σοφία το πατρικό σχέδιο της σωτηρίας μας, χάραξε τον δρόμο της υποταγής, με τον οποίο ευαρέστησε ως άνθρωπος και αξιώθηκε ν' ανυψωθή πάλι από τον Πατέρα».³³

Στο σημείο αυτό η υπακοή αναδεικνύεται θεοδίδακτη, αφού ο ίδιος ο Υιός του Θεού, ο Χριστός, την διδάξει: «... και σχήματι ευρεθείς ως άνθρωπος **εταπείνωσεν εαυτὸν γενόμενος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού...**».³⁴ Και «ποιός λοιπόν είναι εκείνος που περιμένει με αυθάδεια, για να μην πω με αμάθεια, ότι θα επιτύχει την δόξα του Κυρίου και Θεού και Σωτήρα μας Ιησού Χριστού και τα πατρικά έπαθλα, χωρίς να έχει διαλέξει τον ίδιο δρόμο του καθηγητή και διδασκάλου μας Ιησού Χριστού;... Και υπάρχει κανείς, που θέλει να ζει με άλλο τρόπο, δηλαδή αυτάρεσκα και αυτόβουλα και χωρίς οδηγό, και να νομίζει ότι ακολουθεί ορθά την κατά Θεόν ζωήν; Όχι βέβαια».³⁵

Και ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος «το λαμπρότατο αστέρι της κατά Χριστόν πολιτείας», ο κατ' έξοχήν υμνητής και ανατόμος της Υπακοής, μας περιγράφει διεξοδικά και με λόγο συναρπαστικό στο τι συνίσταται η πραγματική υπακοή:

«Υπακοή είναι η νέκρωσις των μελών του σώματος, ενώ ο νους είναι ζωντανός. Υπακοή σημαίνει ενέργεια χωρίς εξέταση, θάνατος εκούσιος, ζωή χωρίς περιέργεια, αμεριμνία για κάθε σωματικό κίνδυνο, αμεριμνία για το τι θα απολογηθής στον Θεό, να μη φοβάσαι τον θάνατο, να ταξιδεύεις στην θάλασσα χωρίς κίνδυνο, να οδοιπορής στην ξηρά ξέγνοιαστα σαν να κοιμάσαι.

«Υπακοή σημαίνει ενταφιασμός της ιδικής μας θελήσεως και ανάστασις της ταπεινώσεως. Δεν αντιλέγει ο νεκρός ούτε ξεχωρίζει τα καλά από εκείνα που του φαίνονται ως πονηρά. Διότι ο Γέροντάς του, που του εθανάτωσε την ψυχή, αυτός θα δώσει λόγο για όλα. Υπακοή σημαίνει να αποθέσουμε την ιδική μας διάκριση στην πλούσια διάκριση του Γέροντος». ³⁶

Και συνεχίζει μεταφέροντας την γνώμη παλαιότερων Πατέρων: «Οι πατέρες ονομάζουν όπλο την ψαλμωδία, την προσευχή τείχος, τα άμωμα δάκρυα λουτρό· **την μακαρία υπακοή όμως την χαρακτήρισαν μαρτύριο, χωρίς το οποίο κανείς από τους εμπαθείς δεν θα δει τον Κύριο**». ³⁷ Και ποιος άραγε μπορεί να ισχυρισθεί, ότι δεν είναι εμπαθής;

Υπό αυτή την μαρτυρική και απόλυτη έκφραση έζησε την Υπακοή ο όσιος Ακάκιος υπομένοντας τα πάνδενα και κάνοντας αδιάκριτη ³⁸ υπακοή στον Γέροντά του, σ' αυτόν, που δεν γνωρίζουμε πως και γιατί ελεύθερα είχε επιλέξει. Κι αν δεν μπορούμε με την λογική μας να προσεγγίσουμε το μεγαλείο του μαρτυρίου του, ας σκύψουμε τουλάχιστον ευλαβικά και με δέος εμπρός του, εμπιστευόμενοι την δίκαιη κρίση του πανσόφου Δημιουργού μας, ο Οποίος τον εδόξασε και τον ετίμησε και μετά θάνατον. Και σ' αυτόν συνέβη: «Εκείνον που ταπεινώνεται μέχρι θανάτου, τον θαυμάζουν οι Άγγελο». ³⁹

Όπως η φιλαυτία χαρακτηρίζεται «μήτηρ των παθών», έτσι και η υπακοή, ως η τελεία αυθυπέρβαση δια της χριστομίμητης αυταπαρνήσεως και ταπεινώσεως, μπορεί να χαρακτηριστεί «μήτηρ των αρετών». Γι' αυτό σε όλα τα ασκητικά και μοναχικά κείμενα οι Άγιοι Πατέρες θεωρούν την υπακοή ως «εκ των ων ούκ άνευ»

προϋπόθεση και απαραίτητο θεμέλιο για την πνευματική προκοπή στην εν Χριστώ ζωή. «Από την υπακοή γεννιέται η ταπείνωση, από την ταπείνωση η διάκριση, από την διάκριση η δόραση και από την αυτήν η προόραση». ⁴⁰

Μάλιστα, όπως είναι γνωστό, η υπακοή έχει τα πρωτεία μεταξύ όλων των εισαγωγικών αρετών στην πνευματική πορεία προς τον Θεόν. Γιατί πρώτα ανατρέπει την οίηση και κατόπιν γεννά την ταπεινοφροσύνη. **Σε όσους λοιπόν την υπομένουν ευχαρίστως, γίνεται είσοδος και θύρα προς την αγάπη του Χριστού.** Και ακριβώς, την τελευταία αθέτησε ο Αδάμ και γλύστρησε στα βάθη του Άδου. Αντίθετα, ο Κύριός μας μέσω της θείας Οικονομίας δίδαξε την υπακοή, «γενόμενος υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού». ⁴¹ Αυτά μάλιστα τα έπραξε υποδειγματικά, για να βοηθήσει τον άνθρωπο, χωρίς να είναι σε τίποτε κατώτερος από την μεγαλωσύνη του Πατρός Του. Με την Υπακοή Του δέλυσε το έγκλημα της ανθρώπινης παρακοής και επανέφερε στην μακαρία και αιώνια ζωή όσους έζησαν με την υπακοή. «Ὡσπερ ο Αδάμ παραβάς θανάτω υπέπεσεν, ούτως ο Σωτήρ υπακούσας τον θάνατον ενέκρωσε». ⁴²

Αλλά μετά την σχετική αυτή θεωρητική προσέγγιση της αρετής της Υπακοής, θα θέλαμε να επισημάνουμε δυο τουλάχιστον αρνητικές απόψεις έναντι αυτής, οι οποίες παρερμηνεύουν την υπακοή, με αποτέλεσμα να αδρανοποιούν την μεγάλη ευεργετική αξία και σημασία στη ζωή όλων μας.

Η μία είναι ο περιορισμός της ασκήσεως της υπακοής αποκλειστικά στον μοναστικό χώρο. Λένε δηλαδή πολλοί ότι η υπακοή αφορά μόνο τους Μοναχούς, που ζουν υπό την στενή καθοδήγηση κάποιου Γέροντα στο Μοναστήρι και είναι υποχρεωμένοι να κάμουν απόλυτη υπακοή, σύμφωνα μάλιστα με τις υποσχέσεις που δίνουν κατά την είσοδό τους στον Μοναχισμό. Κατά την άποψη αυτή, η υπακοή αναφέρεται μόνο στους Μοναχούς, ενώ στις εντός του «κόσμου», της κοινωνίας διάφορες μορφές ζωής των Χριστιανών δεν έχει θέση.

Εκ των προαναφερθέντων κρίνεται ότι η άποψη αυτή είναι λανθασμένη. Κι αυτό φαίνεται και από την πείρα της καθημερινής μας βιωτής. Η ζωή μας έχει γίνει τόσο δύσκολη, όχι τόσο από την έλλειψη υλικών αγαθών, αλλά από την έλλειψη σωστής επικοινωνίας και διαπροσωπικών σχέσεων. Δεν μπορούμε να συννενοηθούμε μεταξύ μας, ο προϊστάμενος με τον υφιστάμενο, ο άνδρας με την σύζυγό του, οι γονείς με τα παιδιά τους και το αντίστροφο. Κι, όμως, εάν κάναμε υπακοή ο ένας στον άλλο – ο άνδρας στον ανώτερό του στην εργασία, η γυναίκα στον σύζυγό της, τα παιδιά στους γονείς, ο μικρότερος στον μεγαλύτερο – πόσο στ' αλήθεια καλλίτερη θα ήταν η ζωή μας, πόσο θα προκόπαμε πνευματικά και πόση ευλογία θα είχαμε! Ο εγωισμός και η υπερηφάνειά μας θα συντρίβονταν και η ταπείνωση θα βασιλεύε στην ψυχή μας.

Νομίζουμε ότι με την αυτονόμηση και την «χειραφέτηση» προωθούμε δημιουργικές δυνάμεις στη ζωή μας και δεν «πιανόμαστε κορόδα». Εάν όμως π. χ. η έλλειψη υπακοής, με την πνευματική της έννοια, από την γυναίκα στον σύζυγό της (ή και αντίστροφα, όταν ο σύζυγος έχει άδικο) είναι κάτι φυσιολογικό, γιατί τόσα ζευγάρια και μάλιστα χριστιανικά στην εποχή μας φθάνουν στο διαζύγιο λόγω «ασυμφωνίας χαρακτήρων»; Αλλά και διαζύγιο να μην πάρουν, γιατί ζούνε συμβατικά; Εάν πάλι η υπακοή των παιδιών προς τους γονείς είναι πια «ξεπερασμένη» και «αντιπαιδαγωγική», όπως ισχυρίζονται αρκετοί σύγχρονοι ψυχολόγοι και παιδαγωγοί, γιατί, όταν τα παιδιά γίνονται ανυπάκουα στις συμβουλές και τις προτροπές των γονέων τους εισηγούνται πολλές φορές κινδύνους ψυχικούς, αλλά και σωματικούς.

Υπόβαθρο της ανυπακοής είναι κατά τους Αγίους Πατέρες ο εγωισμός. Ο μακαριστός γέροντας Παΐσιος έλεγε χαρακτηριστικά ότι **«ο μεγαλύτερος εγωιστής είναι αυτός που ακολουθεί τους λογισμούς του και δεν ρωτάει κανέναν»** με αποτέλεσμα να «αυτοκαταστρέφεται... Για να βρει τον δρόμο του, πρέπει να ανοίξει την καρδιά του σε κάποιον Πνευματικό και να ζητήσει ταπεινά την βοήθειά του. Μερικοί, όμως, αντί να πάνε στον Πνευματικό, πάνε στον ψυχίατρο...». ⁴³

Άρα λοιπόν η αρετή της υπακοής είναι για όλους, εγγάμους – λαϊκούς και μοναχούς – κληρικούς, συμβατή και σωτήρια. Δεν διαφωνούμε όμως ότι υπάρχει, ή τουλάχιστον θα πρέπει να υπάρχει, κάποια διαφορά. Κι αυτό, γιατί οι μοναχοί έχουν δώσει κατά την κουρά τους υπόσχεση παντοτικής υπακοής για όλο το φάσμα της ζωής του, ενώ αντίθετα η υπακοή στη ζωή των λαϊκών είναι συνυφασμένη με την ευθύνη πολλών πρωτοβουλιών, όπως της συζυγίας, της συνεργασίας κ. λ. π.⁴⁴ Γί αυτό οι λαϊκοί οφείλουν να υπακούουν πρωτίστως σε πνευματικά θέματα. Τον τρόπο και τα όρια της υπακοής για τον καθένα μας τα υποδεικνύει και τα ορίζει με διάκριση ο Πνευματικός μας, σεβόμενος πάντα τα όρια⁴⁵ που έχουν θέσει οι προ αυτού Άγιοι Πατέρες.

Αυτός εξάλλου, ο Πνευματικός μας δηλ., είναι ο οδηγός και ο διδάσκαλός μας στον πνευματικό αγώνα για την απελευθέρωση από τα πάθη και την απόκτηση της αρετής της υπακοής, όπως και όλων των άλλων αρετών.

Η άλλη παρερμηνεία της υπακοής οφείλεται σε επικρασιακή, λανθασμένη αντιμετώπισή της. Σύμφωνα με αυτήν η υπακοή κατηγορείται για καταστρατήγηση της ελευθερίας του ανθρώπου, εκλαμβάνεται σαν αδυναμία και αβουλία, σαν δουλεία και θυσία της προσωπικής ελευθερίας κλπ., τα οποία κατά καιρούς γράφονται και λέγονται.

Η άποψη αυτή στηρίζεται σε μία επιπόλαιη θεώρηση της υπακοής με λογικά ή μάλλον ορθολογιστικά κριτήρια. Γιατί η υπακοή σκοπεύει ακριβώς να ελευθερώσει τον άνθρωπο από τα ασφυκτικά και βασανιστικά δεσμά της φιλαυτίας και του εγωισμού του, και – κατά τον Μ. Αντώνιο – «την μεν οίησιν αθετεί, την δε ταπεινοφροσύνην τίκτε».⁴⁶

Η πραγματική ελευθερία είναι η ελευθερία από τα πάθη, που καταδυναστεύουν τον άνθρωπο και τον οδηγούν να κάνει πράγματα που δεν θέλει.⁴⁷

Η υπακοή, ως κατ' εξοχήν μέθοδος αυταπαρνήσεως, ελευθερώνει τον άνθρωπο πραγματικά με τη νέκρωση του «ιδίου θελήματος», το οποίο υπηρετεί τον

εγωισμό και προσελκύει την αμαρτία. Έτσι η φαινομενική δουλεία και υποταγή της υπακοής φέρνει την πραγματική ελευθερία.⁴⁸ Επομένως πολύ σοφά κατά το Γεροντικό απόφθεγμα: «Η υπακοή αντί υπακοής εστίν».

Επίσης πολύ σωστά στη συνάφεια αυτή (υπακοή - ελευθερία) έχει επισημανθεί ότι η φιλοσοφία της Ερήμου με την πείρα και την διδασκαλία των τριών θεμελιωδών αρετών της δηλ. της ακημοσύνης, της παρθενίας και της υπακοής, απαντάει ουσιαστικά σε τρεις μεγάλες κοσμοθεωρίες. Με την ακημοσύνη στον Μαρξισμό, με την παρθενία σ' όλο το κίνημα του Φροϋδισμού, που συνδέει όλες τις ανθρώπινες ενέργειες με τις σαρκικές ορμές, και τέλος με την υπακοή στον Υπαρξισμό, που διδάσκει την τραγικότητα της υπάρξεως και την αγωνία, την οποία βιώνει ως αντίτιμο της ελευθερίας της.⁴⁹

Πέραν όμως όλων των δυσκολιών μας να προσεγγίσουμε με την σκέψη μας και τη ζωή μας την σταύρωση αυτή του εγωισμού, που ονομάζεται υπακοή, έρχεται ο όσιος Ακάκιος, από την «χώρα των ζώντων» πλέον, να μας ενισχύσει με το φωτεινό και συγκλονιστικό του παράδειγμα. Να μας διδάξει και βεβαιώσει από την πείρα του ότι η μακαρία αρετή της υπακοής είναι η μαρτυρική οδός, που οδηγεί από τη νέκρωση και τον τάφο του εγωιστικού – ιδίου θελήματος στην ελευθερία, από τα δυναστικά και εγωπαθή δεσμά της φλαυτίας, και στην ανάσταση της υποποίου ταπεινώσεως, που είναι η κλειδα της Βασιλείας των Ουρανών.⁵⁰

Είθε να μην χάσουμε αυτή την ευκαιρία και με τις ευχές του Οσίου πατρός ημών Ακακίου να «βάλουμε αρχή» στην πνευματική ζωή και να μη παραλείπουμε μαζί με τον όσιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο «να ικετεύουμε με προσευχές και δάκρυα τον Θεό **να μας στείλει άγιο και απαθή πνευματικό οδηγό**»,⁵¹ ώστε να οδηγηθούμε στην γνήσια μετάνοια και την μακαρία ταπείνωση υπακούοντας σ' αυτόν.⁵² Και κάθε φορά που ο πονηρός μας ενσπείρει λογισμούς ανυπακοής και απιστίας προς τον Πνευματικό μας Πατέρα, ας προσευχόμαστε προς τον Υιόν της μέχρι θανάτου Υπακοής Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, όπως μας διδάσκει και πάλι ο όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος:

«Θεέ και Κύριε των απάντων, ο πάσης πνοής και ψυχής έχων την εξουσίαν, ο μόνος ίσασθαί με δυνάμενος, επάκουσόν μου της δεήσεως του ταλαιπώρου και τον εν εμοί εμφωλεύοντα δράκοντα, τη του Παναγίου Πνεύματος επιφοιτήσει, θανατώσας αφάνισον ἑ καμέ, πτωχόν και γυμνόν πάσης αρετής υπάρχοντα, **τοις του αγίου μου πατρός ποσί μετά δακρύων προσπεσείν αξίωσον ἑ και την αγίαν αυτού ψυχήν εις συμπάθειαν του ελεήσαι με έλκυσον ἑ** και δός, Κύριε, ταπεινώσιν τη καρδιά μου και λογισμούς πρέποντας αμαρτωλώ συνθεμένω σοι μετανοείν ἑ και μη εις τέλος εγκαταλείψης ψυχήν άπαξ συνταξαμένην και ομολογήσασαν και αντί παντός κόσμου εκλεξαμένην και προτιμησαμένην Σε ἑ οίδας γαρ, Κύριε, ότι θέλω σωθήναι, ει και η πονηρά μου συνήθεια εμπόδιόν μου καθίσταται ἑ αλλά δυνατά Σοι, Δέσποτα, πάντα όσα παρά ανθρωπος αδύνατα. Αμήν».⁵³

Και τέλος, κλείνοντας την μικρή μας αυτή «εισαγωγή» στην μεγαλειώδη αρετή της υπακοής, κρίνουμε πολύ σημαντικό να αναφέρουμε την τριαδολογική διάσταση, που δίνει στην άσκηση της υπακοής ο ορθόδοξος Άγγλος επίσκοπος Κάλλιστος Γουέρ :

«Η σχέση (γέροντα – πνευματικού τέκνου) δεν είναι δίπλευρη, αλλά τριγωνική, επειδή πέρα από τον γέροντα και τον μαθητή του υπάρχει κι ένα τρίτο μέλος, ο Θεός».⁵⁴

Έχοντας διαρκώς Πνευματικοί και πνευματικά τέκνα, αυτή τη νομοτελειακή σχέση μπροστά μας, όπως μας την παρέδωσαν οι θεοφώτιστοι Άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας μας, δεν πρόκειται ποτέ να ξεφύγουμε από τον σωστό και ασφαλή δρόμο, που οδηγεί στη σωτηρία μας.

ΤΟ ΟΡΟΣ ΛΑΤΡΟΣ ΚΑΙ

Η ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΒΑΡΩΝ

Ο όσιος Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος (14^{ος} αι), στο σπουδαίο του έργο «**Εξήγησις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου**» αναφέρει ότι η Μονή, όπου εκάρη μοναχός ο όσιος Ιωάννης ο Σαββαΐτης, ήταν η **Μονή των Κελλιβάρων** στο όρος Λάτρος:⁵⁵ «εν τω όρει δε του Λάτρους η τοιαύτη μονή η νύν λεγομένη **Κελλίβερα**· εκείθεν γαρ ωρμάτο ο Όσιος...».⁵⁶

Θεωρήσαμε λοιπόν καλό να παραθέσουμε λίγα στοιχεία (ιστορικά, γεωγραφικά κ. ά.) γί αυτό το πάλαι ποτέ σημαντικό μοναστικό κέντρο του όρους Λάτρους, καθώς και για τη Μονή των Κελλιβάρων, που βρισκόταν εκεί, καθώς ήταν η Μονή της μετανοίας και του οσίου Ακακίου.

Το όρος της Δυτικής Μικράς Ασίας **Λάτρος ή Λάτμος** (από τους Τούρκους ονομάζεται Bes- Permak, δηλ. Πενταδάκτυλον) βρίσκεται πλησίον του Αιγαίου Πελάγους (απέναντι από τη Σάμο), 35 χλμ. ανατολικά της Μιλήτου και δυτικά της Εφέσου. Πλησίον του βρίσκεται η λίμνη Μπάφα . ανήκει στην οροσειρά του Κάδμου κι έχει υψόμετρο 1.367 μ. ⁵⁷ (Ως όρος "ού μόνον υψηλότερον και υπερνεφές, αλλά και αναβήναι κομιδή δυσχερέστατον" χαρακτηρίζεται ο Λάτρος...» ⁵⁸

Από πολύ νωρίς (πριν από τον 6^ο αι.) και μέχρι την κατάρρευση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας στην περιοχή (τέλη 14^{ου} αι.), άνθησε στο Λάτρος σπουδαία Μοναστική Πολιτεία, ανάλογη περίπου με αυτές του Αγίου Όρους, των Μετεώρων, του Βιθυνικού Ολύμπου κ. ά. Στην περιοχή ιδρύθηκαν πολυάριθμες Μονές, όπως, του Αγ. Παύλου του νέου ή του Στύλου, της Καρύας, των **Κελλιβάρων** (η Μονή του οσίου Ακακίου), του Δυσικού, των Ειρηνούτων, των Κισσών, του Φαλακρού Βουνού, των Ασωμάτων ή Βάτιν, του Περιστερίου κ.ά. Τόση υπήρξε στο βουνό αυτό η αφοσίωση στη λατρεία του Θεού, ώστε, κατά μερικούς μελετητές, από τον συνδυασμό της αρχαίας ονομασίας του Λάτμος και της λέξεως λατρεία προήλθε και η μετέπειτα ονομασία του Λάτρος.⁵⁹

Κατά παράδοση από τον 7^ο αιώνα, το όρος Λάτρος εχρησίμευε στους μοναχούς του Σινά και Ραϊθούς σαν καταφύγιο από τις επιδρομές και λεηλασίες των Αράβων.⁶⁰ «Η κοινότητα του όρους Λάτμου, του Λάτρου των Βυζαντινών, οφείλει τη γέννησή της στους πρόσφυγες αυτούς της Εγγύς Ανατολής».⁶¹

Το σπουδαιότερο από τα κοινόβια της περιοχής ήταν η Μονή του οσίου Παύλου του Νέου, η οποία ιδρύθηκε από τον ίδιο τον άγιο Παύλο περί το 940 μ. Χ. Μάλιστα «τον καιρό που ο (όσιος) Παύλος έφθασε στο Λάτρος, τρία μοναστήρια ήσαν σε λειτουργία: **των Κελλιβάρων**, του Σωτήρος Χριστού και της Καρύας...».⁶² Η Μονή του οσίου Παύλου ονομαζόταν επίσης και Λαύρα του Στύλου, από τον απόκρημνο βράχο, πάνω στον οποίο ασκήτεψε ο Άγιος τα τελευταία χρόνια της ζωής του σαν στυλίτης (995).⁶³ Ο βιογράφος του περιγράφει τον στύλο αυτόν ως εξής: «... πέτρα δε ούτος υπερύψηλος και αυτών ήδη παραψαύουσα των νεφελών, ης εν τω άκρω σπήλαιόν τι αυτοφυές...».⁶⁴

Κατά το 1071 μ. Χ. οι Τούρκοι κατέκλυσαν την Μ. Ασία και προχώρησαν έως του Λάτρου. Στην Μονή του αγίου Παύλου ηγούμενος ήταν τότε ο όσιος Χριστόδουλος, ο οποίος έφυγε μαζί με άλλους αδελφούς και κατέφυγε στην Πάτμο. Εκεί ίδρυσε τη Ι. Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου. Μάλιστα, κατά τους μελετητές, η ονομασία της νήσου Πάτμος προέρχεται από το Λάτμος, την αρχαία δηλ. ονομασία του όρους Λάτρου.

Είναι πιθανόν η μοναστική ζωή στη Μονή του Στύλου και γενικότερα στο όρος Λάτρος να έπαυσε κατά τα τέλη του 14^{ου} αιώνα. Και αυτό, γιατί τότε οι Τούρκοι έγμαν κυρίαρχοι όλου του δυτικού τμήματος της Μικράς Ασίας.

Σχετικά με την Μονή των Κελλιβάρων, από τον βίο του οσίου Ακακίου γνωρίζουμε ότι κατά τον 6^ο αιώνα ήταν ήδη σε λειτουργία και μάλιστα ήταν οργανωμένη διοικητικά σε Λαύρα με κοινό Ηγούμενο. Λεγόταν δε και **Μονή «του Λαμπωνίου»**, καθώς και **Ι. Μονή «Παναγίας Αχειροποιήτου»**, λόγω της θαυματουργικής εικόνας της Θεοτόκου, η οποία βρισκόταν στη Μονή και είχε,

σύμφωνα με την παράδοση, αποτυπωθεί θαυματουργικά και όχι από ανθρώπινα χέρια.⁶⁵

Οι ανασκαφές έχουν φέρει στην επιφάνεια κτίσματα της Μονής, που βρίσκονταν στην περιοχή της σύγχρονης τουρκικής πόλης Jediler, νότια των παρυφών του όρους Λάτρος.⁶⁶

«Κατά τας νοτίας κλιπύας του όρους κειμένη μονή του **Λαμπωνίου** ή των **Κελλιβάρων**, η αρχαιότερη ίσως του Λάτρος...».⁶⁷ Μάλιστα, έχουν έρθει στην επιφάνεια τοιχογραφίες, οι οποίες εκτιμάται ότι είναι του 13^{ου} αιώνας.

Η Μονή των Κελλιβάρων γνώρισε μεγάλη άνθηση κατά τον 10^ο αιώνα. Ο ηγούμενος της έλαβε αργότερα τον τίτλο του Αρχιμανδρίτη, με δικαιοδοσία και επί άλλων Μονών. Στον βίο του οσίου Αρσενίου του εν τω Λάτρω (εκοιμήθη στις 13 Δεκεμβρίου, έζησε τον 8^ο – 10^ο αι.)⁶⁸ αναφέρεται ότι ο όσιος Αρσένιος υπήρξε ηγούμενος της Μονής των Κελλιβάρων.

Εξάλλου στον βίο του οσίου Παύλου του Νέου επιβεβαιώνεται η μαρτυρία ότι στην Μονή των Κελλιβάρων εκοιμήθη ο όσιος Ακάκιος, και μάλιστα ότι ο τάφος του ήταν κοντά στο σπήλαιο, όπου μετέπειτα, κατά τον 7^ο αιώνα, ενταφιάσθηκαν οι αναιρεθέντες υπό των Αγαρηνών Αββάδες (προελθόντες από το Σνά, αλλά και ντόπιοι).

«Λέγουν δε ότι εκεί (στην ευρύτερη περιοχή της Λαύρας των Κελλιβάρων) κατέφυγαν οι πατέρες που ασκούσαν στο όρος Σνά και Ραϊθώ, όσοι βέβαια διέφυγαν το ξίφος των Σαρακηνών, περίπου τριακόσιοι τον αριθμό, “αγγελική πειθόμενοι οδηγία, προς την φιλήρημον τήνδε κατοικήσαι” (= ακολουθούντες αγγελική υπόδεξι για να κατοικήσουν στον φιλήρημο τούτο τόπο). Έπειτα όμως, “οιά Σου τα απόρρητα, Χριστέ, κρίματα!”, παρ’ ότι ήλθαν στην ερημική αυτή τοποθεσία, εσφάγησαν από τους Σαρακηνούς. Και όχι μόνο αυτοί αλλά και όσοι “διεσκήναντο” (= ασκούσαν) στο όρος αυτό έγιναν “θήραμα” των εχθρών και εσώθησαν μόνον όσοι διέφυγαν στο παρά την Μυκάλην όρος, τι “σύνηθες” καλούμενον Βραχιανόν. Αυτοί

ακριβώς, που εκρύβησαν στο όρος αυτό, μπόρεσαν να διαφύγουν “τους των πολεμίων οφθαλμούς».

«Στη συνέχεια, μετά την αναχώρηση των εχθρών, επανήλθαν και διεσπάρησαν στους διάφορους τόπους του όρους Λάτρος. Οι διασωθέντες συνέλεξαν τα σώματα των νεκρών και **τα κατέθεσαν στο σπήλαιο των Κελλιβάρων, όπου έχει ταφή και ο Μέγας Ακάκιος, περί του οποίου αναφέρει “ο της νοητής κλίμακος και ουρανομήκους δημιουργός, ο κλεινός Ιωάννης”.** Ο Όσιος λοιπόν Ακάκιος ασκήθηκε και στη Λαύρα των Κελλιβάρων και επέδειξε “αξιοθαύμαστον διαγωγής”. Αυτά βέβαια δεν είναι λόγοι περικφερόμενοι και αμφισβητούμενοι τυχόντων ανδρών, αλλά αποδεδειγμένοι, σαφώς γνωστοί στο όρος Λάτρος».⁶⁹

Το 1905 γερμανική αρχαιολογική αποστολή διεξήγαγε ανασκαφές στις πλαγιές του όρους Λάτρος και έφερε στο φως σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής δημοσιεύθηκαν το 1913.⁷⁰

Στο όρος αυτό, εκτός από τον **όσιο Ακάκιο** (6^{ος} αι.), ασκήτεψαν, όπως προαναφέραμε, ο **όσιος Παύλος ο Νέος**, ο Γέροντάς του **όσιος Πέτρος** και για ένα διάστημα ο **όσιος Βασίλειος** «πρεσβύτερος αδελφός και πνευματικός νυμφαγωγός του οσίου Παύλου»⁷¹ (10^{ος} αι), ο **όσιος Αρσένιος ο εν Λάτρω** (8^{ος} – 10^{ος} αι.), ο **όσιος Χριστόδουλος της Πάτμου** (11^{ος} αι.) καθώς και ο **όσιος Νικηφόρος**, πρώην επίσκοπος Μιλήτου (11^{ος} αι.), οι δύο **όσιοι Αθανάσιοι** (9^{ος} και 11^{ος} αι.), ο **όσιος Μελέτιος ο Γαλησιώτης** (13^{ος} αι.) κ. α.^{72, 73}

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν περισσότερες πληροφορίες για το πάλαι ποτέ σπουδαίο αυτό μοναστικό κέντρο του όρους Λάτρος στην μελέτη του **Raymond Janin**: «Les Eglises et les Monastietes des grands centres Byzantins»,⁷⁴ στην θαυμάσια μελέτη του Π. Λ. Βοκοτόπουλου: «Λάτρος», η οποία δημοδεύθηκε το 1967 στην «Επετηρίδα Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών»,⁷⁵ καθώς και στην μελέτη της

ιστορικού Έφης Ράγια: «ΛΑΤΡΟΣ. Ένα άγνωστο μοναστικό κέντρο στη Δυτική Μικρά Ασία». ⁷⁶

Κλείνουμε την σύντομη αναφορά μας – και λέμε σύντομα, γιατί το υλικό που έχουμε συγκεντρώσει είναι αρκετό για ένα άλλο βιβλίο – στο «Θείον Λάτρον και Άγιον Όρος των Βυζαντινών», όπως το χαρακτηρίζει ο γνωστός αρχαιολόγος Γεώργιος Α. Σωτηρίου, με την περιγραφή, από τον ίδιο, των «μοναχικών συνοικισμών» του Λάτρου: Γράφει λοιπόν ο Γ. Σωτηρίου:

«Έτι ζωηροτέραν εικόνα των μοναχικών συνοικισμών της Μικράς Ασίας κατά τους Βυζαντινούς χρόνους δίδουν εις ημάς τα ερημητήρια του Λάτμου. Ολίγω πέραν της αρχαίας Μιλήτου και κατά την Β. πλευράν της παρά την αρχαίαν Ηράκλειαν λίμνης, ⁷⁷ της εχούσης γραφικωτάτας νησίδας, υφούται... το όρος Λάτμος..., εις τας υπωρείας και τους υψηλούς βράχους του οποίου ευρίσκονται εγκατασπαρμένα: ασκητήρια, Ναοί και Μοναί, δί' ισχυρών τειχών περιβαλλόμεναι, ως δί' ομοίων τειχών περιβάλλονται αι Μοναί επί των νησίδων της λίμνης, ών είναι μοναδική η γραφικότης. Ο Wiegand εξήτασεν 24 τοιούτους μεγάλους και μικρούς Ναούς, αντιπροσωπεύοντας πάντας σχεδόν τους αρχιτεκτονικούς τύπους· ο Ναός της παραδόξου Μονής του Στύλου της ιδρυθείσης υπό του Μεγάλου ερημίτου Παύλου, επί Κωνσταντίνου του Πορφυρογεννήτου ακμάσαντος... είναι ευρεία τρίκλιτος Βασιλική χωριζομένη δια πεσσών· οι Ναοί των γραφικών νησίδων της Λίμνης παρά την Ηράκλειαν Ikis- Ada, Kaiwe- Assar – Adassi και Menet Adassi είναι ενδιαφέροντες τύποι σταυροειδών κατά το πλείστον Ναών του ΙΒ' πιθανώτατα αιώνας, το καθολικόν δε της Λαύρας της τελευταίας νησίδος έχει και χορούς εκατέρωθεν κατά το μοναστηριακόν σύστημα». ⁷⁸

Και συνεχίζει παρακάτω μεταφέροντας απόσπασμα από το «Εγκώμιον του Αθανασίου Πατριάρχου Αντιοχείας εις άγιον Χριστόδουλον», όπου περιγράφεται η ζωή των μοναχών κατά τον 11^ο αι, (οι επεξηγήσεις μέσα στις παρενθέσεις είναι του Γ. Σωτηρίου).

«Ούτω περιγράφεται υπό των Βυζαντινών ο Λάτμος: ἴτο δε (Λάτρον) ἐστὶν ὄρος υψηρέφές και μετάρσιον, ἰκανώς μεν και τοις κατά την τήδε βίον μακαριστοῖς σεμνυνόμενον...» και κατωτέρω, ἐνθα περί των οἰκούντων το ὄρος μοναχών εἶναι ο λόγος: ἴο δε γε κυρίως κόσμος αὐτοῦ, προσθέτουσι, Ναζηραίων πλήθος (ενν. ασκητῶν), μη ραδίως αριθμηθῆναι δυνάμενον ἴων μεν αφιδιάζεν προελομένων (δηλ. μοναχῶν ἰδιορρυθμῶς ζώντων), ὠν δε και την μετ' αλλήλων ηρετισμένων συμβίωσιν (δηλ. μοναχῶν διαπωμένων εις Κοινόβια)...». ⁷⁹

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΣΙΝΑΪΤΗΣ

ΚΑΙ Η «ΚΛΙΜΑΞ»

Θα ήταν σοβαρή παράλειψη, εάν δεν αναφέραμε, επιγραμματικά έστω, τον βίο του συγγραφέως της «Κλίμακος», αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου, καθώς και λίγα λόγια για το σπουδαίο αυτό πόνημά του.

Δυστυχώς, τα βιογραφικά στοιχεία, που μας δέσωσε ο σύγχρονός του μοναχός Δανιήλ ο Ραιθηνός είναι λίγα. Κι αυτό, γιατί πρόκειται περισσότερο για πανηγυρικό λόγο παρά για βιογραφία.

Ο Ιωάννης γεννήθηκε γύρω στο 525 μ. Χ. από ευπόρους μάλλον γονείς σε κάποια παραλιακή ή νησιωτική περιοχή. Έλαβε ανώτερη μόρφωση, αλλά από νεαρή ηλικία, μόλις 16 ετών, διάλεξε την μοναχική και ασκητική ζωή. Είχε κι έναν αδελφό ονόματι Γεώργιο, ο οποίος κι αυτός διέπρεψε στον μοναχισμό.

Στην έρημο του Σνά, που πήγε, σαν αρχάριος υποτάχθηκε στον διακριτικό αββά Μαρτύριο. Μετά από 19 περίπου χρόνια αδιάκριτης υπακοής και μετά από την κοίμηση του Γέροντά του αποσύρθηκε και ασκήτεψε επί σαράντα χρόνια σ' ένα σπήλαιο, στην περιοχή Θολάς, 8 χιλιόμετρα μακριά από τη Μονή του Σνά.

Ο ζήλος του, η έφεσή του προς το θείο, η ταπείνωσή του και η ερημική ζωή γρήγορα τον ανέβασαν στις κορυφές της αγιότητας. Για όλους τους μοναχούς της ευρύτερης περιοχής κατέστη ο απaráμιλλος καθηγητής της ερήμου, ο θεοφώτιστος δίδασκαλος και πατέρας. Αυτά τα χαρακτηριστικά μαζί με το χάρισμα της θαυματουργίας έκαναν όλους να ομολογούν ότι είχε αναφανή στο Σνά νέος ή δεύτερος Μωυσής.

Σε μεγάλη ηλικία οι Πατέρες της Μονής τον ανεβίβασαν, χωρίς τη θέλησή του, στο αξίωμα του Ηγουμένου του Σνά. Όμως προς το τέλος της θεοφιλούς ζωής

του παραπήθηκε, αφού άφησε διάδοχό του τον αδελφό του Γεώργιο, και επέστρεψε στην αγαπημένη του ησυχία.

Κοιμήθηκε την 30^η Μαρτίου του 600 μ. Χ. σε ηλικία 75 ετών. Η Αγία μας Εκκλησία τον κατέταξε στην χορεία των Οσίων και μάλιστα τιμά την ι. μνήμη του δυο φορές το χρόνο, την 30^η Μαρτίου και την Δ΄ (4^η) Κυριακή των Νηστειών.

Εκείνο που σημάδεψε την αγία του ζωή και τον κατέστησε ένδοξο και γνωστό ανά την Οικουμένη ήταν η συγγραφή της «Κλίμακος». Από αυτήν έλαβε και τον προσδιορισμό «Όσιος Ιωάννης της Κλίμακος».

Αφορμή να γραφή η «Κλίμαξ», τουλάχιστον στην τελική της μορφή, ήταν η παράκληση του Ηγουμένου της Ραϊθούς και φίλου του, οσίου Ιωάννου. Ο όσιος Ιωάννης της Ραϊθούς του ζήτησε να καταγράψει σε βιβλίο «τα δέοντα τη μοναχική πολιτεία» προς καθοδήγηση των μαθητών του και μάλιστα περίμενε το βιβλίο αυτό ως «πλάκας θεογράφους».⁸⁰

Στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας παρουσιάζει με πολύ γλαφυρό, περίτεχνο και συστηματικό τρόπο την πορεία προς την πνευματική και ηθική τελείωση δια μέσου της κοινοβιακής, αλλά και της ερημικής – ησυχαστικής ζωής. Η ονομασία «Κλίμαξ» προήλθε από τον παραλληλισμό τον οποίο κάνει ο συγγραφέας του περιεχομένου βιβλίου με το όραμα του Πατράρχη Ιακώβ: «Αι όσαι αρεταί τη του Ιακώβ κλίμακι προσεοίκασιν... Μια τη μια παραπέμπουσαι εις ουρανόν τον προαιρούμενον αναφέρουσιν».⁸¹

Ο πλήρης τίτλος του βιβλίου, όπως αναγράφεται στους Κώδικες, είναι οι εξής: «Λόγος ασκητικός, ου η επωνυμία "Πλάκες Πνευματικαί", του αββά Ιωάννου, Καθηγουμένου των εν Σνά όρει μοναχών, όν απέστειλε τω αββά Ιωάννη, καθηγουμένω της Ραϊθούς. Διήρηται δε κεφαλαίως τριάκοντα, βαθμίσι κλίμακος ομοίως, από των χθαμαλωτέρων επί τα μετεωρότερα τους επομένους ανάγουσα. Πάρ΄ ό και Κλίμαξ η βιβλος ωνόμαστα».⁸²

Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ιερόθεος (Βλάχος) περιγράφοντας την θεματολογία της «Κλίμακος» αναφέρει: «Η θεματολογία του βιβλίου αυτού είναι ισορροπημένη και αποδεικνύει τον συγγραφέα του μεγάλο θεολόγο της Εκκλησίας. Αρχίζει από την υπακοή, την μετάνοια, την μνήμη του θανάτου και το χαροποίο πένθος. Στην συνέχεια κάνει βαθειά διείσδυση στον κόσμο των παθών και προχωρεί στην έκθεση των αρετών. Καταπληκτικά είναι τα δυο κεφάλαια στα οποία ομιλεί "περί διακρίσεως, λογισμών, και παθών και αρετών". Προς το τέλος η Κλίμακα παρουσιάζει τις τελειότερες βαθμίδες της πνευματικής ζωής.

«Η διάταξη αυτής της θεματολογίας είναι εκφραστική, δείχνει ότι δεν μπορεί κανείς να ομιλή για την πνευματική ζωή, αν δεν αρχίσει από την αποταγή, την απροσπάθεια και την ξενιπεία με όλο τον δυναμικό της χαρακτήρα και περιεχόμενο. Η υπακοή, ο πολύμορφος αγώνας εναντίον των παθών, η προσευχή και η έλλαμψη, η θεωρία του Θεού και η θεολογία δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν, αν δεν προηγηθεί αυτή η αποταγή. Μελετώντας κανείς προσεκτικά το βιβλίο του αγίου Ιωάννου του Συναΐτου δεν θα βρη κανένα κενό από όπου μπορεί να εισδύση η κενοδοξία και η υπερηφάνεια. Όλες οι κρυφές πλευρές της πνευματικής ζωής παρουσιάζονται ξεκάθαρα και ολοκληρωμένα. Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος είναι βαθύς ανατόμος της ψυχής του ανθρώπου, αφού γνωρίζει όλες τις βαθύτατες λεπτομέρειες της πνευματικής ζωής». ⁸³

Η «Κλίμαξ» λόγω της μεγάλης της αξίας γνώρισε δια μέσου των αιώνων πλήθος μεταφράσεων. Εν συντομία αναφέρουμε ότι μεταφράστηκε στα λατινικά, συριακά, αρμενικά, ρωσικά, ρουμανικά, παλικά, ισπανικά, πορτογαλικά, γαλλικά, γερμανικά και αγγλικά. «Σύγχρονοι ψυχολόγοι θαυμάζουν τον συγγραφέα της Κλίμακος για την βαθύτητα των ψυχολογικών του γνώσεων και παρατηρήσεων. Και διαπιστώνουν ότι τα τελευταία αξιόλογα πορίσματα της ψυχολογίας του βάθους ήσαν γνωστά στους Πατέρες της ερήμου. (Βλέπε σχετικώς: Ιωάννου Κορναράκη, "Πατερικά βιώματα της ενδεκάτης ώρας", Θεσσαλονίκη 1971)». ⁸⁴

Αυτό το πραγματικά θεάρεστο και θεόπνευστο έργο προσλαμβάνει ιδιαίτερη αξία λόγω της αγιότητας του συγγραφέα του. Δυστυχώς όμως στην εποχή μας δεν το έχουμε εκτιμήσει και εκμεταλλευθή πνευματικά όσο θα έπρεπε. Θα ήταν μεγάλο το πνευματικό μας όφελος, εάν υπήρχε η «Κλίμακα» σε κάθε χριστιανικό σπίτι και διαβαζόταν απ' όλους μας με την δέουσα προσοχή. Γιατί, «αν και το έργο... απευθύνεται κυρίως σε μοναχούς, οι λαϊκοί δεν εξαιρούνται από τον αγώνα για πνευματική τελείωση». ⁸⁵

Είναι μεγάλη ευλογία που στις μέρες μας υπάρχει η θαυμάσια και καλαισθητη έκδοση της «Κλίμακος» στο πρωτότυπο κείμενο και σε παράλληλη μετάφραση στα νεοελληνικά από τις εκδόσεις της Ιεράς Μονής Παρακλήτου (Ωρωπός Αττικής 1978, σσ, 455). Σ' αυτήν την έκδοση, την οποία και θερμά συνιστούμε, εκτός από την εκτενέστατη εισαγωγή, υπάρχουν και αναλυτικά σχόλια και υποσημειώσεις.

Εξάλλου, η Ιερά Μητρόπολη Νικοπόλεως και Πρεβέζης έχει εκδώσει, από χειρόγραφο κώδικα της βιβλιοθήκης της, ένα πραγματικά πολύτιμο έργο του οσίου Νικηφόρου Καλλίστου του Ξανθόπουλου, με τίτλο: «Εξήγησις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου» (Πρέβεζα 2002, σσ. 574). Πρόκειται πραγματικά για μια θαυμάσια και καλαισθητη έκδοση, για την οποία οι επιμελητές της είναι άξιοι συγχαρητηρίων.

Ο ΟΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΣΑΒΒΑΪΤΗΣ

Ο Διηγούμενος στον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος τον θαυμαστό βίο του οσίου Ακακίου είναι ο μέγας αββάς Ιωάννης ο Σαββαΐτης, ο οποίος και τον είχε γνωρίσει προσωπικά. Γράφει λοιπόν ο άγιος Ιωάννης στην «Κλίμακα»: «Εκείνος ο φίλος μου, ο μέγας Ιωάννης ο Σαββαΐτης, μου διηγήθηκε πολλά αξιάκουστα πράγματα... Αυτός λοιπόν μου διηγήθηκε τα επόμενα...»⁸⁶ (και συνεχίζει, μέσα σε εισαγωγικά, με την αναφορά του αββά Ιωάννη στον όσιο Ακάκιο). Βλέπουμε λοιπόν ότι είναι λάθος η άποψη μερικών Συναξαριστών, ότι ο όσιος Ιωάννης της Κλίμακος είχε γνωρίσει προσωπικά τον Ακάκιο και μάλιστα ότι αυτός είναι που περιγράφει το γεγονός.

Για τον όσιο Ιωάννη τον Σαββαΐτη δεν έχουμε αρκετά βιογραφικά στοιχεία. Γνωρίζουμε ότι έζησε τον 6^ο αιώνα μ. Χ. και ότι αγωνίσθηκε σκληρά επί 13 χρόνια στην Ι. Μονή των Κελλιβάρων στο όρος Λάτρος, όπου γνώρισε και τον όσιο Ακάκιο, και ανεδείχθηκε σε «μέγαν γέροντα». Μετέπειτα μετέβη στην Παλαιστίνη και στην Ι. Μονή του αγίου Σάββα, γι' αυτό και ονομάστηκε Σαββαΐτης.

Είχε συχνές επαφές με τον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος, στον οποίο διηγήθηκε πολλά περιστατικά από τις πνευματικές του εμπειρίες. Μάλιστα προφήτευσε την άνοδο του συγγραφέα της «Κλίμακος» στον ηγουμενικό θρόνο της Ι. Μονής του Σνά.

Ανοίγοντας μια παρένθεση παραθέτουμε το θαυμαστό περιστατικό της πρώτης γνωριμίας του αγίου Ιωάννου της Κλίμακος με τον μέγα αββά Ιωάννη τον Σαββαΐτη και την προφητεία του τελευταίου γι' αυτόν.

«Άλλοτε πάλι τον ίδιο Ιωάννη (της Κλίμακος) τον επήρε μαζί του ο Γέροντάς του, ο αββάς Μαρτύριος, κι επήγαν στον μέγα Ιωάννη τον Σαββαΐτη που έμενε τότε στην έρημο του Γούδα.

Μόλις λοιπόν τον είδε ο Γέροντας, σηκώθηκε, έβαλε νερό, ένιψε τα πόδια του Ιωάννου και κατεφίλησε το χέρι του, ενώ του αββά Μαρτυρίου δεν του ένιψε τα πόδια. Όταν δε του εζήτησε εξήγησε γί αυτό ο μαθητής του Στέφανος, ο Γέροντας απάντησε: «Πίστευσέ με, τέκνο μου, ότι εγώ δεν γνωρίζω ποιος είναι αυτός ο νέος. Εγώ τον Ηγούμενο του Σμά υποδέχθηκα και τα πόδια του Ηγουμένου ένιψα». ⁸⁷

Διασώζονται και άλλα εντυπωσιακά περιστατικά, που αφορούν τον αββά Ιωάννη τον Σαββαΐτη. ⁸⁸ Υποτακτικός του υπήρξε και ο μετέπειτα γνωστός αββάς Ιωάννης ο Ρωμαίος.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

I. Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ.

Στην έρευνα που εκάμαμε στο Διαδίκτυο (Internet) διαπιστώσαμε κάποια σύγχυση: α) ως προς τον προσδιορισμό του Οσίου, και β) στην ημερομηνία εορτασμού του. Και δεν θα κάναμε ειδική αναφορά, εάν δεν βλέπαμε ότι η σύγχυση αυτή, εκτός από τις ετερόδοξες ιστοσελίδες, έχει επεκταθεί και σε αρκετές ορθόδοξες ιστοσελίδες του εξωτερικού.

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, ο όσιος Ακάκιος είναι γνωστός στους Συναξαριστές με τον προσδιορισμό «ο εν τη Κλίμακ». ⁸⁹ Σε μερικές όμως ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο, τόσο ορθόδοξες, όσο και ετερόδοξες, αναφέρεται με τον χαρακτηρισμό «saint Akakios of Sinai» ⁹⁰ (δηλ. άγιος Ακάκιος ο Σιναιΐτης). Προφανώς πρόκειται για λάθος, γιατί ο όσιος Ακάκιος έζησε στο όρος Λάτρος, ⁹¹ κοντά στην αρχαία Μίλητο της Μ. Ασίας, και η μόνη του σχέση με το Σινά είναι η αναφορά του από τον όσιο Ιωάννη τον Σιναιΐτη, στην Κλίμακα.

Τα Σλαβικά Μηνολόγια τον αποκαλούν και «ομολογητήν». ⁹² Σύμφωνα με μερικούς μελετητές, κατά πάσα πιθανότητα τον συγχέουν με τον ομώνυμο μάρτυρα Ακάκιο τον Καππαδόκη, ⁹³ ο οποίος εορτάζεται στις 7 Μαΐου και μαρτύρησε στις αρχές του 4^{ου} αιώνα επί των ημερών των Ρωμαίων αυτοκρατόρων Διοκλητιανού και Μαξιμιανού (303 ή 306 μ. Χ.) στο Βυζάντιο. ⁹⁴ Αλλά εάν λάβουμε υπόψη μας ότι, κατά τον άγιο Ιωάννη της Κλίμακος, «... οι πατέρες... την μακαρίαν υπακοήν ομολογίαν έκρμαν...», ⁹⁵ τότε μπορούμε να ονομάσουμε τον όσιο Ακάκιο, το τέκνο αυτό της υπακοής, «ομολογητήν», με την παραπάνω όμως ευρεία σημασία της λέξης.

Εξάλλου ο όσιος Ακάκιος, σε σπάνιες βέβαια αναφορές χειρογράφων, συνοδεύεται και με τον προσδιορισμό «του θείου Λάτρου» ή «ο Λατρηνός», από το βουνό όπου βρισκόταν το Μοναστήρι του, καθώς και «της υπακοής», από την μεγάλη

του υπακοή που τον χαρακτήριζε. Όμως ο πιο δόκιμος προσδιορισμός του είναι: Όσιος Ακάκιος ο εν τη Κλίμακι.⁹⁶

II. Η ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ.

Σχετικά με την ημερομηνία εορτής του Οσίου πέντε είναι κυρίως οι ημερομηνίες που αναφέρονται. Η 26^η, η 27^η και η 29^η, Νοεμβρίου, η 7^η Ιουλίου και η 25^η Φεβρουαρίου.⁹⁷

Προφανώς, πρόκειται για τον εορτασμό του Οσίου από τις διάφορες τοπικές Εκκλησίες. Ο ιστορικός Antonio Rocchi αναφέρει τρεις από αυτές, για τις οποίες γράφει (η μετάφραση δική μας): «Δυο ημερομηνίες, 26 Νοεμβρίου και 7 Ιουλίου, είναι ενδεδαιγμένες σαν να είναι αυτές της εορτής του. Εδώ αναφέρεται μια Τρίτη ημερομηνία, 25 Φεβρουαρίου, η οποία θα μπορούσε κάλλιστα να είναι στοχείο από ένα χειρόγραφο της Πάτμου, της οποίας εμείς δεν αγνοούμε την σύνδεσή της με το διάσημο βουνό (του Λάτρου).⁹⁸

Την ημερομηνία 25 Φεβρουαρίου, που αναφέρει ο Rocchi σαν πιθανή ημερομηνία εορτασμού του Οσίου στο Λάτρος, δεν την έχουμε συναντήσει αλλού, παρά μόνο στον χειρόγραφο Πατμιακό κώδικα υπ' αρ. 212 («Συναγωγή Κοντακίων – Ύμνων κατά μήνα και ημέρα», ΙΑ' – 11^{ου} αι.),⁹⁹ κι αυτόν τον κώδικα πρέπει να εννοεί ο A. Rocchi. Όμως, όπως εξηγούμε παρακάτω (σελ. 63 του παρόντος), το συμπέρασμά του αυτό είναι λανθασμένο.

Το Γαλλικό Αγιογραφικό Λεξικό «Dictionnaire d' Hagiographie» σημειώνει ως ημερομηνία εορτασμού του Οσίου από τους Ρωμαιοκαθολικούς την 7^η Ιουλίου, ενώ

παράλληλα αναφέρει και τις 26, 27 και 29 Νοεμβρίου σαν ημερομηνίες εορτασμού του από τους Έλληνες και τους Σλάβους.¹⁰⁰

Το ξενόγλωσσο «Οικουμενικό ιερό Λεξικό» (‘‘Okumenisches Heiligen – Lexicon’’) στο λήμμα για τον Ακάκιο, αναφέρει ως ημερομηνίες εορτασμού του Οσίου τις 7 Ιουλίου και 29^η Νοεμβρίου για τους Ορθοδόξους (αποσιωπά την 26^η), και την 27^η Νοεμβρίου για τους Ρωμαιοκαθολικούς.¹⁰¹

Παραδόξως στις 27 Νοεμβρίου καταχωρίζει την μνήμη του και το «Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae»: «27 ΝΟΕΜ. Τη αυτή ημέρα μνήμη του οσίου πατρός ημών Ακακίου του εν τη κλίμακι μνημονευομένου»,¹⁰² παρόλο που από τους οκτώ κώδικες, τους οποίους είχε υπόψη του ο αγιολόγος εκδότης του Delehaye Hip., οι δύο μόνο τον καταχωρίζουν στις 27 Νοεμβρίου και οι άλλοι έξι στις 26 Νοεμβρίου.¹⁰³ Και μάλιστα ο παλαιότερος από αυτούς, ο Πατμιακός κώδικας υπ’ αρ. 266P («ΤΥΠΙΚΟΝ» ΤΟΥ 10^{ου} αι., της εποχής του οσίου Παύλου του Λατρινού), τον καταχωρίζει στις 26 Νοεμβρίου. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό, γιατί και ο κώδικας αυτός προέρχεται από την Βιβλιοθήκη της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο και είναι παλαιότερος κατά ένα αιώνα από τον επίσης Πατμιακό κώδικα υπ’ αρ. 212 του 11^{ου} αι., ο οποίος τον κατατάσσει στις 25 Φεβρουαρίου. Γνωρίζοντας, όπως έχουμε προαναφέρει, την στενή σχέση και τον σύνδεσμο της ανωτέρω Ι. Μονής, αλλά και γενικά της νήσου Πάτμου με το όρος Λάτρος, μπορούμε να υποθέσουμε ότι την ημερομηνία αυτή (26 Νοεμβρίου) τιμούσαν στο Λάτρος τον όσιο Ακάκιο.

Η 7^η Ιουλίου και η 29^η Νοεμβρίου, ως ημερομηνία εορτασμού του αγίου Ακακίου, αναφέρονται σε λίγα χειρόγραφα, κυρίως Συναξάρια και Μηναία¹⁰⁴ στις παραπάνω ημερομηνίες τιμά τον Όσιο και η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία και γενικά οι Σλαβόφωνες Ορθόδοξες Εκκλησίες.¹⁰⁵

Στις 7 Ιουλίου είναι καταχωρισμένη η Ακολουθία του οσίου Ακακίου στους κάτωθι κώδικες: 1) στον υπ’ αρ. 564 χειρόγραφο κώδικα της «Εθνικής Βιβλιοθήκης

της Ελλάδος» (Ε. Β. Ε., Μηναιόν Ιουλίου του 12^{ου} αι.)¹⁰⁶ 2) στον χειρόγραφο κώδικα υπ' αρ. 68 (ΤΑ 143, Μηναιά Ιουνίου – Ιουλίου, 13^{ος} αι.), ο οποίος φυλάσσεται στο Μουσείο Μπενάκη.¹⁰⁷ 3) στον χειρόγραφο κώδικα υπ' αρ. 1236 του 15^{ου} αι., ο οποίος φυλάσσεται στην Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου στο Άγιον Όρος¹⁰⁸ και 4) στον υπ' αρ. 113 χειρόγραφο κώδικα της «εν τη Χάλκη Μονής της Παναγίας» (Μηναιόν Ιουλίου του 16^{ου} αι.).¹⁰⁹

Ενώ αντίθετα ο χειρόγραφος κώδικας υπ' αρ. 1675 της Ιεράς Μονής Ιβήρων Αγίου Όρους, του 18^{ου} αι. , κατατάσσει τον όσιο Ακάκιο στις 29 Νοεμβρίου. Ομοίως στις 29 Νοεμβρίου κατατάσσεται ο Άγιος και σε χειρόγραφη Ακολουθία του 20^{ου} αι. (1902 μ. Χ.), η οποία βρίσκεται στην βιβλιοθήκη της Ιεράς Μονής Ξενοφώντος Αγίου Όρους.¹¹⁰

Σίγουρα, θα υπάρχουν κι άλλοι κώδικες, που περιέχουν την συγκεκριμένη Ακολουθία του Οσίου, οι οποίοι τον κατατάσσουν είτε στις 7 Ιουλίου, είτε στις 27 ή 29 Νοεμβρίου. Πάντως, στην Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία μας η επικρατούσα ημερομηνία εορτασμού της μνήμης του Οσίου είναι η 26^η Νοεμβρίου. Σ' αυτήν την ημερομηνία είναι καταχωρισμένος στον Συναξαριστή του μεγάλου αγιολόγου και Πατέρα της Εκκλησίας μας Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, καθώς και στα περισσότερα χειρόγραφα και έντυπα Συναξάρια, αλλά και Μηναιά, γι' αυτό θεωρήσαμε περιπτώ να τα απαριθμήσουμε.¹¹¹

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα «Μηναιά» του Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανού, όπου, ενώ σημειώνεται η καταγραφή της Ακολουθίας του οσίου Ακακίου στα διάφορα χειρόγραφα στις 7 Ιουλίου και στις 29 Νοεμβρίου, αυτός καταχωρίζει τον Όσιο στις 26 Νοεμβρίου. Μάλιστα σημειώνει σχετικά στις αντίστοιχες ημερομηνίες:

α) 7 Ιουλίου: «Εν τω χειρογράφω η μεν Ακολουθία της Αγίας Κυριακής ελλείπει, αντ' αυτής δε υπάρχει ετέρα Ακολουθία του οσίου Ακακίου του εν τη κλίμακι εορταζομένου καθ' αυτό τη κς' Νοεμβρίου...»¹¹²

β) 29 Νοεμβρίου: «Το χειρόγραφον έχει κατά την σήμερον και ετέραν Ακολουθίαν, εν τοις Αποδείπνοις ψαλλομένην, του Αγίου Ακακίου του εν τη κλίμακι, του κατά την κς' του παρόντος αναφερομένου μόνον εν τω Συναξαριστή...». ¹¹³

γ) 26 Νοεμβρίου: «Τη αυτή ημέρα, μνήμη του οσίου πατρός ημών Ακακίου του εν τη κλίμακι...». ¹¹⁴

Αυτές οι υποσημειώσεις έχουν διατηρηθεί και στα σύγχρονα μηναία, τα οποία εν πολλοίς είναι αντιγραφή των μηναιών του Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανού.

ΙΙΙ. Ο ΟΣΙΟΣ ΑΚΑΚΙΟΣ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

(3 Ιανουαρίου).

Ο μακαριστός αγιολόγος Μητροπ. πρώην Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Ευστρατιάδης στο «Αγιολόγιό» του αναφέρει κι έναν άλλον όσιο και θαυματουργό Ακάκιο, ο οποίος κι αυτός ασκήθηκε στο όρος Λάτρος. Η μνήμη του τιμάται στις 3 Ιανουαρίου, όμως δεν αναφέρεται στους Συναξαριστές, παρά μόνο σ' έναν κώδικα. Γράφει λοιπόν ο Ευστρατιάδης σχετικά:

«Ακάκιος όσιος και θαυματουργός (Ιανουάριος 3). Άγνωστος εις τους Συναξαριστάς. Η μνήμη του φέρεται εν τω Παρισινώ κώδικι 361 Coislin φ. 88 ούτω: «τη αυτή ημέρα (Ιαν. 3) μνήμη του οσίου πατρός ημών Ακακίου, του εν τω Λάτρω ασκήσαντος και την εν τούτω συν τοις λοιποίς συστησαμένου μεγίστην λαύραν της υπεραγίας Δεσποίνης ημών Θεοτόκου του Μυρσινώνος». ¹¹⁵

Ενώ για τον παραπάνω Όσιο ο Ευστρατιάδης, μεταφέροντας το απόσπασμα του κώδικα, αναφέρει το όρος Λάτρος σαν τόπο ασκήσεώς του, για τον όσιο Ακάκιο της Κλίμακος γράφει ότι «πότε ούτος ήκμασε και που τον ασκητικόν ετέλεσε δρόμον άγνωστον». ¹¹⁶ Σύμφωνα όμως με τους άλλους Συναξαριστές, αλλά και με τις μαρτυρίες που έχουμε αναφέρει, ο όσιος Ακάκιος της Κλίμακος ασκήτεψε στο όρος Λάτρος.

Το γεγονός αυτό, αλλά και η αναφορά του οσίου Ακακίου του θαυματουργού, της 3 Ιανουαρίου, από έναν και μόνον κώδικα (τουλάχιστον αυτός μας είναι γνωστός), μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο Όσιος αυτός ίσως να είναι το ίδιο και το αυτό πρόσωπο με τον όσιο Ακάκιο της Κλίμακος. Βέβαια, το συμπέρασμά μας αυτό αποδυναμώνεται από ένα ερωτηματικό, το οποίο προκύπτει από το όνομα της Μονής – Λαύρας, που αναφέρει ο κώδικας («μεγίστη λαύρα της υπεραγίας Δεσποίνης ημών Θεοτόκου του Μυρσινώνος»). Γιατί η Μονή του οσίου Ακακίου της Κλίμακος, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, ήταν η Μονή των Κελλιβάρων ή της «Παναγίας Αχειροποιήτου», η οποία βρισκόταν στη νότια πλευρά του όρους Λάτρος, ενώ η Μονή της Παναγίας του Μυρσινώνος (ή απλά Μονή του Μυρσινώνος) βρισκόταν στην ανατολική πλευρά του όρους. Μάλιστα ακόμα και μέχρι σήμερα οι Τούρκοι ονομάζουν την περιοχή με το τοπωνύμιο «Mersinet». ¹¹⁷

Για να διαλευκανθεί το θέμα αυτό, χρειάζεται εξέταση του παραπάνω κώδικα, καθώς και έρευνα και σε άλλους κώδικες. Ευχόμαστε να μπορέσει κάποιος στο μέλλον να το ερευνήσει.

IV. Ο ΟΣΙΟΣ ΑΚΑΚΙΟΣ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Στην «Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια» (ΘΗΕ) και στο λήμμα: «Ακάκιος, Άγιος», υπάρχει ένα σύντομο κείμενο του δρ. Φιλολογίας Δημ. Λουκάτου (Δ. Σ. Λ.) που αναφέρεται στην επίδραση του Βίου του Οσίου στον Λαό. Γράφει λοιπόν ο Δ. Λουκάτος:

«Είναι πολλοί οι άγιοι Ακάκιοι¹¹⁸, αλλά ο λαός χρησιμοποιεί με συμβολικόν τρόπο το όνομα αυτό, για να χαρακτηρίσει την τέλεια αγαθότητα και ανεξικακία. «Είναι άγιος Ακάκιος ο άνθρωπος αυτός!», «Πραγματικός άγιος Ακάκιος!». «Όσιος Ακάκιος».

«Μπορεί κανείς να θεωρήσει αντιπροσωπευτικό άγιο του ονόματος αυτού, με συναξάριο που συγκνεί πραγματικά για την λαϊκή του απλότητα, τον Όσιο Ακάκιο που αναφέρει ο Ιωάννης της Κλίμακος και που γιορτάζει στις 26 Νοεμβρίου. Ο (Ακάκιος) εν Κλίμακι έγινε μοναχός σε νεανική ηλικία και υπηρετούσε σε μοναστήρι της Μ. Ασίας, όπου του έτυχε γέροντας δύστροπος και σκληρός. Εδεχόταν αγόγγυστα το ξύλο και την κακοπέραση επί 9 χρόνια, ώσπου πέθανε. Ο γέροντας έπειτα μετανόησε κι έχτισε κελί κοντά στον τάφο του Ακακίου, όπου πέρασε ως το δικό του θάνατο, με προσευχή». ¹¹⁹

Το όνομα Ακάκιος ετυμολογικά προέρχεται από την λέξη ακακία – άκακος (στερητικό α-, και κακία), που σημαίνει: «Εκείνος ο οποίος δεν διατηρεί κακίαν εντός του και δεν βλάπτει κανένα δια λόγου η δι' έργου». ¹²⁰ Και πράγματι, ο όσιος Ακάκιος εκπλήρωσε με το παραπάνω, όσο ζούσε, την εννοιολογική σημασία του ονόματός του. Γί αυτό και ο πιστός λαός μαζί με τον ι. υμνωδὸ ψάλλει στον Όσιο:

«Ίλεως εχώρησας Πάτερ, προς το των όλων ευεργέτην, τη της ακακίας καλλονή, κεκοσμημένος και ωραιότητι, των αρετών λαμπόμενος, διο σε πάντες μακαρίζομεν». ¹²¹

Στην βυζαντινή αγιογραφία ο τρόπος εικονογραφήσεως του οσίου Ακακίου περιγράφεται, από τον φημισμένο αγιογράφο και ιερομόναχο Διονύσιο τον εκ Φουρνά (1670- 1746 μ. Χ.) , ως εξής: «Ο άγιος Ακάκιος ο εν τη Κλίμακι νέος αρχιγένης. Νοεμ. κς' (26)». ¹²² Έτσι τον ιστορούν και οι περισσότεροι αγιογράφοι, όπως φαίνεται και από τις αρκετές εικόνες και τοιχογραφίες, που παραθέτουμε διάσπαρτα στο παρόν πόνημα.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Υπάρχουν πολλές αναφορές (σε Γεροντικά, ασκητικά κείμενα κλπ.) στον όσιο Ακάκιο, ως παράδειγμα και υπόδειγμα υπακοής. Μεταξύ αυτών επιλεκτικά παραθέτουμε τρεις πολύ σημαντικές αναφορές, μάλιστα παλαιών χειρογράφων (της παλαιολόγιας κυρίως περιόδου), τις οποίες ανακαλύψαμε δημοσιευμένες. Την 1^η και την 2^η σε έντυπη μορφή, αλλά και σε αγγλική μετάφραση στο Διαδίκτυο, και την 3^η επίσης σε έντυπη μορφή, αλλά και στο Διαδίκτυο, στο πρωτότυπο – αρχαίο ελληνικό κείμενο. ¹²³

Είναι γεγονός ότι ο τρόπος ασκήσεως της αρετής της υπακοής από τον Όσιο είναι «ακραίος» και αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα. Λίγοι μπόρεσαν να αντέξουν και να ωφεληθούν από την ακραία αυτή μορφή υπακοής, γι αυτό και η περίπτωση του αναφέρεται με θαυμασμό στα διάφορα κείμενα.

I. ΜΙΧΑΗΛ Η΄ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ:

«ΤΥΠΙΚΟΝ ΜΟΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ».

Την πρώτη αναφορά στον άγιο Ακάκιο, από αυτές που θα παραθέσουμε, την συναντάμε στο χειρόγραφο κτητορικό «Τυπικόν» (13^{ου} αι.), ¹²⁴ του Βυζαντινού Αυτοκράτορα Μιχαήλ Παλαιολόγου του Η΄ (8^{ου}), ¹²⁵ της Ι. Μονής Αρχαγγέλου Μιχαήλ στο όρος του Αγίου Αυξεντίου κοντά στην Χαλκηδόνα.

Το όρος αυτό (σύγχρονο Kayıdag) βρίσκεται στα ασιατικά προάστια της Κωνσταντινούπολης, περίπου επτά μίλια βορειοανατολικά της Χαλκηδόνας. Ήταν η τοποθεσία πολλών Μονών κι έλαβε την ονομασία του από τον μεγάλο Σύριο μοναχό και ασκητή του 5^{ου} αιώνα, άγιο Αυξέντιο (14 Φεβρουαρίου).¹²⁶

Η μνημονευόμενη εδώ Μονή του Αρχαγγέλου Μιχαήλ υπήρχε πριν από τον 13^ο αιώνα με την ονομασία Μονή των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Ο Μανουήλ Γεδεών αναφέρει ότι την μονήν ταύτην ανωκοδόμησεν εκ βάθρων περικρανή και πλουσίαν Αλέξιος Παλαιολόγος, ο πάππος του αυτοκράτορος Μιχαήλ, ο κατόπιν και μοναχός γενόμενος, ίσως εν αυτή, και μετονομασθείς Αντώνιος.¹²⁷ Όμως καταστράφηκε κατά την άλωση της Πόλης από τους χριστιανούς Λατίνους Σταυροφόρους, κατά την Δ΄ Σταυροφορία (1204- 1261). Μετά την απελευθέρωση της Πόλης, το 1261, ο Αυτοκράτορας Μιχαήλ Παλαιολόγος ο Η΄ επισκεύασε την κατεστραμμένη Ι. Μονή, «ανήγειρεν αύθις περικρανή και λαμπροτέραν ο Μιχαήλ Παλαιολόγος, κτήματά τε προσοδοφόρα προσαφιέρωσας αυτή...».¹²⁸ Μάλιστα την αφιέρωσε στον Αρχάγγελο Μιχαήλ, του οποίου έφερε το όνομα, και σαν Κτήτωρ έγραψε και το Τυπικό της.

Γράφει λοιπόν ο Μιχαήλ Παλαιολόγος στο Τυπικό του: «... και γαρ υπακοήν εκπαιδύεσθαι σύμπαντας η βασιλεία μου βούλεται· οίον δε τοις μονάζουσιν υπακοή, μάρτυς ακριβής το της μοναχικής λειμωνίας ευανθές φυτόν και πολύκαρπον, ο ιερός

και θεϊός Ακάκιος, ός κατόρθωσε και τέκνον της υπακοής αραρότως έλαχεν ονομάζεσθα». ¹²⁹

Εδώ βλέπουμε και τον προσδιορισμό του Οσίου, ως τέκνου της υπακοής, όπως τον είδαμε και στην τοχογραφία της Ι. Μονής Τιμίου Προδρόμου στη Στεμνίτσα. ¹³⁰

II. ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΙΝΑΣ – ΣΥΝΑΔΗΝΟΥ:

«ΤΥΠΙΚΟΝ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

“ΒΕΒΑΙΑΣ ΕΛΠΙΔΟΣ”».

Η δεύτερη αναφορά γίνεται στο κτητορικό χειρόγραφο Τυπικόν (14^{ου} αι) της Θεοδώρας Παλαιολογίνας – Συναδηνού, μετέπειτα Θεοδούλης Μοναχής, Ηγουμένης και Κτητορίσσης της Ι. Μονής Παναγίας «Βεβαίας Ελπίδος» στην Κωνσταντινούπολη.

Η Θεοδώρα ήταν ανεψιά του αυτοκράτορα Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου, ο οποίος υπήρξε κηδεμόνας της μετά τον πρόωρο θάνατο των γονέων της. Παντρεύτηκε τον Μέγα Στρατοπεδάρχη Ιωάννη Άγγελο Δούκα Κομνηνό Συναδηνό. Ο Ιωάννης, μετά από μια στρατιωτική καριέρα με μερικές διακρίσεις, έγινε μοναχός και ονομάστηκε Ιωακείμ, πιθανόν λίγο πριν το θάνατό του. Τότε η Θεοδώρα αποφάσισε κι έγινε κι αυτή μοναχή με το όνομα Θεοδούλη (περί το 1295 – 1300 μ. Χ.), μαζί με την μοναχοκόρη της Ευφροσύνη, ¹³¹ στην Ι. Μονή της Θεοτόκου «Βεβαίας Ελπίδος» στην Κωνσταντινούπολη. Μάλιστα έγινε Ηγουμένη και Κτητόρσση της Μονής, της οποίας έγραψε και το αναφερόμενο εδώ Τυπικό. Η Ιερά αυτή Μονή, όπως προείπαμε, βρισκόταν στην Κων/πολη και συγκεκριμένα στη συνοικία του Επασκαλίου. Εκτός

από την Θεοδώρα, η «θυγάτηρ αυτής Ευφροσύνη και βραδύτερον η Ξένη Φιλανθρωπινή και η θυγάτηρ αυτής Ευγενία Καντακουζηνή επροίκισαν δια ποικίλων δωρεών την μονήν... Κατά την Άλωσιν φαίνεται ότι κατεστράφη, ανεκτίσθη όμως βραδύτερον...», κατά μία πληροφορία του 1655.¹³²

Στο Τυπικό αυτό η Θεοδώρα φέρνει τον όσιο Ακάκιο ως μάρτυρα στα λεγόμενά της για την υπακοή. Παραθέτουμε ένα εκτενές απόσπασμα από το θαυμάσιο ε' κεφάλαιο, που έχει τον τίτλο: «Προς πάσας τας παρθένους παραίνεσις παρακλητική και διεγερτική προς υπακοήν». Γράφει λοιπόν περιγράφοντας γλαφυρά τα πλεονεκτήματα της υπακοής.

«Ουδενός ημίν η υπακοή εναντίον, ουδενός επιβλαβούς, ουδενός επιζημίου πρόξενος έσεται, μάλιστα μεν ούν και παντός καλού και παντός αγαθού σωτηριώδης υπόθεσις. Τίνων δη τούτων; Αφέσεως, ελευθερίας, πνευματικής συγγενείας, αθανασίας, ζωής. Αφέσεως μεν, ότι καθάπαξ αφήσει πάσας υμίν τας αμαρτίας υμών, είπερ αληθεύει ο ψάλλων· ίδε την ταπείνωσίν μου και τον κόπον μου και άφες πάσας τας αμαρτίας μου. Ελευθερίας δε, ότι απολύσει τελείως και απαλλάξει της των παθών πικροτάτης δουλείας υμάς. Πνευματικής συγγενείας, ότι χάριτος θείας αξιώσει υμάς, ότι γνησίων θυγατροποιήσει υμάς τω Θεώ. Αθανασίας δε και ζωής πάλιν, ότι αθανασίαν παρέξει υμίν, παρέξει και ζωήν ατελεύτητον». Και συνεχίζει φέρνοντας μάρτυρα στα λεγόμενά της τον όσιο Ακάκιο:

«Και του λόγου μου μάρτυς ο πολύς την υπακοήν εκείνος και μέγας Ακάκιος. Άνθρωπος γαρ εργάτης υπακοής αληθής (ερωτηθείς και θανών ούτος είπεν από του τάφου λαλήσας) ούδ' όλως τεθνήξεται.

«Διά της υπακοής εις παράδεισον, όθεν εκ παρακοής την αρχήν εκπεπτώκαμεν, ραδίως πάλιν υμείς εισαχθήσεσθε, μάλλον δε και εις αυτούς τους ουρανούς αναχθήσεσθε, ότι και το πολίτευμα ημών εν ουρανοίς έστιν, ως ηκούσαμεν· ου γαρ αυτός ο Χριστός, εκείσε ανάγκη και οι καθ' υμάς αυτώ κατακολουθούσαι και την εκείνου αψευδώς και υπακοήν και ταπείνωσιν εκμιμούμεναι.

Εάν τις γαρ εμοί διακονή, τα ιερά φησιν ευαγγέλια, εμοί ακολουθείτω και όπου ειμί εγώ, εκεί και ο διάκονος ο εμός έσται.

«Αύτη η πανάρετος και πανοσία υπακοή και μαρτύριον και ομολογία παρά τοις αρχαιότεροις των πατέρων ωνόμασαι· δια τούτο και ως μάρτυρας υμάς αυτή στεφανώσει και της δόξης των ομολογητών αξιώσει· εν ώ λέγειν, ότι και την των αγγέλων υμίν αυτή προξενήσει λαμπρότητα...». ¹³³

III. ΒΙΟΣ ΟΣΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ «ΕΝ ΤΩ ΛΑΤΡΩ».

Την τρίτη γραπτή μαρτυρία την έχουμε ήδη αναφέρει και πρόκειται για αναφορά στον Όσιο και στην περιοχή όπου βρισκόταν ο τάφος του: «... εις το των Κελλιβάρων κατατίθενται σπήλαιον, εχόμενα δε και τούτου ο μέγας Ακάκιος τέθαιπαι...». ¹³⁴ Περιέχεται σε ελληνικό χειρόγραφο κώδικα του 14^{ου} αιώνα, ο οποίος φυλάσσεται στη Βιβλιοθήκη του Βατικανού ¹³⁵ και περιέχει το βίο του οσίου Παύλου του εν τω Λάτρω.

Ασφαλώς, θα υπάρχουν κι άλλες αναφορές στον όσιο Ακάκιο, τον αθλητή αυτόν της υπακοής. Και σίγουρα, πολλοί διαβάζοντας τον θεοφιλή βίο του θα τον μιμήθηκαν ή θα θελήσουν να τον μιμηθούν. Δεν θα πρέπει όμως να ξεχνάμε τι σημαίνει και πως αποκτάται η αληθινή Υπακοή. Και επιπλέον ότι το αγώνισμα που διάλεξε ο Όσιος δεν απευθύνεται στους πολλούς, αλλά στους λίγους και εκλεκτούς. Όλοι εμείς οι ασθενέστεροι πρέπει να διαλέξουμε έναν διακριτικό και φωτισμένο Πνευματικό και σ' αυτόν να κάνουμε υπακοή.

Εξάλλου, κατά τον άγιο Ιωάννη της Κλίμακος: «Υπακοή σημαίνει ενταφιασμός της δικής μας θελήσεως και ανάστασις της ταπεινώσεως. Δεν αντιλέγει ο νεκρός ούτε ξεχωρίζει τα καλά από εκείνα που του φαίνονται ως πονηρά... Υπακοή

σημαίνει να αποθέσουμε την ίδια μας διάκριση στην πλούσια διάκριση του Γέροντος». ¹³⁶

Είθε ο όσιος Ακάκιος, ο «... και υπακοήν μέχρι τέλους ακριβώς ενδειξάμενος...», ¹³⁷ να πρεσβεύει προς Κύριον υπέρ των θελώντων ακολουθήσαι τον ασφαλή και θεάρεστο δρόμο της υπακοής.

ΤΟ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΣΤΟΝ ΟΣΙΟ ΑΚΑΚΙΟ

Την ύπαρξη Εγκωμίου, και μάλιστα ανεκδότου, στον όσιο Ακάκιο πληροφορηθήκαμε από την ξένη αγιολογική Σειρά «Analecta Bollandiana». Εκεί παρατίθεται ο κατάλογος των κωδικών της Βιβλιοθήκης της Πατριαρχικής Θεολογικής Σχολής στη χάλκη (Catalogus Codicum Hagiographicorum Craecorum Bibliothecae Scholae Theologicae in Chalki Insula). ¹³⁸

Το Εγκώμιο αυτό βρίσκεται στον χειρόγραφο κώδικα υπ' αρ. 84, του 14^{ου} αι., ο οποίος φυλάσσεται στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Κων/πολη. ¹³⁹ Πρόκειται για Συναξαριστή του μηνός Νοεμβρίου, και μάλιστα όχι ολόκληρου, αλλά σχεδόν του μισού, από την 14^η έως την 30^η του μήνα. Το Εγκώμιο στον όσιο Ακάκιο καταχωρίζεται στις 26 Νοεμβρίου.

Διαβάζουμε λοιπόν στον κατάλογο των χειρογράφων της Βιβλιοθήκης της Πατριαρχικής Θεολογικής Σχολής στη Χάλκη:

«17... (Fol. 200v- 209) Εγκώμιον εις τον Άγιον Ακάκιον.

Ιης Ακάκιον τω λόγω θαυμάσομαι· μάλιστα μεν γαρ και πόθος ημάς, Des. Και τω λιμένι προσάξαις της σωτηρίας ημάς Θεόν ίλεων ταις πρεσβείαις σου ποιησάμενος. ¹⁴⁰

(Fol., 209- 221) Αλυπίου.

(Fol., 221v- 230) Μερκουρίου.

Nov. 26.».

Το εγκώμιο είναι σε παλαιογραφική γραφή του 14^{ου} αι., της παλαιολόγιας δηλ. περιόδου. Διατηρείται σε άριστη κατάσταση, απ' όσο μπορέσαμε να κρίνουμε εμφανίζοντας το φιλμ, το οποίο μας απεστάλη από τη Βιβλιοθήκη του Οικουμ. Πατριαρχείου.

Αρχική μας σκέψη ήταν η δημοσίευσή του με παράλληλη μετάφραση. Μάλιστα είχαμε ήδη μεταγράψει το κείμενο, από την παλαιογραφική του μορφή και είχαμε κάμει την μετάφρασή του στα νεοελληνικά.¹⁴¹ Όμως η έλλειψη χώρου, η μεγάλη έκταση που θα έπαιρνε η μελέτη μας, αλλά και το επιπλέον κόστος, μας ανάγκασαν να το παραλείψουμε. Πιστεύουμε ότι με την αναφορά μας αυτή, κάποιος φιλόσιος θα παρακνηθεί και θα θελήσει να το παρουσιάσει σε ανεξάρτητη μελέτη και έκδοση.

Ενδεικτικά παραθέτουμε σε μετάφραση μόνο ένα μικρό απόσπασμα από τον θαυμάσιο επίλογο του Εγκωμίου:

«... Αυτὸν (τον ἅγιο Ακάκιο) ας μιμηθούμε και μες και να προσπαθήσουμε να τελειοποιηθούμε με κάθε τρόπο και να δεξουμε με ὅλα την αρετή, χωρίς να κατηγορούμε τον τόπο και χωρίς να χρησιμοποιούμε ως δικαιολογία μας την αμέλεια των ανωτέρων μας· μάλλον να αγωνισθούμε και τους ἄλλους να ανυψώσουμε και με ὅλα τα μέσα να αποκρουσθεῖ ο πονηρός, να γνωρίσει ὅτι επιτίθεται σε στρατιώτες του Χριστοῦ, που εἴμαστε εμεῖς. Ἐτσι να αγαπήσουμε την υπακοή και τον γενναῖον αὐτὸν (δηλ. τον Ακάκιον) θα ἔχουμε βοηθὸ και θα κερδίσουμε την ἴδια θέση ἢ δεν θα ἀπέχουμε πολὺ ἀπὸ αὐτήν. Ἐτσι και τον Χριστὸ και τον δούλο Του λαμπρὸ θα ανακηρύξουμε, τον καλὸ αγωνοθέτη και τον γνήσιο αθλητή. Αλλά, ὦ πάτερ, τα δικά μας εἶναι αὐτά, εσύ δε μακάρι τη ζωὴ μας να κυβερνήσεις και να μας δεῖξεις

ισχυροτέρους των πονηρών πνευμάτων και των επιθέσεων τους, και μακάρι να μας οδηγήσεις στο λιμάνι της σωτηρίας, αφού κάμεις με τις πρεσβείες σου σπλαγχνικό απέναντί μας τον Θεό».¹⁴²

ΥΜΝΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Μας είναι γνωστές δύο διαφορετικές ι. Ακολουθίες αφιερωμένες στον όσιο Ακάκιο της Κλίμακος, δύο επίσης Παρακλήσεις και Χαιρετισμοί. Παρακάτω παραθέτουμε βιβλιογραφικά στοιχεία για την κάθε μία ξεχωριστά.

I. Ιερή ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ οσίου Θεοφάνους.

Ο Κανόνας της εδώ δημοσιευμένης Ασματικής Ακολουθίας του Οσίου, όπως φαίνεται στην ακροστιχίδα, είναι ποίημα «Θεοφάνους»¹⁴³. Δημοσιεύθηκε το 1939, από τον ευλαβέστατο εκδότη Σωτήριο Σχονά στην Περιοδική Σειρά «Αγιορείτικη Βιβλιοθήκη» με το εξής εισαγωγικό σχόλιο : «Απεστάλη υπό του ιερομονάχου Ευθυμίου αγιορείτου, του Κρητός, εκ του Κουτλουμουσιανού κελίου "ο Εσταυρωμένος", αντιγραφείσα εκ του ΙΔ' χειρογράφου κώδικος αυτού, "Χριστιανικόν Συμπόσιον" καλούμενον, τόμος γ', σελ. 92.¹⁴⁴

Πρόκειται για τον όσιο και ομολογητή Θεοφάνη τον Γραπτόν, Επίσκοπον Νικαίας, ποιητήν πολλών κανόνων υμνογράφο, (11 Οκτωβρίου), ο οποίος έζησε κατά τις αρχές του 9^{ου} αιώνα.¹⁴⁵ Τον Θεοφάνη, σαν ποιητή του κανόνος του οσίου Ακακίου, εκτός από το παραπάνω χειρόγραφο, τον αναφέρουν και άλλοι τέσσερις γνωστοί σε μας κώδικες, οι εξής:

α) Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, Αγίου Όρους. β) Ιεράς Μονής Δοχειαρίου, Αγίου Όρους. γ) Ιεράς Μονής Βατοπαδίου Αγίου Όρους. δ) Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας. Οι υπόλοιποι κώδικες που γνωρίζουμε αποσιωπούν τον ποιητή του κανόνος.

Ο κατάλογος των ελληνικών κωδίκων της Βιβλιοθήκης του Βατικανού στον αλφαβητικό κατάλογο της αρχής των κανόνων που παραθέτει, σημειώνει για την αρχή του κανόνα του οσίου Ακακίου: «Ακάω, θεόφρων, γνώμη τον εν τη Κλίμακι 1590».¹⁴⁶ Είναι προφανές ότι θεωρεί σαν ποιητή του κανόνα τον Ιωσήφ τον Υμνογράφο ο οποίος είχε καρεί μοναχός σε μοναστήρι του όρους Λάτρος. Είναι η μοναδική αναφορά, που έχουμε υπόψη μας, με αυτό το συμπέρασμα, στο οποίο απορούμε πώς κατέληξε ο συντάκτης του παραπάνω καταλόγου. Γιατί, ούτε ο συγκεκριμένος κώδικας, στον οποίο παραπέμπει αλλά ούτε κανένας άλλος κώδικας, δεν αναφέρει αυτή την πληροφορία, σε αντίθεση με την αναφορά άλλων κωδίκων στο Θεοφάνη, όπως δείξαμε παραπάνω.

Αυτή λοιπόν, την ι. Ακολουθία του Θεοφάνους δημοσιεύουμε με διάφορες διορθώσεις (ορθογραφικές κλπ.). Μάλιστα, ειδικά τον κανόνα του Οσίου τον παραθέτουμε με ορισμένες αναγκαίες διορθώσεις, από την επιστημονική υμνολογική Σειρά (Analecta Hymnica Graeca», η οποία και τον δημοσιεύει σε κριτική έκδοση (με apparatus των κωδίκων)¹⁴⁷

Στην ίδια σειρά γίνεται αναφορά και στην διάδοση του εορτασμού του Οσίου, εκτός από την Ανατολή και στην Δύση, τότε που η πίστη ήταν κοινή και ο Ορθοδοξία και ο Ελληνισμός κυριαρχούσαν. Αναφέρει λοιπόν σχολιάζοντας τον κώδικα Messinese gr. 135 (= N, ff. 215v – 218v) που περιέχει την Ακολουθία του οσίου Ακακίου: (II Messinese gr. 135= N e l' unico festimonio che ci attestache il canone e la calabrazione per S. Acacio era tradizionale anche nell'Italia meridionale». (Μετάφραση: Ο Messinese gr. 135 = N. είναι η μοναδική απόδειξη, που μας βεβαιώνει ότι ο εκκλησιαστικός κανόνας και ο εορτασμός για τον άγιο Ακάκιο ήταν παραδοσιακός και στη Νότια Ιταλία».¹⁴⁸

Στον περιορισμένο χρόνο που διαθέτουμε ανακαλύψαμε αρκετά χειρόγραφα με την Ακολουθία αυτή. Για βιβλιογραφικούς λόγους, αλλά και για ενημέρωση των τυχόν ενδιαφερομένων παραθέτουμε παρακάτω σύντομες πληροφορίες γι' αυτούς τους χειρογράφους κώδικες. Σκοπός μας δεν ήταν να παραθέσουμε το apparatus

(σύγκριση) των κωδίκων, αλλά η δημοσίευση της Ακολουθίας, διορθωμένης όσο γίνεται, για λειτουργικούς καθαρά λόγους. Θα ήταν όμως ευχής έργον, εάν οι Θεολογικές Σχολές και η Εκκλησία μας ανέθεταν συστηματικά σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές εργασίες πάνω στα τόσα πολύτιμα χειρόγραφα, που κοσμούν τις Βιβλιοθήκες μας, τόσο στο Άγιον Όρος, όσο και στην υπόλοιπη Χώρα, αλλά και στο εξωτερικό ακόμα.

Η παράθεση των γνωστών σε μας κωδίκων, από τους οποίους διαθέτουμε αντίγραφα της ακολουθίας του Οσίου, γίνεται κατά την χρονολογία συγγραφής τους από τους παλαιότερους προς τους νεότερους.

1. Χειρόγραφος Κώδικας της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (Ε. Β. Ε.) υπ' αρ. 564 (Μηναίο Ιουλίου, 12^{ου} αι.), με την εξής περιγραφή:

«Τεύχος περγαμηνόν μήκ. 0,26, πλ. 0,19, κατά την ΙΒ' εκατονταετηρίδα γεγραμμένον, εκ φύλλων δε 181 συγκεκριμενον περιέχει τον μήνα Ιούλιον πλήρη. Τα δ' εν τη αρχή και τω τέλει ως εξώφυλλα προστεθειμένα δύο φύλλα εσί γραφή της ΙΑ' εκατονταετηρίδος, σπαράγματα όντα εκ των: Εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον και Εις τους ανδριάντας, Ομιλιών του θείου Χρυσοστόμου». ¹⁴⁹

Στις σελίδες του 44ν -49g υπάρχει η Ακολουθία του οσίου Ακακίου μαζί μ' εκείνη του αγίου Θωμά του εν Μαλεώ (17 Ιουλίου).

2. Χειρόγραφος Κώδικας της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, Paris gr. 259 (Μηναίο Νοεμβρίου, 12^{ου} αι.).

«menaeum novembris, XII s Parch. 305 fol (Colber 1579)»¹⁵⁰

Αποτελείται από 305 σελίδες και στον κατάλογο των Ελληνικών Χειρογράφων της παραπάνω Βιβλιοθήκης έχει τον αύξοντα αριθμό 1579. Καταχωρίζει δε τον Όσιο στις 26 Νοεμβρίου μαζί με τον όσιο Αλύπιο. Η δε ακολουθία του βρίσκεται στις σελίδες 236- 266. Περιέχει στιχηρά απόστοχα του Εσπερινού, μάλιστα τρία από αυτά τα συναντήσαμε μόνο σ' αυτόν τον κώδικα, και τον κανόνα του οσίου Ακακίου, στον οποίο και αναφέρεται ο ποιητής του Θεοφάνης.

Χειρόγραφος Κώδικας της Ι. Μονής Δοχειρίου, Άγιον Όρος, υπ' αρ. 2705 (31, Μηναίο Νοεμβρίου, 12^{ου} αι.).

Στον κατάλογο του αιμνήστου Σπ. Λάμπρου περιγράφεται ως εξής: «2705. 31. Περγ . 8 μέγ. XII, Μηναιόν Νοεμβρίου». ¹⁵¹ Ο πρώτος αριθμός (2705) είναι ο αύξων αριθμός του καταλόγου του Λάμπρου και ο δεύτερος (31) της Μονής Δοχειαρίου. Ο κανόνας του Οσίου εκτείνεται στις σελίδες 232ν – 235ν.

Χειρόγραφος Κώδικας «Μουσείου Μπενάκη» υπ' αρ. 68 (ΤΑ 143, Μηναία Ιουνίου, 13^{ου} αι.), ¹⁵² με την εξής περιγραφή:

«68 (ΤΑ 143) ¹⁵³ αι. 13^{ος} περγαμηνή, χιλ. 245X180. Φφ. 205, στ. 30, κολ.

Μηναία Ιουνίου – Ιουλίου.

«... φφ. 114ν – 119ν Ιουλ. 7, Των οσίων ημών Θωμά του εν τω Μαλεώ και Ακακίου του εν τη κλίμακι (φφ. 115ν... 119). Ο Κανών του οσίου Ακακίου, ου η ακροστιχίς: Ακάκιον υπήκοον άσμασιν άδω, ήχ. Δ' . ωδή α' , «Θαλάσσης το ερυθραίον», αρχ. Ακάκω θεόφρον γνώμη...

«Προέλευση: Αδριανουπόλεως 1385 στο φ. 1 φέρει ετικέτα με τον αριθμό 1385 βλ. Β. Κ. Στεφανίδης, «Οι κώδικες της Αδριανουπόλεως».

Βλέπουμε ότι ο συγκεκριμένος κώδικας καταχωρίζει την Ακολουθία του Οσίου στις 7 Ιουλίου . Περιέχει τα στιχηρά του Εσπερινού και τον κανόνα του Οσίου, συνορτάζεται δε με τον όσιο Θωμά τον εν τω Μαλεώ.

5. Χειρόγραφος Κώδικας της Ι. Μονής Βατοπαιδίου, άγιον Όρος, υπ' αρ. 1236 (ψαλτήριο, 15^{ου} αι).

«Το χειρόγραφον είναι κολοβόν, δηλαδή λείπουν τα τελευταία φύλλα του, και ως εκ τούτου αγνοούμεν τον φιλοτεχνήσαντα καλλιγράφον, την ακριβή χρονολογίαν και τον τόπο γραφής του. Εν τούτοις εκ του καλλιγραφικού ύφους φαίνεται ότι το χειρόγραφον εγράφη κατά τον 15^{ον} αιώνα. Η ακολουθία φέρεται ανωνύμως, καθώς ο υμνογράφος εις την ακροστιχίδα γράφει μόνον: «Τον άριστον υπήκοον άσμασιν άδω».

«Το χειρόγραφον τούτο δεν περιέχεται εις τον δίτομον κατάλογον του Σπ. Λάμπρου, διότι δια τα Βατοπαιδινά χειρόγραφα (ως και της Μεγίστης Λαύρας του Αγ. Όρους) εξεπόνησεν ειδικόν κατάλογον ο Γ. Αρκάδιος Βατοπαιδινός (βιβλιοθηκάριος), ο οποίος εξεδόθη υπό του πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρονίου Ευστρατιάδου το 1924 εις Παρισίους».¹⁵⁴

Πράγματι, ο αγιολόγος πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρ. Ευστρατιάδης στον Κατάλογο των εν τη Ιερά Μονή Βατοπαιδίου αποκειμένων Κωδίκων περιλαμβάνει και την εξής σύντομη περιγραφή του παραπάνω Κώδικα:

«1236- Ψαλτήριο. Χαρτ. 17X12 αών. Ιε' 15^{ου} φ. 232

1 φ. 1^α Διδασκαλία προς μέλλοντα μοναχόν.

2 φ. 2^α Ψαλτήριο.

3 φ. 167^ο Ευχαί και τροπάρια κατανυκτικά του ψαλτηρίου.

4 φ. 227^ο έως 232β Ακολουθία του οσίου Ακακίου του εν τη κλίμακι...».

Το χειρόγραφο αυτό αναφέρει ως ημερομηνία εορτασμού του Αγίου την 7^η Ιουλίου. Σχετικά με την ανωνυμία του ποιητή του κανόνα γνωρίζουμε, όπως έχουμε προείπει, από άλλα χειρόγραφα, ότι συνθέτης της είναι ο γνωστός παλιός υμνογράφος και Όσιος Θεοφάνης ο Γραπτός.

Η Ακολουθία του αγίου Ακακίου στον συγκεκριμένο κώδικα έχει μικρές διαφορές και ελλείψεις, από αυτήν που παραθέτουμε στο παρόν βιβλίο, περιέχει δε μόνο τον κανόνα του Οσίου και τα στιχηρά του Εσπερινού.

6. Χειρόγραφος Κώδικας της Ι. Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος, υπ' αρ. 1135 (Μηναίο Νοεμβρίου, 15- 16^{ου} αι.).

Ο Σωφρόνιος Ευστρατιάδης στον κατάλογο των κωδίκων της Μονής Βατοπαιδίου σημειώνει γί αυτόν τον κώδικα:

«1135 – Μηναιόν Νοεμβρίου Χαρτ. 21Χ15, αών. Ιζ', φ. 394»¹⁵⁶

Ο κανόνας του Οσίου βρίσκεται στις σελίδες 371v – 375v.¹⁵⁷

7 Χειρόγραφος Κώδικας της «εν Χάλκη Μονής της Παναγίας» υπ' αρ. 113 (μηναίο Ιουλίου, 16^{ου} αι.), φυλάσσεται στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη, στην Κωνσταντινούπολη.

Κατά τον Αθ. Παπαδόπουλο – Κεραμέα ο συγκεκριμένος κώδικας, μαζί με άλλους 39, μεταφέρθηκε στην Ιερά Μονή της Παναγίας στη Χάλκη από την εν τω

νησίω Σωζουπόλεως βασιλική μονή Ιωάννου του Προδρόμου μετά την καταστροφή της.¹⁵⁸ Η Ιερά Μονή αυτή βρισκόταν σ' ένα νησάκι απέναντι από την Σωζούπολη, στη Μαύρη Θάλασσα: «Απέναντι της Σωζουπόλεως υπάρχουν τρεις νησίδες, αίπνες, ως λέγεται, ονομάζονται απλώς νησιά του αγίου Ιωάννου· τούτων η μεγαλύτερα έχει σήμερα τα ερείπια παλαιάς τινός εκκλησίας, ήτις το κέντρον αρχαίας τινός μονής τιμωμένης επ' ονόματι Ιωάννου του Προδρόμου».¹⁵⁹ Από το 1428 έως το 1623 η Ι. Μονή του Προδρόμου «...γνωρίζεται ... ως ακμαία καλλιγραφική σχολή...».¹⁶⁰

Η καταστροφή της έγινε κατά το έτος 1626, από τους Τούρκους, λόγω της εμφανίσεως στα νησιά αυτά, αλλά και γενικά στα παράλια του Εύξεινου Πόντου Ρώσων Κοζάκων. «Της μονής δε καταστραφείσης οι μοναχοί διασώσαντες όσα ηδυνήθησαν κινητά αυτής πράγματα, οίον ιερά άμφια, σκεύη εκκλησιαστικά και βιβλία, μετέφερον ταύτα εις Κωνσταντινούπολιν και παρακατέθεσαν εν τη νήσω Χάλκη μονή της Θεοτόκου, ένθα και σώζονται άχρι τούδε...».¹⁶¹

Μεταφέρουμε την περιγραφή του παραπάνω κώδικα από τον Μητροπολίτη Αθηναγόρα του από Μ. Πρωτοσυγκέλλων και από Παραμυθίας.

«113. Χάρτ. 0,21X0,15 του 1514 (16^{ου} αι.), 204. Μηναιόν Ιουλίου.

Χειρόγραφον κατά πάντα όμοιον τω υπ' αρ. 108 και της αυτής χειρός.

Περιέχει τας ακολουθίας του μηνός άνευ συναξαρίων. Έχει τας ακολούθους διαφοράς με το έντυπον· η εις την α' (1^η Ιουλίου) ακολουθία έχει κανόνα διάφορον, μη συμφωνούντα μηδέ τω εις το έντυπον· η εις τας ε' (5^η Ιουλίου) ακολουθία της οσίας Μάρθας έχει κανόνα μη συμφωνούντα μηδέ μετά του εν τω υπ' αρ. 93 χειρογρ. Ουδέ μετά του εις το έντυπον, αλλά μετά του εις το υπ' αρθ. 42 χειρόγρ. Εις τας ιγ' (13^η Ιουλίου) μόνον η της μάρτυρος Γολνδούχ ακολουθία ελλείπει, εις τας ιστ' (16^η Ιουλίου) υπάρχει η του μάρτυρος Αθηνογένους ακολουθία, μεθ' ήν προστίθεται η ακολουθία των αγίων πατέρων συμφωνούσα τη εις το 69 χειρόγραφον. Εις τας η' (8^η Ιουλίου) υπάρχουσι και προφητεία.

«Εις τας ζ' (7^η Ιουλίου) του οσίου Θωμά του εν τω Μαλαιώ ακολουθία υπάρχει και προστίθεται ακολουθία του οσίου Ακακίου του εν τη Κλίμακι η εις τας ια' (11^η Ιουλίου) ακολουθία έχει κανόνα διάφορον. Τα εις το ἰ Κύριε εκέκραξα στιχηρά διαφέρουν των εντύπων εις τας δ' (4^η Ιουλίου) , εις τας ι' (10^η Ιουλίου) και εις ιβ' (12^η Ιουλίου)...

«Εν τέλει υπάρχει η σημείωσις ἰ ετελειώθη ο παρών μην Ιούλιος εν ἔτει ζγκ' νδ. Γ' οκτ. κα' ημέρα ζ', εν τω νησιώ, Ιωαννίκιος». ¹⁶²

Χειρόγραφος Κώδικας της Ι. Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και Ευαγγελιστού, στην Πάτμο, υπ' αρ. 794 (59). Μηναιόν – Συναξάριον Νοεμβρίου, 16^{ου} αι., με την εξής περιγραφή (διατηρήσαμε την ορθογραφία):

«Χαρτ. 0,31X0,21. Αώνος Ιζ' (φ. 193) . ΜΗΝΑΙΟΝ – ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ.

1.(Φ. 1α) Μηναιόν του Νοεμβρίου.

Ἄρχεται από της ακολουθίας της Β' 2ας του μηνός, αποκοπέντων των εν αρχή φύλλων.

Κεφαλαία μικρά δ' ερυθρού ἰ επίσης και απλά επίππλα εις την ακολουθίαν εκάστης ημέρας.

2. (φ. 140α) Συναξάριον περιέχον υπομνήματα και βίους και θαύματα αγίων εορταζομένων τον μήνα Νοέμβριον.

Επίππλον δια κινναβάρεως, ως και τα κεφαλαία μεγάλα γράμματα.

Μεταξύ των φ. 116- 117 απεσπάσθησαν φ. δύο.

Σημειώματα φέρονται:

En f. 1a επί του παραφύλλου του προσκεκολλημένου επί της πινακίδος: (Και τόδε) συν τοις άλλοις είνε εμού Ακακίου Ιερομονάχου.¹⁶³

Χάρτης λεπτός στιλπνός. Στάχως εκ βύρσης καλυπτούσης πινακίδας εκ ξύλου χονδρού μετ' επιτύπων εκατέρωθεν κοσμημάτων. Ο κώδιξ γεγραμμένος εν ημικλάστω.¹⁶⁴

Περέχει τον κανόνα του οσίου Ακακίου στα φ. 121v- 124v και τον καταχωρίζει στις 27 Νοεμβρίου.

9. Χειρόγραφος Κώδικας Ι. Μονής Ιβήρων, άγιον Όρος υπ' αρ. 1675 (Μηναιόν Νοεμβρίου, 18^{ου} αι.).

Πρόκειται για χειρόγραφο μηναιό του μηνός Νοεμβρίου, γραμμένο το 1756 (σσ. 208) από τον μοναχό Κοσμά τον Σάμιο.¹⁶⁵ Η δε Ακολουθία του οσίου Ακακίου βρίσκεται στις σελίδες 186v- 188v, καταχωρίζεται στις 29 Νοεμβρίου και περιέχει μόνο τα στιχηρά του Εσπερνού και τον κανόνα του Οσίου.

10. Χειρόγραφος Κώδικας Ι. Μονής Ξενοφώντος, άγιον Όρος άνευ αριθμού (αρχές 20^{ου} αι.).

Φέρει τον τίτλο «Εορταστής» ,περιέχει δε συναγωγή τροπαρίων, καθισμάτων, προσομοίων κλπ. για την συμπλήρωση των ελλιπών Ακολουθιών του Μηναιού. Τα αντέγραψε ο Γέρ. Π. Χρυσόστομος Ξενοφωντικός το 1907, από άλλους παλαιότερους κώδικες και φυλλάδες. Η Ακολουθία του αγίου Ακακίου εκτείνεται στις σελ. 28- 47 του κώδικα και είναι καταχωρισμένη στις 29 Νοεμβρίου. Δεν γνωρίζουμε όμως από πού την αντέγραψε ο μακαριστός Γέρ. Χρυσόστομος. Περιέχει την Ακολουθία χωρίς τον κανόνα της Θεοτόκου, υπάρχουν δε ελάχιστες διαφορές με την εδώ δημοσιευομένη Ακολουθία.

αντίγραφα λόγω ελλείψεως χρόνου. Και αυτούς τους κώδικες τους παραθέτουμε κατά χρονολογική σειρά.

**Χειρόγραφος Κώδικας της «Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας»,
Parisiensis 1570 (Μηναίο Νοεμβρίου, 12^{ου} αι.).**

«Menaceum novembris, XII. Copie en 1127 par Theoctiste – Parch. 214 fol¹⁶⁶

Δεν γνωρίζουμε άλλες λεπτομέρειες.

**Χειρόγραφος Κώδικας της «Βιβλιοθήκης του Βατικανού», Vaticano
gr. 1590 (Μηναίο Ιουλίου, 14^{ου} αι.).**

Στον κατάλογο των Ελληνικών Κωδίκων του Βατικανού περιγράφεται ως εξής:

«1590 Saec. XIV, chart., mm, 224X144, ff. I. 272, linn. 23

“Menaeum iulli, in quo canones hosce a Romana editione alienos invenimus: «...3 (ff. 51v – 58v) in S. Acacium τον εν κλίμακι (7), sud a a crost. Ακάκιον τον άριστον υπήκοον άσμασιν άδω inc. Ακάκω θεόφρον γνώμη...»¹⁶⁷

Καταχωρίζει δε τον κανόνα του οσίου Ακακίου στις 7 Ιουλίου.

Ασφαλώς και θα υπάρχουν ακόμα πολλά χειρόγραφα με την παραπάνω ιερή Ακολουθία του οσίου Ακακίου. Το παράδοξο όμως είναι ότι, ενώ είναι τόσο διαδεδομένη σε χειρόγραφα του Αγίου Όρους, αλλά και άλλων Ι. Μονών και Βιβλιοθηκών, δεν έχει καταχωρισθεί σε κανένα έντυπο Μηναίο. Πιστεύουμε τώρα, που γίνεται γνωστή, να δημοσιευθεί ως Παράρτημα, σε κάποια μελλοντική έκδοση του Μηναίου του Νοεμβρίου.

II. Ιερή ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ Χριστοφόρου Προδρομίτου.

Ο μακαριστός Β. Δ. Ζώτος Μολοσσός στο βιβλίο του «Λεξικόν των Αγίων Πάντων της Ορθοδόξου Εκκλησίας» κάνει λόγο για μια άλλη Ακολουθία του Οσίου: «... του οσίου Ακακίου υπάρχει ασματική Ακολουθία , υπό Χριστοφόρου Προδρομίτου, εις τον Άθωνα και εγκώμιον ζητηθέν από τον όσιον Ακάκιον της 12 Απριλίου ζώντα τότε».¹⁶⁸

Την πληροφορία αυτή ασφαλώς την δανείσθηκε από τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη, τον μεγάλο αυτό Πατέρα και Διδάσκαλο της Εκκλησίας μας, ο οποίος, εκτός των άλλων, ήταν και σπουδαίος αγιολόγος. Στον Συναξαριστή του ο άγιος Νικόδημος έχει καταχωρίσει τον βίο του οσίου Ακακίου του Καυσοκαλυβίτου, εκεί υπάρχει και μια υποσημείωσή του σχετικά με την εν λόγω Ακολουθία. Γράφει λοιπόν ο άγιος Νικόδημος:

«Σημείωσαι ότι ο σοφολογιάτος διδάσκαλος κύρ Χριστόφορος ο Προδρομίτης ¹⁶⁹ , δια παρακλήσεως υποτακτικού τινος μοναχού συνωνύμου του αγίου έπλεξεν ακολουθίαν εις τον άγιον Ακάκιον μελωδικωτάτην και βίον πλατύτερον ή εγκώμιον».¹⁷⁰

Όπως όμως βλέπουμε, πουθενά δεν αναφέρει ότι ο φερώνυμος του Οσίου μοναχός, που ζήτησε την ακολουθία, ήταν ο όσιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης. Και αλήθεια, πώς θα μπορούσε ο άγιος Νικόδημος να αναφέρει κάτι τέτοιο, αφού ο άγιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης είναι κατά πολύ προγενέστερος του Χριστοφόρου, ο οποίος ήταν και φίλος του αγίου Νικοδήμου; Ο όσιος Ακάκιος γεννήθηκε το 1630 και εκοιμήθη το 1730, έτος γεννήσεως του Χριστοφόρου Προδρομίτου.

Εξάλλου ο γνωστός αγιολόγος Hip. Delehayε στο έργο του «Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae», σημειώνει σχετικά με την παραπάνω Ακολουθία του οσίου Ακακίου: «Exstat Ακολουθία του οσίου πατρός ημών Ακακίου του εν Κλίμακι, in

codice Aton. Panteleem. 866...». ¹⁷¹ Μάλιστα παραπέμπει στον Κατάλογο των εν ταις βιβλιοθήκαις του αγίου Όρους Ελληνικών Κωδίκων του μακαριστού Καθηγ. Πανεπιστημίου Αθηνών Σπυρίδωνος Λάμπρου, όπου και τα στοιχεία του Κώδικα:

«6373 (866- Ιεράς Μονής Παντελεήμονος Αγίου Όρους), χαρτ. 4^ο –σχήμα (0,27X0,195, διαστάσεις) ΧΙΧ (19^{ου} αιώνας, φύλ. 129)...3. σ. 21. Ακολουθία του οσίου πατρός ημών Ακακίου του εν τη κλίμακι, (Νοεμβρίου 29)». ¹⁷² Η συγκεκριμένη Ακολουθία έχει αντιγραφή (εγράφη) υπό Ανθίμου μοναχού τω 1879. ¹⁷³

Με τη βοήθεια του σεβαστού πατέρα και φίλου Αγιορείτου Ιερομονάχου Γέρ. Ονουφρίου Αγιαννανίτου αναζητήσαμε την παραπάνω Ακολουθία στην Ι. Μονή αγίου Παντελεήμονος στο Άγιον Όρος. Δυστυχώς όμως, όπως τον πληροφόρησε ο Βιβλιοθηκάριος της Μονής, το συγκεκριμένο χειρόγραφο καταστράφηκε, μαζί με άλλα, από πυρκαγιά. Στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια της έρευνάς μας δεν κατορθώσαμε να ανακαλύψουμε αντίγραφο της Ακολουθίας του Χριστοφόρου Προδρομίτου σε άλλο χειρόγραφο στο Άγιον Όρος ή κάπου αλλού.

III. ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ και ΟΙΚΟΙ Αγίου Ρωμανού του Μελωδού.

Στον υπ' αρ. 212 Πατμιακό χειρόγραφο Κώδικα (11^{ου} αι.) ο οποίος φυλάσσεται στην Βιβλιοθήκη της Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Ι. Μονής Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου και Ευαγγελιστού στην Πάτμο, υπάρχει Κοντάκιον (διάφορο υπ' αυτό του Θεοφάνους), καθώς και Οίκοι στον άγιο Ακάκιο (ff. 198r- 198v).

Σύμφωνα με τον μελετητή του κώδικα Μάρκο Ν. Ναουμίδη, «Ο περιγραφόμενος κώδιξ υπ' αρ. 212 ΣΙΒ' είναι μεμβράνινον χειρόγραφον των αρχών ΙΑ' αι. σχήματος 8^{ου} ...).

Είναι δε το κείμενο συναγωγή κοντακίων (ύμνων) κατατεταγμένων κατά μήνας και ημέρας κατά τον άγιον εις τον οποίον αναφέρονται. Αρχεται από τους τελευταίους οίκους του πρώτου ύμνου εις τους Αγίους Σέργιον και Βάκχον (οίκοι ΚΑ΄ – ΚΖ΄, Σεπτεμβρίου ζ΄) και τελευτά με το έτερον κοντάκιον εις την Μεταμόρφωσιν του Σωτήρος (Αυγούστου ζ΄) , του οποίου σώζεται το κοντάκιον και 3 σειραί εκ του Α΄ οίκου.¹⁷⁴ Οι περισσότεροι ύμνοι του κώδικα είναι ποιήματα του μεγάλου υμνογράφου αγίου Ρωμανού του μελωδού.¹⁷⁵

Ο παραπάνω κώδικας καταχωρίζει τον όσιο Ακάκιο στις 25 Φεβρουαρίου. Όπως έχουμε ήδη εξηγήσει,¹⁷⁶ πρόκειται μάλλον για λάθος του αντιγραφέα. Είναι όμως πολύ σημαντικό το ότι επισυνάπτει στο όνομα του Οσίου (του Οσίου πατρός ημών Ακακίου του της Κλίμακος) τον προσδιορισμό, «του θείου Λάτρου». Γεγονός που επιβεβαιώνει την εγκαταβίωση του Ακακίου στο όρος Λάτρος.

Παρακάτω παραθέτουμε την αναφορά του κώδικα στον Όσιο, όπως την μεταφέρει ο μελετητής του Μάρκος Ναουμιδης:

«ΤΗ ΑΥΤΗ ΗΜΕΡΑ 25 Φεβρουαρίου».

205 Κοντάκιον του Οσίου πατρός ημών Ακακίου του της Κλίμακος του θείου Λάτρου, φέρον ακροστιχίδα τήνδε: Άσμα.

Ήχος πλ. β΄. Προς το «Την υπέρ ημών...».

Πόθω του Χριστού και πίστει ωχυρωμένος

ήρας τον σταυρόν επ΄ ώμων και προσηνέχθης

εν σταδίω Αγίων ανδρικώτατα

και τον όφιν εταπεινώσας τη των έργων λαμπρότητι

και βοώ σοι νύν, Ακάκιε

Ηνώθης θεοπρεπώς των Αγγέλων χοροίς.

(Οι οίκοι.) Προς το «Τα της γης επί της γης...».

Α' Από βρέφους εκολλήθης τω Κυρίω...

Β' Συνετώς, επιστημόνως και προφρόνως...

Γ' Μιμητής των του Κυρίου δεδειγμένος...

Δ' Απαθέστατος, ακέραιος ωράθης...¹⁷⁷

Δυστυχώς, δεν γνωρίζουμε με βεβαιότητα εάν οι παραπάνω ύμνοι είναι ποίημα του ίδιου του αγίου Ρωμανού του Μελωδού, όπως είναι οι περισσότεροι ύμνοι του κώδικα. Και αυτό, γιατί δεν αναγράφει ο κώδικας τον συγγραφέα του συγκεκριμένου Κοντακίου και των Οίκων, όπως κάνει σε αρκετούς άλλους ύμνους.

IV. ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ και ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Γερασίμου Μοναχού Μικραγιαννανίτου.

Κανόνα Παρακλητικό και Χαιρετισμούς στον Όσιο έχει συνθέσει και ο μακαριστός Αγιορείτης Μοναχός Γέροντας Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, Υμνογράφος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας (1905- 1992),¹⁷⁸ καθώς και Απολυτίκιον... «μετά κοντακίου και μεγαλυναρίου».¹⁷⁹ Εξάλλου ο αείμνηστος Γέροντας έχει συνθέσει και κοινόν Κανόνα Παρακλητικόν εις τους οσίους και θεοφόρους πατέρας Παύλον τον Απλούν, Δοσίθεον¹⁸⁰ και Ακάκιον τον εν τη Κλίμακι τους υποτακτικούς.¹⁸¹ Και οι δυο αυτοί Όσιοι, όπως και ο όσιος Ακάκιος, διακρίθηκαν ως υποτακτικοί για την υπακοή τους.

Ολόκληρο το τεράστιο υμνογραφικό έργο του μακαριστού Γέροντα Γερασίμου μελετάται να εκδοθεί σε μορφή μηναίων. Θα είναι πραγματικά ένας εκδοτικός άθλος, εάν αναλογιστούμε ότι ο μακαριστός Γέροντας έχει συνθέσει γύρω

στις 3.000 Ακολουθίες, και βεβαίως θα καλύψει ένα μεγάλο υμνογραφικό κενό, που υπάρχει στα ήδη κυκλοφορούντα Μηναία.

Η εκλεκτή Συνοδία του μακαριστού Γέροντα Γερασίμου, δια του σεβαστού Γέροντά της π. Σπυρίδωνος, είχε την ευγενική καλοσύνη να μας παραχωρήσει το Απολυτίκιον, το Κοντάκιον και το Μεγαλυνάριον του οσίου Ακακίου,¹⁸² που είχε συνθέσει ο Γέροντας. Τους ευχαριστούμε θερμά κι ευχόμαστε οι πρεσβείες του οσίου Ακακίου, αλλά και του αγίου Γέροντά τους να είναι πάντοτε μαζί τους.

V. Συμπληρωματική Ασματική ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ,

ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ και ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Αρχιμ. Νικοδήμου Γ. Αεράκη.

Η παλαιά ι. Ακολουθία του Αγίου Ακακίου θα ήταν ελλιπής, εάν δεν την είχε συμπληρώσει, μετά από παράκλησή μας, ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμ. Νικόδημος Γ. Αεράκης, Ιεροκήρυκας και δόκιμος Υμνογράφος.

Έτσι λοιπόν έχουμε τη χαρά να συμπεριλάβουμε στο βιβλίο αυτό τα θαυμάσια μελουργήματα του π. Νικοδήμου: Μικρό Εσπερνό, Κανόνα Παρακλητικό και Χαιρετισμούς στο Όσιο.

Ευχόμαστε στον σεβαστό π. Νικόδημο ο όσιος Ακάκιος να τον ενισχύει στο πλούσιο υμνογραφικό, αλλά και στο ποιμαντικό του έργο, προς δόξα και τιμή του Τριαδικού Θεού και των γνησίων φίλων Του, των Αγίων μας.

«Ακάκιε, εν ταπεινώσει φύλαττε τους σε υμνούντας, ότι πέλεις προς τον Θεόν ικέτης πανάξιος, ως μάρτυς και όσιος θεοφόρε».

ΙΕΡΑ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΑΚΑΚΙΟΥ
ΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΚΛΙΜΑΚΙ.
ΕΝ ΤΩ ΜΙΚΡΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ. ¹⁸³

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώνειν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τὸν ἐν τῷ Λάτρῳ ἀθλήσαντα ὑπὲρ ἄνθρωπον, Ἀκάκιον τιμώνειν, ταπεινώσεως τύπον, στύλον μοναζόντων καὶ βιαστών, βασιλείας τὸ πρότυπον, ὑπακοῆς ἀκροθίνιον θαυμαστόν, καὶ μαρτύρων ἐγκαλλώπισμα.

Τῶν μοναχῶν αἱ χορεῖαι σεπτῶς εὐφραίνονται, Ἀκάκιον ὀρώσαι, μετὰ δῆμων Ἀγγέλων, ἄδοντα σὺν τούτοις, θεοπρεπῶς, τῷ Ἀρνίῳ καὶ λέγοντα ἑτοὺς ὑπακούοντας σώσον Ὑιὲ Θεοῦ, ὡς καμὲ Λόγε Φιλάνθρωπε.

Ὑπακοῆς τὸ υπόδειγμα ἐπανέσωμεν, Ἀκάκιον τὸν θεῖον, μοναχῶν μέγα κλέος, κόσμον ἀσκουμένων καὶ ἀθλητῶν, ταπεινώσεως πρότυπον, τῆς ἀκακίας υπόδειγμα ἀκριβές, καὶ συγγνώμης θεῖον ἄγαλμα.

Της ησυχίας το άνθος ανευφημήσωμεν, Ακάκιον εν ύμνοις, αρετής προβολέα, στήριγμα μαρτύρων και μοναχών, και σωτήρα του Γέροντος, καθυπομείναντα τούτου τους αικισμούς, μέχρι βίου τελειώσεως.

Δόξα. Ήχος β΄.

Δεύτε των μοναστών τα στίφη, το της αδιακρίτου και τυφλής υπακοής πανθαύμαστον υπόδειγμα, Ακάκιον τον τρισόλβιον, ύμνοις εγκωμίων ανυμνήσωμεν. Ούτος γαρ ευρύχωρον του Αγίου Πνεύματος δοχείον γενόμενος, και την του Γέροντος αυτού βιαότητα μέχρι αιματος καθυπομείνας, της ουρανού βασιλείας κατηξιώθη. Αυτού τας πρεσβείαις, δια της των θείων προσταγμάτων αποδοχής, και πιστής αυτών τηρήσεως, και ημείς του ακωνίου σαββατισμού αξιωθείμεν.

Και νύν. Θεοτοκίον. Ήχος ο αυτός.

Την πάσαν ελπίδα μου, εις σε ανατίθημι, Μήτηρ του Θεού φύλαξόν με υπό την σκέπην σου.

Εις τον Στίχον Στιχηρά Προσόμοια.

Ήχος β΄. Οίκος του Εφραθά.

Δεύτε περ χαρώς, τιμήσωμεν εν ύμνοις, Ακάκιον τον θείον, υπακοής τελείας, υπόδειγμα πανθαύμαστον.

Στίχ. Μακάριος ανήρ ο φοβούμενος τον Κύριον.

Τέκνον υπακοής, Ακάκιον τιμών, τυφλής και υπέρ λόγον, δί αιματος λαβόντα, το Πνεύμα το Πανάγιον.

Τίμιος εναντίον Κυρίου ο θάνατος του Οσίου αυτού.

Άριστον οδηγόν, των μοναχών και τύπον, Ακάκιον εν λόγοις, τιμήσωμεν ενθέως, ως όσιον και μάρτυρα.

Δόξα. Τριαδικόν. Ὅμοιον.

Λόγον συν τῷ Πατρὶ, καὶ Πνεύματι Ἁγίῳ, τιμῆσωμεν ἐν πίστει, μονάδα κατ' οὐσίαν,
Θεόν τον Παντοκράτορα.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Πάναγγε Μαριάμ, σαρκώσασα τον Λόγον, λπαις του Ακακίου, περίσκεπε ως Μήτηρ,
των μοναχῶν τα τάγματα.

Νῦν ἀπολύεις, το Τρισάγιον, το Απολυτικίον ἐκ του Μεγάλου Εσπερνού ¹⁸⁴ καὶ
Απόλυσις.

ΕΝ ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΣΠΕΡΙΝΩ.

Μετά τον Προοιμακόν, το Μακάριος ανήρ, εις δε το Κύριε εκέκραξα, ιστώμεν στίχους
ζ' και ψάλλομεν στιχηρά προσόμοια.

Ἦχος δ'. Ως γενναίον εν μάρτυσιν.

Εγκρατεία το φρόνημα, της σαρκός απενέκρωσας, και ψυχὴν εζώωσας δι' ασκήσεως,
και αρετῶν τελειότητος, εντεύθεν και ὠφθης, ως ζών, μετά τέλος αληθῶς, ως γαρ
ὑπνος λελόγισται, σοι ο θάνατος, προς Θεόν μεταστάντι και εις χείρας, την ψυχὴν
παραθεμένω, αυτού Ακάκιε ἔνδοξε. (δικς).

Των παθῶν κατεκοίμησας, τας ορέξεις Ακάκιε, αγρυπνίαν πάννυχον ως κτησάμενος,
υπακοὴν και ταπείνωσιν, μελέτην τε θείων Γραφῶν, και καρδίαν καθαρὰν, και νουν
ανεπιθόλωτον ὅθεν γέγονας, και δοχείον του Πνεύματος Αγίου, τας ακτίνας των
θαυμάτων, εναπαστράπτων τοις πέρασι.

Την του κόσμου προσπάθειαν, παντελῶς βδελυξάμενος, απαθείας ὄργανον
εχρημάτισας, φιλοσοφίας δε ἔνδοξε, εμπράκτω οχήματι, ανυψώθης προς αυτό,
εφετόν το ακρότατον, και κατώπτεισας, μυστική θεωρία αθεάτων, τα αμήχανα και
θεία, κάλλη Ακάκιε πάνσοφε.

Ακακίας επώνυμος, πεφυκῶς δια πράξεως, αληθῶς Ακάκιε εχρημάτισας, ἔργω τε
λόγον πιστούμενος, ως κλήσιν κατάλληλον, φερωνύμως αληθῶς, εκ προνοίας της
άνωθεν ἡ γαρ κλίμακι, αρετῶν των ενθέων κεχρημένος, ὕψος ἔφθασας της άνω,
υπερκοσμίου λαμπρότητος.

Μοναχών το υπόδειγμα, αθλητών το αγλάισμα, εν ωδαίς τιμήσωμεν, τον Ακάκιον, υπακοής θείον πρότυπον, αγάπης το άγαλμα, ταπεινώσεως Χριστού, εγκαλλώπισμα ένθεον, οδηγήσαντα, τον αυτόν θανατώσαντα εις νήψιν, τον φωνήσαντα εκ τάφου, τον εν τη Κλίμακι ένδοξον.

Δόξα. Ήχος πλ. β΄.

Τον Χριστού εραστήν, τον επώνυμον της ακακίας, των μοναστών οι χοροί συνελθόντες ανευφημήσωμεν. Ούτος γαρ των εν Ευαγγελίω του Κυρίου ρημάτων ακούσας, φρονήσει τε και ακεραιότητι υπερέλαμψε, προπηλακισμούς και αικίας, γενναιοφρόνως υπενεγκών, και υπακοήν μέχρι τέλους ακριβώς ενδεξάμενος· όθεν και επαξίως αυτόν ημείψατο πλουσίαις δωρεαίς, αυτός ο Χριστός, και σωτήρ των ψυχών ημών.

Και νύν. Θεοτοκίον. Ήχος ο αυτός.

Τίς μη μακαρίσει σε, Παναγία Παρθένε; Τίς μη ανυμνήσει σου τον αλόχευτον τόκον; Ο γαρ αχρόνως εκ Πατρός εκλάμπας Υιός μονογενής, ο αυτός εκ σου της Αγνής προσήλθεν, αφράστως σαρκωθείς, φύσει Θεός υπάρχων, και φύσει γενόμενος άνθρωπος δί ημάς· ούκ εις δυάδα προσώπων τεμνόμενος, άλλ΄ εν δυάδι φύσεων, ασυγχύτως γνωριζόμενος. Αυτόν ικέτευε, σεμνή Παμμακάριστε, ελεηθίηαι τας ψυχάς ημών.

Είσοδος. Το Προκείμενον της ημέρας

και τα Αναγνώσματα.

Σοφίας Σολομώντος το Ανάγνωσμα.

(Κεφ. 3, 1-9).

Δικαίων ψυχαί εν χειρί Θεού, και ου μη άψηται αυτών βάσανος. Έδοξαν εν οφθαλμοίς αφρόνων τεθάναι, και ελογίσθη κάκωσις η έξοδος αυτών, και η αφ΄ ημών πορεία σύντριμμα, οι δε εισιν εν ειρήνη. Και γαρ εν όψει ανθρώπων εάν κολασθώσιν, η ελπίς

αυτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται. Ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους εαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμπουσι, καὶ ὡς σπινθήρες ἐν καλάμῃ διαδραμούνται. Κρηνούσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας· οἱ πεποηθότες ἐπ’ αὐτῷ, συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενούσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὀσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. 5, 15-23 κ 6, 1-3).

Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρά Υψίστου. Δια τοῦτο λήφονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας, καὶ τὸ δῶδῆμα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου, ὅτι τῆ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήψεται πανοπλίαν, τὸν ζήλον αὐτοῦ, καὶ ὀπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἀμύναν ἐχθρῶν. Ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνης· καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον. Λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα, ὁξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας. Πορεύσονται εὐστόχοι βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου, τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν αλοῦνται, καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ριφήσονται χάλαζαι. Ἀγανακτήσει κατ’ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως· ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκκλήσει αὐτούς. Καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περπρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἀκούσατε οὖν, βασιλεῖς, καὶ σύνετε· μάθετε, δικασταὶ περάτων γῆς· ἐνωτίσασθε, οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλος ἐθνῶν. Ὅτι ἐδόθη παρά Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρά Υψίστου.

Σοφίας Σολομώντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. 4, 7-15).

Δίκαιος εάν φθάση τελευτήσαι, εν αναπαύσει έσται. Γήρας γαρ τίμιον ου το πολυχρόνιον, ουδέ αριθμώ ετών μεμέτρηται. Πολιά δε έστι φρόνησις ανθρώποις, και ηλικία γήρωσ βίος ακηλίδωτος. Ευάρεστος Θεώ γενόμενος ηγαπήθη· και μεταξύ αμαρτωλών μετετέθη. Ηρπάγη, μη κακία αλλάξη σύνεσιν αυτού, ή δόλος απατήση ψυχήν αυτού· βασκανία γαρ φαυλότητος αμαυροί τα καλά, και ρεμβασμός επιθυμίας μεταλλεύει νουν άκακον. Τελειωθείς εν ολίγω, επλήρωσε χρόνους μακρούς· αρεστή γαρ ην Κυρίω η ψυχή αυτού, δια τούτο έσπευσεν εκ μέσου πονηρίας. Οι δε λαοί ιδόντες και μη νοήσαντες, μηδέ θέντες επί διανοία το τοιούτον· ότι χάρις και έλεος εν τοις οσίοις αυτού, και επισκοπή εν τοις εκλεκτοίς αυτού.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΙΤΗΝ.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ

Ήχος α΄.

Δεύτε πιστοί επί τη μνήμη του ανεξικάκου Ακακίου, του κλειΐσαντος τον της αδιακρίτου και τυφλής υπακοής όρον, πνευματικώς ευφρανθέμεν, βοώντες προς αυτόν· Χαίροις των μοναζόντων ακριβέστατος κανών, και των αθλουμένων θεοδώρητον πρότυπον. Χαίροις της υπακοής το τέλειον υπόδειγμα, και την θυσίας ο απλανής οδηγός. Χαίροις ο εκ τάφου κηρύξας μετάνοιαν, και των εν πνευματική νεκρώσει αφορμή λυτρώσεως γεγονώς. Λιταίς Κύριε του Αγίου σου Ακακίου, λύτρωσαι πάντας ημάς εκ των παθών ημών.

Ήχος β΄.

Ασκήσεως αίγλη φαιδρύνας το σώμα και την ψυχήν, απαθεία τον νουν καθηράμενος, δοχείον εγένου του Αγίου Πνεύματος Όσιε. Διο και νυν παριστάμενος τω θρόνω Χριστού του Θεού, αυτόν εκτενώς εκδυσώπει, ελεηθήναι τας ψυχάς ημών.

Ἦχος, ο αυτός.

Εἶ και εν τάφω νεκρός υπάρχων, κατὰ νόμον θανόντων κατέκεισο, ἀλλά τω πυθομένω παραδόξως εφθέγξω το, ως ου τέθηκας Ὅσιε. Οὐ θνήσκουσι μεν, Θεῷ δε ζῶσιν οἱ θεῖως ζήσαντες.

Ἦχος, ο αυτός.

Ἄλλος Ἰακώβ ανεδείχθη, πάτερ Ἀκάκιε, τω ἀπλάστῳ της γνώμης κατηγλαῖσμένην ἔχων σου την ψυχὴν· διο και ως εκείνος θεόθεν διαφερόντως ηγάπησας, και εν τοῖς εκείνου ἀναπαύῃ νυν κόλποις. Ἀγγέλων συνόμιλος, Δικαίων ομόσκηνος γενόμενος και Ὁσίων· μεθ' ὧν μη διαλείπης πρεσβεύων Χριστῷ τῷ Θεῷ, υπέρ ημῶν των υμνούντων σε.

Ἦχος δ'.

Ἡ του Ἀκακίου ἐπέλαμψεν εορτὴ· δεῦτε σήμερον αὐτὸν φαῖδρῶς πανηγυρίσωμεν, των μοναστῶν τα συστήματα· πάσαν γαρ συλλαβὴν εἶχεν εν εαυτῷ ἀρετὴν ο ἀοιδίμος· διο και ἀκηράτοις στεφάνοις την ἱεράν αὐτοῦ κορυφὴν ο στεφοδότης Χριστὸς ἐστεφάνωσεν, ὧ και πρεσβεύει υπέρ των ψυχῶν ημῶν.

Ἦχος, ο αυτός.

Ὦντως εν χειρὶ του Θεοῦ, αἱ ψυχαὶ υπάρχουσι των Δικαίων, ως ο Σολομών ἀπεφήνατο, και ο θάνατος αὐτῶν οὐχ ἄπτεται το παράπαν· τούτο δε και ο ἀξιάγαστος πύκτης Ἀκάκιος, νεύματι προσεπεκύρωσε θεῖῳ· νεκρός γαρ οὗτος κείμενος εν μνημείῳ νόμῳ θανόντων, τῷ πυθομένῳ ὡσπερ ζῶν προσεφώνησεν ου τέθηκα ἐγῶγε, ἀλλά ζῶ εν Χριστῷ, καθά και πάντες οἱ θεῖως βιοτεύσαντες.

Δόξα. Ἦχος πλ. α'.

Τους δερματίνους χιτῶνας, ους ἐνέδυσσε πρώην την φύσιν ημῶν ἡ του Πρωτοπλάστου παράβασις, υπακοὴ διαρρήξας, και τη του Πνεύματος τεκτονία ἀνακαμίσας σαυτὸν, την θεοῦφαντον ἐνεδύσω στολήν πάτερ Ἀκάκιε· μεθ' ἧς εν

ουρανοίς αυλιζόμενος, και περιχορεύων Χριστώ τω Δεσπότη σου, μνημόνευε και ημών, των εν πίστει τελούντων σου τα μνημόσυνα.

Και νύν. Θεοτοκίον. Ἦχος ο αὐτός.

Μακαρίζομέν Σε Θεοτόκε Παρθένε, και δοξάζομέν Σε οι πιστοί κατά χρέος, την πόλιν την άσειστον, το τείχος το άρρηκτον, την αρραγή προστασίαν, και καταφυγήν των ψυχών ημών.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΙΧΟΝ.

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ.

Ἦχος δ΄. Ἐδωκας σημείωσιν.

Ποίμνην την τιμώσάν σε, και μετά πόθου γεραίρουσαν, περέποις εκάστοτε, την πανσεβάσμιον, εορτήν παμμάκαρ, εκ βλάβης παντοίας, και επηρείας ορατών, και αοράτων εχθρών πρεσβείας σου, πατήρ ημών Ακάκιε, και δια τούτο δοξάζει σε, καρτερόψυχε όσε, πρεσβευτά των ψυχών ημών.

Στίχ: Τίμιος εναντίον Κυρίου ο θάνατος του οσίου αυτού.

Ἄπνους κατακείμενος, νόμω θανόντων εν μνήματι, συ εφθέγξω μακάριε, ως ζων τω λαλήσαντι, λίαν παραδόξως, ου τέθνηκα λέγων, ζω δε αεί εν τω Χριστώ, συμβασιλεύων αυτώ αώνια· διο και εορτάζοντες, την πανσεβάσμιον μνήμην σου, μετά πόθου δοξάζομεν, τον σε δοξάσαντα Κύριον.

Στίχ: Μακάριος ανήρ ο φοβούμενος τον Κύριον.

Ἐφηρες στερρότατα, τας ατιμίας εκάστοτε, θεοφόρε Ακάκιε, πληγάς τε του σώματος, ευχαρίστως μάκαρ, μνήμην του θανάτου, διηνεκώς εμμελετών, και καθ' εκάστην επαυξανόμενος, μεγίσταις αναβάσεσι, προς εφετόν το ακρότατον· όθεν πάτερ και έφθασας επ' αυτήν την ακρώρειαν.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ'.

Εἰς πάσαν διέδραμε τὴν ὑπ' οὐρανόν, ὁ τῶν κατορθωμάτων σου φθόγγος, ὡς ἀπὸ κέντρου κυκλικού, τῆς ἐν Ἀσία Μονῆς, τῆς τῶν Κελλιβάρων, ἐν ἡ το αἰδῖμον καὶ καρτερικόν σου σῶμα, περιόν ἐτι τῶ βίῳ ἠγώνισται, πατήρ ἡμῶν Ἀκάκιε· διο καὶ σήμερον ἄπας ὁ τῶν μοναζόντων χορὸς, μετὰ πίστεως αθροισθέντες, ὁ μὲν σου το ἐχέφρον, ὁ δὲ το τῆς γνώμης ἀκέραιον, ἄλλος δ' αὐτὸ πάλιν το τῆς ψυχῆς καρτερικόν, το τῆς ὑπακοῆς ἀπαράμιλλον ἕτερος, οἱ πάντες ἅπαντα τα σα σεπτὰ προτερήματα ὑπεράγαγον ἐκθειάζοντες, τὸν τῶν ἀγαθῶν δοτήρα δοξάζουσι Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸν τοσαύταις χαρίτων ἀγλαΐαις τὴν ἱεράν σου ψυχὴν καταλαμπρύναντα.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον. Ἦχος ὁ αὐτός.

Δέσπονα πρόσδεξαι, τὰς δεήσεις τῶν δούλων Σου, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς, ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ¹⁸⁵

Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Εἰς ἐξήστραψας ὡσπερ ἀστὴρ φαεινός, καὶ πάντας ἐφαιδρυνας τῶν μονοτρόπων χοροῦς, Ἀκάκιε ὅσιε, αἴγλη τῶν ἀρετῶν σου, καὶ διήγειρας τούτους, ἀνθεσὶν ἐγκωμίων, καταστέφειν σὺν πόθῳ, τὴν σὴν φαιδρὰν καὶ σεπτὴν, καὶ πάντιμον μνήμην σου.

Θεοτοκίον.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον, καὶ Ἀγγέλος ἀγνωστον μυστήριον, διὰ σου Θεοτόκε τοὶς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται, Θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἐνώσει σαρκούμενος, καὶ Σταυρὸν ἐκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος· δι' οὗ ἀναστήσας τὸν πρωτόπλαστον, ἔσωσεν ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΕΝ ΤΩ ΟΡΘΡΩ

Το Θεός Κύριος και τα Απολυτικά, ως εις τον Εσπερινόν.

Μετά την α΄ στιχολογίαν. Κάθισμα.

Ήχος α΄. Τον τάφον σου Σωτήρ.

Ως άλλος Ιακώβ, ανεδείχθης τρισμάκαρ, Ακάκιε στερρέ, τω της γνώμης ακάκω, διο και δεδόξασαι, προς Χριστού του Δεσπότου σου, και αυλίζεις νύν, εν ουρανοίς γηθοσύνως, συν Αγγέλοις τε, και των οσίων τοις δήμοις, δικαίοις και μάρτυσι.

Δόξα, το αυτό. Και νύν. Θεοτοκίον, όμοιον.

Μητέρα σε Θεού, επιστάμεθα πάντες, Παρθένον αληθώς, και μετά τόκον φανείσαν, οι πόθω καταφεύγοντες, προς την σην αγαθότητα· σε γαρ έχομεν, αμαρτωλοί προστασίαν, σε κεκτήμεθα, εν πειρασμοίς σωτηρίαν, την μόνην πανάμωμον.

Μετά την β΄ στιχολογίαν. Κάθισμα.

Ήχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.

Εξήλθες του μνήματος, και μετά πότμον ευθύς, υπήκοος άριστος, υπερφυώς ώσπερ ζών, Ακάκιε όσιε, γεγονόςσ τη κελεύσει, του συνάθλου σου όθεν, Κύριος ο Θεός σου, σε μετέστησε πάτερ, όπου οι των Δικαίων δήμοι αναπαύονται.

Δόξα, το αυτό. Και νύν. Θεοτοκίον, όμοιον.

Ταχύ δέξαι Δέσπονα, τας κείσας ημών, και ταύτας προσάγαγε τω σω Υιώ και Θεώ, Κυρία Πανάχραντε, λύσον τας περιστάσεις, των εις σε προστρεχόντων, σύντριψον μηχανίας, και κατάβαλε θράσος, των οπλιζομένων Παρθένε κατά των δούλων σου.

Μετά τον Πολυέλεον. Κάθισμα.

Ήχος δ΄. Επεφάνης σήμερον.

Την ψυχὴν σου Ὅσιε, καταφαιδρύνας, αρετῶν λαμπρότησι, τανὺν παρίστασαι Χριστῷ, ἐν παρρησίᾳ δεόμενος, υπέρ των πίστει και πόθω τιμώντων σε.

Δόξα, το αυτό. Και νύν. Θεοτοκίον, ὅμοιον.

Προστασία ἀμαχε, των θλιβομένων, και θερμὴ ἀντίληψις, των πεποθότων ἐπὶ σε, προκινδυνεύοντα ρύσαι με· συ γαρ υπάρχουν η πάντων βοήθεια.

Οι Αναβαθμοί. Το πρώτον Αντίφωνον του δ΄ ήχου.

Το Προκείμενον.

Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ο θάνατος του οσίου αυτού (δικ).

Στίχ: Τι ανταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ...

Το Πάσα πνοή, Ευαγγέλιον Οσιακόν¹⁸⁶ και ο Ν΄.

Δόξα.

Ταις του σου Οσίου, πρεσβείαις Ελεήμον, εξάλειψον τα πλήθη, των ἐμῶν ἐγλημάτων.

Και νύν.

Ταις της Θεοτόκου, πρεσβείαις Ελεήμον, εξάλειψον τα πλήθη, των ἐμῶν ἐγκλημάτων.

Στίχ: Ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα ἐλεός σου, και κατά το πλήθος των οικτιρμῶν σου εξάλειψον το ἀνόμημά μου.

Ήχος πλ. β΄.

Βρώσει δια της παρακοῆς ο προπάτωρ, παραδείσου γέγονεν ἀποικος, νηστεία δε δια της υπακοῆς παράδεισον ὠκησεν, ο μέγας ως ἀληθῶς πύκτης. Ἀκάκιος· ἐνθα νυν

αυλιζόμενος, και τα κάλλη εκείνου κατατρυφών, πρεσβεύει απαύστως Κυρίω εις το σωθήναι τας ψυχάς ημών.

ΚΑΝΟΝΕΣ.

Ο Κανών της Θεοτόκου εις ζ' και του Οσίου εις η'.

Και ευθύς αρχόμεθα του Κανόνος της Θεοτόκου.

Ωδή α'. Ήχος δ'. Θαλάσσης το ερυθραίον.

Δακρύων επιρροάς παράσχου μοι, Θεογεννήτρια, δί' ών δακρύων πείραν εν πυρί, της γεέννης εκφεύξομαι· συ γαρ αγνή παν δάκρυον, από προσώπου της γης έπαυσας.

Αφθάρτου και ζωηρού χωρίου με, πολίτην τέθεικεν, ο πλαστουργός μου άρχων κατ' αρχάς, των εν γη πάντων τάξας με, άλλ' ο εχθρός φθονήσας μοι, πόθω θεώσεως κατέβαλε.

Κρατήρα θανατηφόρον πάλαι μοι, Εύα κεκέρακε· συ δε Αγνή τεκούσα της ζωής, βότρυν γλεύκός μοι έβλυσας, αθανασίας οίνόν τε, πιστών καρδίας τον ευφραίνοντα.

Υπέρτερον ουρανού Σε σκήνωμα, και γης πλατύτερον, ο ουρανού και γης δημιουργός, Θεοτόκε ειργάσατο, ως λογικόν και έμψυχον, εν γη παράδεισον ανέδειξε.

Είπα ο Κανών του Οσίου, ου η ακροστιχίς: «Ακάκιον τον

άριστον υπήκοον άσμασιν άδω. Θεοφάνους».

Ήχος και ειρμός ο αυτός.

Ακάκω γνώμη θέοφρον χρώμενος, την αγαθότυπον, των αρετών εκτήσω καλλονήν,
του Χριστού την εκούσιον, υπακοήν μιμούμενος, μέχρι θανάτου παμμακάριστε.

Κακίας τον ευρετήν κατήσχυνας τη ακακία σου, υπομονή τε Πάτερ πειρασμών, την
αυτού υπερήφανον, και επηρμένην άνοικαν, προς γην παμμάκαρ εταπείνωσας.

Ασκήσει καρτερωτάτη Όσιε, προγυμναζόμενος, και των παθών εκτέμνων τας ορμάς,
απαθείας ενδύματι, κατεκοσμήθης ύστερον, χάρπι θεία σκεπαζόμενος.

Κρατύνας την της ψυχής κατάστασιν, υπομονή καρτερά, και σταθερώ παμμάκαρ
λογισμώ καθ' ημέραν υπέμενας, μαρτυρικόν αγώνισμα, και στεφανίτης αναδέδειξαι.

Θεοτοκίον.

Ισχύς μου ποιητική και ύμνησις, Θεός και Κύριος, ο δί ημάς εκ Σου σωματωθείς, και
τεχθείς της προφήτιδος, ως Ησαΐας Πάναγνε, προφητικώς ευηγγελίσαστο.

Καταβασία: Χριστός γεννάται.

Ωδή γ'. Ευφραίνεται επί σοι.

Ρυόμενος τους βροτούς, ο συμπαθής εκ της Αγνής τίκτεται, εν Βηθλεέμ σπάργανα,
νήπιον καθάπερ δεχόμενος.

Χωρίον χωρητικόν, του αχωρήτου πλαστουργού γεγονόςας, τούτον σαρκί χωρήσασα,
Κεχαρπωμένη πανάμωμε.

Σύ μόνη τοις επί γης, των υπέρ φύσιν αγαθών πρόξενος, μήτηρ Θεού γέγονας· όθεν σοι το χείρε προσάγομεν.

Κυρίως και αληθώς, σε Θεοτόκον πιστοί σεβόμεθα· συ γαρ Θεόν τέτοκας, σάρκα γεγονότα πανάμωμε.

Του Οσίου.

Ολόκληρον σεαυτόν, τω Ποιητή σου και Θεώ Όσιε, ανατεθείς έφηρες, τιμωρητικήν εξουδένωσιν.

Νομίμως αθλητικήν, την καρτερίαν ασκητά έδειξας, επί της γης όθεν σοι, η εν ουρανοίς τέρψις δέδοται.

Ταπείνωσιν αληθή, μακροθυμίαν ακριβή ήσκησας, υπομονήν εγκράτειαν, δί υπακοής παμμακάριστε.

Θεοτοκίον.

Ο πάντων Δημιουργός, δημιουργείται δι' ημάς Πάναγνε, σάρκα λαβών έμψυχον, εκ σου Παναγία θεόνυμφε.

Καταβασία: Τω προ των αίωνων.

Κάθισμα. Ήχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.

Λαμπρότητι πίστεως, και τω των έργων φωτί, εδείχθης ισάγγελος, επί της γης αληθώς, Ακάκιε πάνσοφε, έδειξας εν ανδρεία, το στερρόν του νοός σου, έτρεψας παρατάξεις, των παθών εν ασκήσει, διο και μετά τέλος ως ζων ώφθης αήττητε.

Δόξα, το αυτό. Και νύν. Θεοτοκίον, όμοιον.

Πολλοίς πλημμελήμασιν, εγώ ο άσωτος, τον νουν σκοτιζόμενος, επιβώμαι την σην, βεβαίαν αντίληψιν, φώτισον Θεοτόκε, της ψυχής μου τας κόρας, λάμψον μοι μετανοίας, το λαμπρότατον φέγγος, και ένδυσόν με όπλα του φωτός Παννάμωμε.

Ωδή δ΄. Επαρθέντα σε ιδούσα η Εκκλησία.

Απειρογάμωσ εκύησας ώ Παρθένε, και μετά τόκον ώφθης παρθενεύουσα πάλιν· όθεν ασιγήτοις φωναίς· το χαίρέ σοι Δέσπονα, πίστει αδιστάκτω κραυγάζομεν.

Αγιάσματος υπάρχουσα θείος οίκος, του κενωθέντος άχραντε επ΄ ευεργεσία, του ιδίου πλάσματος, ψυχήν μου αγίασον, και τον λογισμόν φωταγώγησον.

Ριπιζόμενον τη λαίλαπι της κακίας, τον λογισμόν μου Δέσπονα, και τη αμελεία όλον βυθιζόμενον, πρεσβείας σου στήριξον, και των συμπτωμάτων εξάρπασον.

Το παλάτιον Παρθένε του Βασιλέωσ, τον ουρανόν τον έμψυχον, νυν εκδυσωπά σε, οίκον της Τριάδος με, ευχαίς σου ανάδεξον, σπήλαιον ληστών χρηματίσαντα.

Του Οσίου.

Νεκρώσας πάτερ το φρόνημα της σαρκός σου, την σην ψυχήν εζώωσας, και δικαιουσύνης στέφανον απείληφας, κραυγάζων Ακάκιε· δόξα τη δυνάμει σου Κύριε.

Αγώνας μακρύς ανύων τους καθ΄ ημέραν καρτερικήν εδεικνυες, την ένστασιν Πάτερ· όθεν μετά θάνατον, ως ζων ανεβόησας· δόξα τη δυνάμει σου Κύριε.

Ρωμαλέω τω φρονήματι τας βασάνους, δια Χριστόν υπέμεινας Ακάκιε μάκαρ, τούτον φανταζόμενος, σταυρώ προσηλούμενον, δια σωτηρίαν του γένους ημών.

Θεοτοκίον.

Ιερωτέρα υπάρχουν των ουρανίων, και νοερών δυνάμεων, ως τούτων τον Κτίστην πάναγνε κυήσασα· διο σοι κραυγάζομεν· χαιρε Θεοτόκε πανύμνητε.

Καταβασία: Ράβδος εκ της ρίζης.

Ωδή ε΄. Σοι Κύριέ μου φως.

Παράδεισος ζωής, Θεοτόκε υπάρχουσα, θάνατον της αμαρτίας, και παθών πολυτρόπων, εκλύτρωσαι τους δούλους σου.

Αλάβαστρον Αγνή, νοητόν συ υπάρχουσα, του μύρου του κενωθέντος επί γης ουρανόθεν, καμέ νυν ευωδίασον.

Ρεύσαντα προς φθοράν, ανεκτήσω τον άνθρωπον, δια του θείου σου τόκου, και της πριν αφθαρσίας, Παρθένε κατηξίωσας.

Ως ούσα Χερουβείμ, Σεραφείμ υπερτέρα τε, πανάχραντε Θεοτόκε, την ψυχήν μου φωτί σου, τω θείω καταλάμπρυνον.

Του Οσίου.

Σύ Όσιε πληγαίς, ανδρικός αικίζόμενος, και μάστιγας καθ' ημέραν, υποφέρων ευτόνως, οσίως αναπέπαυσαι.

Τον δρόμον τον καλόν, εκτελέσας Ακάκιε, την άκακον και καμάτων, ελευθερίαν και πόνων, απέλαβες ανάπαυσιν.

Ο νούς σου καθαρών, λογισμών κυβερνώμενος, Ακάκιε θεοφόρε, προς τον αίτιον πάντων, ευστόχως εγκαθώρμισται.

Θεοτοκίον.

Νους και αγγελικός, ούκ ισχύει Πανάμωμε, τον τόκον σου ερμηνεύσαι υπερβαίνει γαρ πάσαν, κατάληψιν και έννοιαν.

Καταβασία: Θεός ών ειρήνης.

Ωδή ζ΄ . Θύσω σοι μετά φωνής.

Θανάτου αναίρετης, ο τόκος σου γέγονεν, ως των θανόντων Παρθένε, και ζωή και λύτρωσις· δια τούτο δυσώπώ σε, την ψυχήν μου θανούσαν ανάστησον.

Έκτεινον, βοηθείας μοι χείρα φιλάνθρωπε, εν τω πελάγει του βίου, κλυδωνιζομένω ταις ικεσίαις, της μητρός σου, και των άνω απείρων δυνάμεων.

Η χώρα, η τον θείον βλαστήσασα άσταχυν, την εκτακείσαν ψυχήν μου, και λιμώ των θείων εκτηκομένην, μη παρίδης, αλλά θρέψον, του Υιού σου ενθέοις χαρίσμασιν.

Ώ θαύμα, των απάντων θαυμάτων καιότερον, ότι Παρθένος εν μήτρα, τον τα σύμπαντα περιέποντα, απειράνδρωσ, συλλαβούσα ούκ εστενοχώρησε.

Του Οσίου.

Ἵπνωσις, τον μακάριον ὑπνον Ακάκιε, και μετά θάνατον ὠφθης, υπακούων πάτερ τοις ερωτώσιν, ως οὐ θνήσκει ο της υπακοῆς αντεχόμενος.

Πληρώσας, τους καλλίστους αγώνας φερώνυμε, της ακηράτου θεόφρον, ηξιώθης ὄντως αθανασίας, ἔνθα χαίρων, τους στεφάνους της νίκης απέλαβες.

Η θεία, και καλή και θεάρεστος άσκησις, της πολιτείας σου μάκαρ, τους πολλούς στηρίζει τω θείω φόβω, και τω πόθω, αγαθών των μελλόντων Ακάκιε.

Θεοτοκίον.

Κυρίως, Θεοτόκον σε πίστει δοξάζομεν, ως τον Θεόν συλλαβούσαν, και τεκούσαν τούτον απειρογάμως, ενωθέντα, τω εκ σου προσληφθέντι αγίω ναώ.

Καταβασία: Σπλάγγνων Ιωνάν.

Κοντάκιον. Ἦχος δ΄. Επεφάνης σήμερον.

Ὁφθης στήση ἔμψυχος, της καρτερίας, και πυρσός αείφωτος, υπακοῆς ως αληθώς, τοις μονοτρόπος πανόλβιε· διο υπνούμεν, την πάνσεμνον μνήμην σου.

Ο Οίκος.

Τον ακακίας επώνυμον δεύρο δήμοι, των μοναστών η πληθύς, συνελθόντες μετά πόθου τιμήσωμεν· ου μόνον γαρ το ακέραιον της γνώμης διαφερόντως επλούτει ο μακάριος, αλλά γε και το καρτερικόν της ψυχῆς· διο και προπηλακισμούς, και αικίας ἔφερε καθ' εκάστην στερρότατα, και υπακοήν άκραν περιών τε, και μετά πότμον ενεδεξατο, τω πυθομένω φθειγξάμενος· αδύνατον είναι τεθνάναι τους υπακοῆς εργατάς· και τη του μοναστού εξας κελεύσει, και κενόν του ιδίου σώματος το μνήμα

καταλιπών, θεόθεν υπερφυώς μεταστάς, και τω θρόνω παρεστώς Χριστού του Θεού, ώ και παρρησία τυγχάνει, δεόμενος υπέρ των πίστει, και πόθω τελούντων την πάνσεπτον μνήμην αυτού.

Συναξάριον.

Τω αυτώ μηνί κς' μνήμη του οσίου πατρός ημών Ακακίου του εν τη Κλίμακι.

Στίχ: Άκακος Ακάκιος εξελθών βίον.

Εισήλθεν άλλον προς βίον των Αγγέλων.

Εβδομάτη Ακάκιος οϊζυρόν ούτον άλυξε.¹⁸⁷

Ούτος ο Όσιος ήταν εις εν μοναστήριον ευρισκόμενον εις την Ασίαν (Κελλιβάραν ονομαζόμενον), εκ νεαράς δε ηληκίας μετεχειρίζετο την ασκητικήν ζωήν· είχε δε επιστάτην και γέροντα ένα μοναχόν πολλά αμελή και ακόλαστον¹⁸⁸. Όθεν τόσα κακά και βάσανα εδοκίμαζεν από αυτόν ο αοιδιμος, ώστε φαίνονται ίσως εις τους πολλούς απίστευτα, διότι ποτέ μεν το ομμάτιόν σου μελανόν από τα κτυπήματα, ποτέ δε είχε τον λαιμόν του και άλλοτε είχε πληγωμένην την κεφαλήν του.

Αφ' ού δε επέρασε χρόνους εννέα υπό την υπακοήν του ασπλάγχνου εκείνου γέροντος, απήλθε προς Κύριον και ενταφιάσθη εις το κοιμητήριον των πατέρων. Τότε ο επιστάτης αυτού και γέρων υπήγγεν εις ένα μέγαν και διακρπικόν πατέρα τον όσιο Ιωάννην τον Σαββαίτην και λέγει εις αυτόν· «ο αδελφός Ακάκιος απέθανεν». Ο δε διακρπικός εκείνος πατήρ δεν επίστευσεν εις τον λόγον τούτον· όθεν ο γέρων του Οσίου λέγει πάλιν εις αυτόν· «έρχου να ιδής»· υπήγγον λοιπόν και οι δύο εις το κοιμητήριον. Τότε ο μέγας εκείνος πατήρ ηρώτησε τον όσιον Ακάκιον, ως αν να ήτο ζωντανός, ούτω· «αδελφέ Ακάκιε, απέθανες;»· ο δε ευγνώμων και αληθής υποτακτικός έδειξεν ακόμη και μετά θάνατον την υπακοήν· όθεν αποκριθείς ειπε· «και πώς είναι δυνατόν, πάτερ όσε, να αποθάνη άνθρωπος εργάτης της υπακοής;» Τότε ο πρώην επιστάτης και γέρων αυτού έμφοβος γενόμενος δια το παράδοξον τούτο θαύμα έπεσεν επί πρόσωπον με τα δάκρυα. Όθεν ποιήσας κελλίον πλησίον εις

τον τάφον του Οσίου, εκεί διήνυσε την ζωήν του με σωφροσύνην εξομολογούμενος εις τους πατέρας δια τους δαρμούς, τους οποίους εποίησεν εις τον Άγιον, και λέγων τον λόγον τούτον· «φόνον εποίησα».

Ο μεν λοιπόν θεΐος Ακάκιος με τοιούτον αγώνα και μαρτύριον της υπακοής τελειώσας την μακαρίαν ζωήν του ηξιώθη και μακαρίου τέλους, το δε τίμιον αυτού λείψανον εφυλάχθη υπό της θείας δυνάμεως ανώτερον φθοράς και φυσικής διαλύσεως και έμεινε σώον και ολόκληρον εις πολλάς ετών περιόδους.

Συνέβη δε μίαν φοράν να εκβώσιν οι μοναχοί του μοναστηρίου εκείνου δια να θερίσωσιν, επειδή εις τούτο τους εκάλει ο του θέρους καιρός, δύο δε μόνον αδελφοί έμειναν εις το μοναστήριον, ο μεν εις δια να φυλάττη, ο δε άλλος δότι ήτον ασθενής. Ηκολούθησε λοιπόν και απέθανεν ο ασθενής, ο δε άλλος αδελφός, μόνος ών, δεν εδύνατο να σκάψη τάφον και τα άλλα να κάμη τα εις ταφήν επιπήδεια· όθεν ανοΐξας τον έτοιμον τάφον του αγίου Ακακίου εκεί έβαλε τον αποθανόντα ομού με τον Άγιον.

Κατά την αυριανήν δε ημέραν ελθών εις τον τάφον εύρεν ερριμμένον έξω του τάφου τον αποθανόντα αδελφόν, και πάλιν έβαλεν αυτόν μέσα εις τον τάφον του Αγίου. Επειδή δε πάλιν εύρεν αυτόν έξω ερριμμένον, παρεπονείτο προς τον Άγιον δικαιολογούμενος και λέγων· ήκουσα, Άγιε Ακάκιε, ότι κανείς άλλος δεν επρόκοψεν εις την υπακοήν καθώς συ· αλλά τώρα, ως βλέπω, έγινες παρήκοος και υπερήφανος τόσο, ώστε δεν δέχεσαι τον αδελφόν μέσα εις τον τάφον σου, αλλά τον ρίπτεις έξω· λοιπόν ή άφες αυτόν να ευρίσκειται μετά σου εις τον τάφον ή, αν πάλιν ρίψης αυτόν έξω, πλέον δεν θέλω σε υποφέρει, αλλά θέλω σε εκβάλει από τον τάφον· όθεν έβαλε τον αδελφόν πάλιν εις τον τάφον του Αγίου και ανεχώρησε. Την αυριανήν δε ημέραν ελθών πάλιν, τον μεν αποθανόντα αδελφόν εύρε κείμενον εις τον τάφον, τον δε Άγιον Ακάκιον δεν εύρεν· όθεν έως της σήμερον βλέπεται ο τάφος άδειος έχων την επωνυμίαν του Αγίου Ακακίου.

Τη αυτή ημέρα μνήμη του οσίου πατρός ημών Αλυπίου του Κιονίτου.

Τη αυτή ημέρα μνήμη του οσίου πατρός ημών Στυλιανού του Παφλαγόνος.

Τη αυτή ημέρα μνήμη του οσίου πατρός ημών Ιακώβου του Αναχωρητού.

Ο άγιος Νεομάρτυς Γεώργιος, ο εν Χίω αθλήσας κατά το 1807, ξίφει τελειούται.

Τη αυτή ημέρα μνήμη του οσίου πατρός ημών Σίλου, Επισκόπου της Περσίδος.

Ανάμνησις των εγκαινίων του ναού του αγίου Γεωργίου, εν τω Κυπαρίσσω.

Ταις των σων Αγίων πρεσβείαις, Χριστέ ο Θεός, ελέησον ημάς. Αμήν.

Ωδή ζ'. Εν τη καμίνω.

Το θεϊόν Όρος, εξ ου ο λίθος εκτέμνηται, Κόρη ο συντρίψας, στήλας δαιμονικάς, της ψυχής μου τα ιδάλματα, και της καρδιάς μου την λιθώδη, απέλασον πόρωσιν.

Ούκ εσαλεύθης, ως δεξαμένη εν τη μήτρα σου, Κόρη τον προσβλέψει γην και τα εν αυτή, ότε βούλεται σαλεύοντα· διο με στήρξον ταις προσβολαίς, εχθρού σαλευόμενον.

Καταβαλούσα, τα σαρκικά μου φρονήματα, όλον Θεοτόκε δείξον πνευματικόν, αρεταίς κατακοσμούσά με, ον ο παμπόνηρος, ηδονών ακοσμία ημαύρωσε.

Νενκρωμένην, την ανθρωπίνην φύσιν ήγειρας, μόνη συ ζών ηθάνατον τον Χριστόν, θεομούμφευτε γεννήσασα· ευλογημένη συ εν γυναξίν, υπάρχεις πανάμωμε Δέσπονα.

Του Οσίου.

Ὅλω τω πόθω, προς τον Δεσπότην επειγόμενος, ὕβρεις ατιμίας Ὅσιε και πληγὰς, υπομένων ανεκραύγαζες· ευλογημένος εἶ, εν τω ναῶ της δόξης σου Κύριε.

Ο λογισμός σου, τα του Δεσπότης λογιζόμενος, πάθη και σταυρόν και θάνατον μελετών, ακοζόμενος υπέψαλλες· ευλογημένος εἶ, εν τω ναῶ της δόξης σου Κύριε.

Νεκρός εν τάφωμ νόμω θανόντων κατακείμενος, άπνους τω λαλούντι φθέγγει υπερφυώς, ως ου τέθηκας κραυγάζεις· ευλογημένος εἶ, εν τω ναῶ της δόξης σου Κύριε.

Θεοτοκίον.

Αποθανόντας, εν ᾧ Παρθένε κατεχόμεθα, νόμω την ζωήν τεκούσα την αληθή, εξανέστησας κραυγάζοντας· ευλογημένη συ εν γυναξίν, υπάρχουν πανάμωμε.

Καταβασία: Οι παῖδες ευσεβεία.

Ὡδή η΄. Χείρας εκπετάσας.

Ὡριμον εκύησας, καρπόν, εξ οὐ ο θάνατος φαγών απώλετο, διο κραυγάζω σοι Δέσπονα, τω καρπῷ της αμαρτίας με, θανατωθέντα δολερῶς, ζώωσον μέλποντα· ευλογείτε, πάντα τα έργα Κυρίου τον Κύριον.

Κοίμησον κινήσεις εμπαιθείς, της διανοίας μου τη ακοιμήτω σου, πρεσβεία πάναγνε Δέσπονα, και ανάστησον εξ ὕπνου με, της ραθυμίας μελωδεῖν εγρηγορούση ψυχῇ· ευλογείται, πάντα τα έργα Κυρίου τον Κύριον.

Ούχ ἔξεις ταλαίπωρε ψυχὴ, ἐκεῖ συνήγορον κατηγορούσης σου, τῆς φαύλης πράξεως ἀμετρα· δια τοῦτο μετανόησον, καὶ συνεργὸν πρὸς το καλόν, τὴν μόνην ἀχραντον προσλαμβάνου· μόνη γὰρ πέλει βροτῶν καταφύγιον.

Μαρία κυρία του παντός, κυριθέντα με ὑπὸ του ὀφεως, καὶ αμαρτάνοντα πάντοτε, ἐλευθέρωσον πρεσβείας σου, καὶ καταδούλωσον Χριστῶ, ἐν πολιτεία σεμνή ἀναμέλπεμ· πάντα τα ἔργα ὑμνεῖτε τον Κύριον.

Του Οσίου.

Συντόνω ἀσκήσει τῷ Θεῷ, σοὶ ἐξεγένετο κραθῆναι Ὅσιε, δεσμὸν του σώματος λύσαντι, καὶ τὴν σάρκα δαπανήσαντι, καὶ θεωρία πρακτικὴ, πάτερ κραυγάζοντι· εὐλογεῖτε, πάντα τα ἔργα Κυρίου τον Κύριον.

Μετὰ των μαρτύρων του Χριστοῦ, συναριθμούμενος καὶ συνταπτόμενος, μὴ διαλίπης νυν Ὅσιε, ἱκετεύων τον φιλάνθρωπον, καὶ δυσωπῶν ὑπὲρ ἡμῶν, των ευφημούντων σε καὶ βοώντων· πάντα τα ἔργα ὑμνεῖτε τον Κύριον.

Ἀθλήσας ἐννόμως ἐπὶ γῆς, τὴν ἐπουράνιον εὐρες ἀνάπαισιν, συναγαλλόμενος Ὅσιε, τοὺς Ἁγίους καὶ συμμετοχος, τῆς ευφροσύνης καὶ χαρὰς, τούτων γενόμενος καὶ κραυγάζων· πάντα τα ἔργα ὑμνεῖτε τον Κύριον.

Θεοτοκίον.

Σαρκοῦται ὁ ἄσαρκος το πρην, ὁ Κτίστης κτίζεται, ἐκ σου πανάμωμε· τὴν γὰρ πανάχραντον μήτραν σου, ὑποδύς ὁ ἀπερὶληπτος, περιγραφῆς σωματικῆς θέλων ἠνέσχετο· ὅθεν σε πάντες εὐλογοῦμεν Μαρία θεόνυμφε.

Καταβασία: Θαύματος υπερφυσούς.

Ωδή θ'. Λίθος αχειρόμητος.

Ρήξον τα δεσμά των κακών μου, τη θεία λόγχη του Υιού σου, λύσον την αθλιαν μου ψυχὴν πεπεδημένην, και κινδυνεύουσαν, και τη αγάπη πρόσδεσον, Παρθενομήτορ του Θεού ημών.

Η των ουρανών πλατυτέρα, την στενωθεισάν μου καρδιαν, πάση προσβολή εναντία, προς απαθείας πλάτος εξάγαγε, δια στενής οδεύειν με, ενδυναμούσα τριβον πάντοτε.

Ἴνα δοξάζω σε Παρθένε, την αληθώς δεδοξασμένην, πάσης αδοξίας με ρύσαι, της αμαρτίας, και δόξης μέτοχον, ουρανού ποιήσον, τον προσφυγόντα τω ελέει σου.

Μετά των αγίων Αγγέλων, μετά των θείων Αποστόλων, μετά των ενδόξων Μαρτύρων, τον σον δυσώπει Υιόν και Κύριον, Θεογεννήτορ Πάναγνε, κινδύνων σώσαι τας ψυχάς ημών.

Του Οσίου.

Ἴλεως εχώρησας Πάτερ, προς τον των όλων ευεργέτην, τη της ακακίας καλλονή, κεκοσμημένος και ωραιότητι, των αρετών λαμπόμενος, διο σε πάντες μακαρίζομεν.

Νόμω πειραρχών του Δεσπότη, τον σον υπέκκλινας αυχένα, τη των μοναζόντων παλαίστρα, και νικηφόρος Πάτερ γενόμενος, προς ακακίαν ήλασας, τελεωτάτην παμμακάριστε.

Ἄσμα τῷ Θεῷ αναπέμπειν, σὺν ασωμάτοις ἡξιώθης, ὡς διατηρήσας ἐκείνων, τὴν πολίτειαν καὶ καθαρότητα, υπομονὴ τῶν ἔργων δε, το τῶν μαρτύρων κλέος εἰληφας.

Δέχου παρ' ἡμῶν Θεοφόρε, τὸν προσφερόμενόν σοι ὕμνον, ἐκ καθαρωτάτης καρδίας, καὶ ἀντιδίδου τὰς κεσίας σου, τὴν τῶν πταισμάτων ἄφεσιν, καὶ σωτηρίαν πανσεβάσμιε.

Θεοτοκίον.

Ὡς ρίζαν ὑπάρχουσαν ὄντως, τῆς ἀφθαρσίας σε Παρθένε, πάντες οἱ πιστοὶ πεπεισμένοι, τὰς ευφημίας καταγεραίρομεν· σὺ γὰρ τὴν ἐνυπόστατον ἀθανασίαν ἡμῖν ἔτεκες.

Καταβασία: Μυστήριον ξένον.

Εξαποστειλάριον. Φῶς ἀναλλοίωτον Λόγε.

Ὡς ἀπαράμμilon ἔχων, τὴν ἀκακίαν παμμάκαρ, ἐγένου ἐμπλεως θείων, τοῦ Πνεύματος χαρισμάτων, ὧν καὶ ἡμῖν ἐντρυφήσαι, δὸς σὰς πρεσβείαις, ἐκδυσσωπούμεν ἀπαύστως.

Θεοτοκίον, ὁμοιον.

Δεῖξον υπήκοα σπλάγχνα, πανύμνητε Θεοτόκε, καὶ σώζε τοὺς προσκυνούντας, τὴν ἀχραντὸν σου εἰκόνα, ὅτι εἰς σε τὰς ἐλπίδας, ἔχομεν πάντες, ὡς ἀσφαλὴ προστασίαν.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΙΝΟΥΣ.

Ιστώμεν στίχους δ' και ψάλλομεν στιχηρά προσόμοια.

Ἦχος α'. Των ουρανίων ταγμάτων.

Των μοναστῶν αι χορεΐαι πάσαι συνέλθωμεν, συν πόθῳ ευφημήσαι, την πανσέβαστον μνήμην, του θείου Ακακίου, του εν μονή Κελλιβάρων αθλήσαντος, και δεξαμένου το στέφος παρά Χριστού, του Σωτήρος των ψυχῶν ημῶν. (δικ).

Ει και νεκρός εν τῷ τάφῳ, ἀπνους κατέκεισο, ἀλλ' ὡσπερ ζων εφθέγξω, τῷ λαλούντῳ σε μάκαρ, υπακοῆς τους εργάτας οὐκ εφικτόν, τελευτήσαι μηδέποτε· ὅθεν καγὼ ζων υπάρχω εν τῷ Χριστῷ, και αὐτῷ συμβουλεύω αεὶ.

Εν αμελείᾳ βώσας λίαν παρώργισα, τον ποιητὴν ο τάλας, και Θεόν μου και πλάστην, ὄν ἐξιλέωσας Πάτερ, ὡσπερ πλουτῶν, προς αὐτόν παρρησίαν πολλήν, κατοικτειρήσαι και δούναί μοι δυσωπῶ, των πταισμάτων μου την ἄφεσιν.

Δόξα. Ἦχος β'.

Εν πόλει του Θεοῦ ημῶν, εν ὄρει αγίῳ, ἐκεῖ κατώκησεν ο θεόφρων· ακριβῶς γαρ τετηρηκῶς την ευαγγελικὴν πολιτείαν, φημί δί οφθαλμῶν ακρίβειαν, γλώσσης εγκράτειαν, σώματος δουλαγωγίαν, φρόνημα ταπεινόν, εννοίας καθαρότητα, οργῆς αφανισμόν, και υπακοήν ἀκραν, ζων τε και μετὰ θάνατον. Αγγέλων ἐγένετο συνόμιλος, και δικαίων ομόσκηρος και Οσίων, πρεσβεύων εκτενῶς τῷ Κυρίῳ, υπέρ ημῶν των ευφημούντων αὐτόν.

Και νύν. Θετοκοκίον.

Την πάσαν ἐλπίδα μου εις Σε ανατίθημι, Μήτηρ του Θεοῦ, φύλαξόν με υπό την σκέπην Σου.
Δοξολογία Μεγάλη.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ.

Τα Τυπικά, και εκ του Κανόνος του Οσίου

Η Ωδή γ' και ζ'.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Προκειμένον.

Τίμιος εναντίον Κυρίου ο θάνατος του οσίου αυτού.

Στίχ: Μακάριος ανήρ ο φοβούμενος τον Κύριον...

Προς Εβραίους επιστολής Παύλου το ανάγνωσμα.

Αδελφοί, πείθεσθε τοις ηγουμένοις υμών και υπείκετε· αυτοί γαρ αγρυπνούσιν υπέρ των ψυχών υμών ως λόγον αποδώσοντες· ίνα μετά χαράς τούτο ποιώσι και μη στενάζοντες· αλυσπελές γαρ υμίν τούτο. Προσεύχεσθε περί ημών· πεποιθάμεν γαρ ότι καλήν συνειδησιν έχομεν, εν πάσι καλώς θέλοντες αναστρέφεσθαι. Περισσότερως δε παρακαλώ τούτο ποιήσαι, ίνα τάχιον αποκατασταθώ υμίν. Ο δε Θεός της ειρήνης, ο αναγαγών εκ νεκρών τον ποιμένα των προβάτων τον μέγαν εν αίματι διαθήκης ακωνίου, τον Κύριον ημών Ιησούν, καταρτίσαι υμάς εν παντί έργω αγαθώ εις το ποιήσαι το θέλημα αυτού, ποιών εν υμίν το ευάρεστον ενώπιον αυτού δια Ιησού Χριστού, ώ η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων· αμήν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Εκ του κατά Ματθαίον.

Είπεν ο Κύριος τοις εαυτού Μαθηταίς πάντα μοι παρεδόθη υπό του Πατρός μου· και ουδείς επιγνώσκει τον Υιόν, ει μη ο Πατήρ, ουδέ τον Πατέρα τις επιγνώσκει, ει μη ο Υιός και ώ εάν βούληται ο Υιός αποκαλύψαι. Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και

πεφορτισμένοι, καγὼ αναπαύσω υμᾶς. Ἄρατε τον ζυγὸν μου ἐφ' υμᾶς και μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πράος εἰμι και ταπεινὸς τη καρδίᾳ, και ευρήσετε ἀνάπαυσιν τὰς ψυχὰς υμῶν ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς και το φορτίον μου ελαφρὰν ἐστίν.

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

Δεῦτε ανυμνήσωμεν ευλαβῶς, Ἀκάκιον ὕμνοις, οἱ μιγάδες και μονασταί, ἀγάπης το τέκνον, της ἀκακίας φίλον, υπακοῆς τελείας, το μέγα πρότυπον.

Ἀκάκιον στύλον υποταγῆς, θυσίας τον πλούτον, ανοχῆς τον υπογραμμὸν, υπόδειγμα θεῖον, της ταπεινοφροσύνης, και των θαυμάτων κρήνην, ανευφημήσωμεν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος. Ἀλληλούια.

ΚΑΝΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΑΚΑΚΙΟΝ.

Ποίημα Αρχμ. Νικοδήμου Γ. Αεράκη, Ιεροκήρυκος.

Ευλογήσαντος του ιερέως, το «Κύριε, εισάκουσον...», μεθ' ό το

«Θεός Κύριος...», ως συνήθως, και τα εξής.

Ήχος δ' . Ο υψωθείς εν τω Σταυρώ.

Της αρετής υπογραμμών ευφημούμεν, της ακακίας τον επώνυμον όντως, υπακοής το πρότυπον και τύπον πιστών, μέγιστον της ταπενώσεως, και συγγνώμης υπόδειγμα, δούλον αληθέστατον, του Δεσπότου των όλων, τον βιαστήν Ακάκιον κλειόν, τέκνον ειρήνης, Χριστού αφομοίωμα.

Δόξα. Το αυτό. Και νύν. Θεοτοκίον, όμοιον.

Τη Θεοτόκω ταπενώς εκβοώμεν, οι απειλούμενοι εχθρού τας ενέδραις· τη μητρική σου σκέπασον αγάπη ημάς· δώξον Θεοχαρίτωτε, αντδίκου τας φάλαγγας, παύσον τας ορμάς παθών, και δαιμόνων μανίαν· Συ γαρ υπάρχουν Δέσπονα Αγνή, Μήτηρ και σκέπη, και θεία αντίληψις.

Είπα ο Ν' ψαλμός και ο Κανών, ου η ακροστιχίς·

«ΑΚΑΚΙΟΝ ΥΠΑΚΟΗΣ ΤΥΠΟΝ ΤΙΜΩ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ».

Ωδή α'. Ήχος πλ. δ' . Ο Ειρμός. Υγράν διοδεύσας.

Ακάκιον ύμνος επιποθώ, τιμήσαι αξίως, ως υπόδειγμα μοναχού· διο Παρακλήτου θείαν χάριν, καθικετεύω λαβείν ο ανάξιος.

Κραταίωσον πάτερ σον υμνητήν, εν βίω αγίω και ασκήσει και αρετής, ίνα υμνώ σε επαξίως, υπακοής ώ Ακάκιε πρότυπον.

Ανήλθες Ακάκιε εν χαρά, μονάσαι ενθέως, εν τω Λάτρω συν ασκηταίς, και ζήλω πυρίνω ηκολούθεις, μετά σταυρού τω Σωτήρι και Πλάστη σου.

Θεοτοκίον.

Κυρία και Δέσπονα ουρανού, Θεόνυμφε μήτερ, του Σωτήρος ημών Χριστού, ικέτευε Τούτον υπέρ πάντων, των ανυμνούντων σε Κόρη πανάμωμε.

Ωδή γ'. Ο Ειρμός. Ουρανίας αφίδος.

Ικετεύεις τον Λόγον, εν ουρανοίς Όσιε, υπέρ των τιμώντων στην μνήμην, όπως ρυσθώμεν νυν, εκ των βελών του Σατάν, και της δεινής ακηδίας, και παθών και θλίψεων, και πάσης πτώσεως.

Ο Θεάνθρωπος Πάτερ, θεοειδές πρότυπον, εν υπακοή και ασκήσει, ημίν σε έδειξε, και μοναχών ακρακνή, υπογραμμόν ακακίας, ήν κλενέ Ακάκιε, δος μοι πρεσβεΐας σου.

Νικητής ανεδείχθης, εν αρεταίς ένθεε, και δοκιμαζόμενος Πάτερ, γενναίως έφηρες, υπέρ Χριστού ακισμούς, και ταπεινώσεις ποικίλας, διο εισελήλυθας εις τον παράδεισον.

Θεοτοκίον.

Υμνολογείν επαξίως, αδυνατώ Δέσπονα, και κηρύττεν ενθέως, τα μεγαλεία σου· διο προσφέρω σοι, εν ταπεινώσει καρδίας, πενυχρά ψελλίσματα, Θεοχαρίτωτε.

Ακάκιε, εν ταπεινώσει φύλαπτε τους σε υμνούντας, ότι πέλεις προς τον Θεόν ικέτης πανάξιος, ως μάρτυς και όσιος θεοφόρε.

Στερέωσον, τους τον Υιόν σου δοξάζοντας Θεοτόκε, εν τη πίστει και αρετή και βίου παλαίσμασιν, ως έχουσα μητρικήν παρρησίαν.

Αίτησις και το Κάθισμα.

Ήχος β'. Τά άνω ζητών.

ανήλθες κλεινέ, εν Λάτρω προς άσκησιν, ποθών του Χριστού, σταυρόν τον σωτήριον, ιερέ Ακάκιε, μοναχών απάντων πρότυπον, και ορθοδόξων Χριστιανών, υπόδειγμα θείον, της ταπεινώσεως.

Ωδή δ'. Ο Ειρμός. Εισακήκοα Κύριε.

Πειρασθείς εν τω σκάμματι, μοναχών Ακάκιε, θείον άγαλμα, κατενίκησας του Γέροντος, ακισμούς τη χάριτι του Πνεύματος.

Ακακίας το πρότυπον, ταπεινοφροσύνης τε το υπόδειγμα, ανεδείχθης ώ Ακάκιε, και υπομονής το θείον άγαλμα.

Καρτερίας μοι δώρησαι, και συγγνώμης Όσιε τα γνωρίσματα, αρετών δε την δαψίλειαν, και της ταπεινώσεως το δώρημα.

Θεοτοκίον.

Ουρανού την απόλαυσιν, τοις βροτοίς Παρθένε Αγνή δεδώρησαι, ως γεννήσασα τον Κύριον, και Σωτήρα πάντων των υμνούντων σε.

Ωδή ε'. Ο Ειρμός. Φώτισον ημάς.

Ήλιον Χριστόν, τον φωτίσανά σε Όσιε, υπέρ εμού ικέτευε εκτενώς, ίνα φωτίση, το έρεβος της καρδιάς μου.

Στήριξον κλεινέ, της ψυχής ημών το φρόνημα, σαις προς τον Λόγον Ακάκιε λγαίς, ίνα αγίως, εν βίω πολπευσώμεθα.

Τέκνον αρετής, προς αγώνάς με καθόπισσον, και αξίωσον Ακάκιε καμέ, ίνα νικήσω, δειμών παθών την επίθεσιν.

Θεοτοκίον.

Υψωσον ημάς, προς ζωήν της θείας χάριτος, τους προσκυνούντας τον Τόκον σου Αγνή, τον σταυρωθέντα, και άφεσιν δωρησάμενον.

Ωδή ζ'. Ο Ειρμός. Την δέησιν.

Παρέλαβεν εκ Θεού τον στέφανον, ο Ακάκιος ο οσιομάρτυς, εν τη ζωή τη αγήρω και θεία, συναγαλλόμενος πάσι τοις μάρτυσι, και τοις οσίοις ες αεί, καθορών Τρισαγίαν Θεότητα.

Ορώ σε νύν εν οσίοις ένδοξε, και συν μάρτυσιν υμνούντα, τον Λόγον· όθεν πιστώς θεοφόρε σοι κλίνω, τα της ψυχής και του σώματος γόνατα, και δέομαι ταις σαις λπαις, εκ παθών λυτρωθήναι ο άθλιος.

Νύν κρείπτονα συ ζωήν χορήγησον, τοις τιμώσί σε Ακάκιε θείε· ότι πολλοί πειρασμοί πανταχόθεν, εκ μισοκάλου ημάς κατακλύζουσι· πρεσβείαις σου προς τον Χριστόν, εκ παγίδων αυτού διαφύλαξον.

Θεοτοκίον.

Τιμώμέν σε Θεοτόκε Δέσποινα, σων θαυμάτων μελετώντες τον πλούτον· ότι εν σοι ο Θεός εσαρκώθη, και οι βροτοί δί Αυτού ελυτρώθημεν· ανήλθες δε εις ουρανούς, δευτερεία Τριάδος κατέχουσα.

Ακάκιε, εν ταπεινώσει φύλαττε τους σε υμνούντας, ότι πέλεις προς τον Θεόν ικέτης πανάξιος, ως μάρτυς και όσιος θεοφόρε.

Στερέωσον, τους τον Υίόν σου δοξάζοντας Θεοτόκε, εν τη πίστει και αρετή και βίου παλαίσμασιν, ως έχουσα μητρικήν παρρησίαν.

Αίτησις και το Κοντάκιον.

Ήχος β'. Προστασία των χριστιανών.

Των οσίων εδείχθης Ακάκιε καύχημα, ταπεινώσεως θείας σεμνόν εγκαλλώπισμα, μοναχών τε της ακακίας πρότυπον σεπτόν· διο έλαβες εν ουρανοίς, οσιομάρτυρος τιμήν, και χαράν ανεκκλήτητον· στήριξον σαις πρεσβείαις, εν αγώνι του βίου, τους ανυμνούντας ευλαβώς, την ζωήν σου θεοδόξαστε.

Προκείμενον.

Τίμιος εναντίον Κυρίου ο θάνατος του οσίου αυτού. (δικ).

Στίχος. Τι ανταποδώσωμεν τω Κυρίω περί πάντων,
ων ανταπέδωκεν ημίν;

Τίμιος εναντίον Κυρίου ο θάνατος του οσίου αυτού.

Ευαγγέλιον

(Οσιακόν).

Δόξα. Ἦχος β΄.

Ταις του Σου Οσίου , πρεσβείαις Ελεήμον, εξάλειψον τα πλήθη, των εμών εγκλημάτων.

Και νύν.

Ταις της Θεοτόκου, πρεσβείαις Ελεήμον, εξάλειψον τα πλήθη, των εμών εγκλημάτων.

Στίχος. Ελεήμον, ελέησόν με ο Θεός κατά το μέγα έλεός σου, και κατά το πλήθος των οικτιρμών σου εξάλειψον το ανόμημά μου.

Ἦχος πλ. β΄. Ὅλην αποθέμενοι.

Πάτερ τα ουράνια, επιποθήσας εμφρόνως, τον Θεόν ηγάπησας, μοναχών το κλέισμα ώ Ακάκιε· εν χαρά έδραμες, προς αγώνας θείου, προς ταπεινώσιν και άσκησιν, και πάσαν βάσανον, ευαγγελικώς καθυπέμενας· εισέδυσ εις παράδεισον, και εν ουρανοίς σαββατίζεις νύν· όθεν υπέρ πάντων, των σε τιμώντων μάκαρ ευλαβώς, τον Λυτρωτήν καθικέτευε, σωθήναι εκ πτώσεων.

Ο κρεύς. Σώσον ο Θεός τον λαόν σου...

Ωδή ζ΄. Ο Ερμός, Οι εκ της Ιουδαίας.

Ισχύν κατά βελίαρ, Ακακίου υμνούμεν, εκλιπαρούντες αυτόν, τον κόσμον εκ της πλάνης, λπαις αυτού φυλάξαι, ίνα χαίροντες ψάλλωμεν ὁ των πατέρων ημών, Θεός ευλογητός εἶ.

Μη παύση ικετεῶν, υπέρ των σε τιμώντων, τον λυτρωτήν Ιησοῦν, Ακάκε τρισμάκαρ, κρηπῖς των αθλουμένων, και υμνούντων τον Κύριον ὁ των πατέρων ημών, Θεός ευλογητός εἶ.

Ωράσιόν μου Πάτερ, ψυχὴν τε και καρδίαν, ταις σαις λπαις προς Χριστόν, και δος μοι παρρησίαν, υμνεῖν και μεγαλύνειν, την Τριάδα την άκτιστον ὁ των πατέρων ημών, Θεός ευλογητός εἶ.

Θεοτοκίον.

Ναέ του Θεανθρώπου, απάλλαξον λαόν σου, εκ των του πλάνου δεσμών, και πύλην μετανοίας, υπάνοιξον Παρθένε, τοις βοώσι προς Κύριον ὁ των πατέρων ημών, Θεός ευλογητός εἶ.

Ωδή η΄. Ο Ειρμός. Τον Βασιλέα.

Ισχύν λαβόντες, ταις σαις πρεσβείαις παμμάκαρ, εν χαρά τον Χριστόν ανυμνούμεν, και υπερυψούμεν, εις πάντας τους αιώνας.

Καταπεσόντες, εις τας παγίδας του πλάνου, σαις πρεσβείαις διάσωσον Πάτερ, του υμνεῖν εν πίστει, Χριστόν εις τους αιώνας.

Ο ενισχύσας, σεπτόν Ακάκιον πάντας, τους εν πίστει και βίω αγίω, αυτόν ανυμνούντας, διάσωσον Χριστέ μου.

Θεοτοκίον.

Διαφυλάττεις, τους πεποιθότας σοι Κόρη, ως δανείσασα σάρκα τω Κτίστη, Ὅν υπερυψούμεν, εις πάντας τους αιώνας.

Ωδή θ'. Ο Ειρμός. Κυρίως Θεοτόκον.

Ημάς τους σε τιμώντας, Ακάκιε ύμνοις, σαις προς Χριστόν ικεσΐαις, μνημόνευε νύν,
όπως ρυσθώμεν κινδύνων, παθών και θλίψεων.

Μετάνοιαν τελείαν, δός μοι προ του τέλους, και ταπεινώσεως πλούτον, και βίον
αγνόν, ταις σαις λπαιΐς προς τον Λόγον, σεπτέ Ακάκιε.

Ορών εν τοις υψίστοις, τον Κτίστην απαύστως, υπέρ ημών ικετεύοις, ημίν παρασχείν,
της βασιλείας τα δώρα, κλεινέ Ακάκιε.

Θεοτοκίον.

Υμνούντες Θεοτόκε, Χριστόν τον Υιόν σου, καθικετεύομεν πάντες, δοθήναι ημίν, των
οφλημάτων την λύσιν, και μέγα έλεος.

Και ευθύς το· Άξιόν εστιν ως αληθώς.

Εΐτα τα παρόντα Μεγαλυνάρια.

Δεύτε ανυμνήσωμεν ευλαβώς, Ακάκιον ύμνοις, οι μιγάδες και μονασταί, αγάπης το
τέκνον, της ακακίας φίλον, υπακοής τελείας, το μέγα πρότυπον.

Ακάκιον στύλον υποταγής, θυσίας τον πλούτον, ανοχής τον υπογραμμόν, υπόδειγμα
θείον, της ταπεινοφροσύνης, και των θαυμάτων κρήνην, ανευφημήσωμεν.

Χάρπι Κυρίου ενισχυθείς, υπέμεινας πάτερ, τους σου Γέροντος αικισμούς, και τύπος
εγένου, υπομονής αγίας· Ακάκιε θεόφρον, ημών μνημόνευε.

Χαίροικ ακακίας ο οδηγός, συγγνώμης ο δείκτης, και φωστήρ της υπομονής, χαίροικ
των οσίων, ο μιμητής εν έργοικ, υπακοής τε κλέος, πάτερ Ακάκιε.

Έλαβες την χάριν παρά Θεού, Ακάκιε θείε, και νεκρός του θαυματουργείν, και
κατηξιώθης, μετάνοιαν τελείαν, δωρήσασθαι ως τέκνον, ασπλάγχνω Γέροντι.

Χαίροις θείον τέκνον υπακοής, φωνήσας εκ τάφου, υπακούσας τη προσταγή, διδάξας σημείω, παρόντος, Γέροντός σου, του εκζητήσαι Πάτερ, το μέγα έλεος.

Πάσαι των Αγγέλων αι στρατιαί, Πρόδρομε Κυρίου, Αποστόλων η δωδεκάς, οι Άγιοι Πάντες, μετά της Θεοτόκου, ποιήσατε πρεσβειάν, εις το σωθήναι ημάς.

Είτα το ΄ Τρισάγιον. Και το Απολυτίκιον.

Ήχος δ΄. Ταχύ προκατάλαβε.

Ακάκιον όσιον, επευφημούμεν λαμπρώς, ως τύπον και έρεισμα, των ασκητών του Θεού, και τέλειον πρότυπον, πίστεως ακακίας, ταπενώσεως θείας, Λόγου φιλανθρωπίας, θεοφόρον δοχείον· και γαρ εστέφθη εν δόξη, ο θεοτίμητος.

Εκτενής και Απόλυσις. Μεθ' ήν ψάλλομεν.

Ήχος β΄. Ότε εκ του ξύλου.

Δεύτε τον Ακάκιον πιστοί, της υπακοής τον φωστήρα, εν εγκωμίοις λαμπροίς, πάντες ανυμνήσωμεν και ευφημήσωμεν, το Χριστού αφομοίωμα, οσίων τον τύπον, κλέος ταπενώσεως, αγάπης πρότυπον· ούτος εν Σιών σαββατίζει, χαίρει δε αεί συν Αγγέλοις, καθορών Τριάδος δόξαν άρρητον.

Ήχος πλ. δ΄.

Δέσποινα πρόσδεξαι, τας δεήσεις των δούλων σου, και λύτρωσαι ημάς, από πάσης ανάγκης και θλίψεως.

Ήχος β΄.

Την πάσαν ελπίδα μου, εις σε ανατίθημι, Μήτηρ του Θεού, φύλαξόν με υπό την σκέπην σου.

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΥΠΑΚΟΥΣΑΝΤΙ ΜΕΧΡΙ ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΩ , ΠΑΤΡΙ

ΚΥΡΙΩ, ΙΗΣΟΥ ΔΟΞΑ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ

ΑΚΑΚΙΟΝ.

Ποίημα Αρχιμ. Νικοδήμου Γ. Αεράκη, Ιεροκήρυκος.

Κοντάκιον.

Ήχος πλ. δ΄. Τη υπερμάχῳ στρατηγῶ.

Τον εν τῷ Λάτρῳ ἀσκηθέντα υπέρ ἀνθρώπων, και υπακούσαντα Θεῷ εν ταπεινώσει, τον Ἀκάκιον τιμήσωμεν θεοφρόνως· υπομείνας γαρ αἰκίας μέχρις αἵματος, εδοξάσθη εκ Χριστοῦ του παντοκράτορος· ὅθεν κράζομεν· χαίρε πάτερ Ἀκάκιε.

Ἄγγελος εν τῷ Λάτρῳ, ἀνεδείχθης ἀξίως, Ἀκάκιε ως δούλος Κυρίου (τρῖς)· και τῷ Θεανθρώπῳ Χριστῷ, τῷ εν δώμασί σε σαββατισμοῦ τάξαντι, λατρεύοντες, ἐγκώμιά σοι προσφέροντες βοῶμεν·

Χαίρε, δὲ οὐ ἡ Τριάς τιμάται·

χαίρε, δὲ οὐ ὁ Σατάν ἠττάται.

Χαίρε, του πεσόντος πατρός ἡ ἀνάκλησις·

χαίρε, τῆς καρδίας αὐτοῦ ἡ ἀλλοίωσις.

Χαίρε, ὕψος υπερθαύμαστον ταπεινώσεως πολλῆς·

χαίρε, βάθος δυσδιάκρπον ἀληθοῦς υπομονῆς.

Χαίρε, ὅτι υπάρχουν μοναχῶν ἡ ἀκρότης·

χαίρε, ὅτι ἐγένου των ἀκάκων ἀλείπτῃς.

Χαίρε, φωστήρ φωτίζων τὴν ἐρημον·

χαίρε, ακακίας υπόδειγμα άριστον.

Χαίρε, δί ου ανυμνείται ο Κτίστης·

χαίρε, δί ου ση Μονή εδοξάσθη.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Βήμασι θεοφόρων, και οσίων πατέρων, εν ζήλω ηκολούθησας Πάτερ· εν ασκήσει και προσευχή, ταπεινώσει δε θεοειδεί έφθασας, εις άκρον τελειώσεως, και εις δόξαν παραδείσου ψάλλων·

Αλληλούια.

Γνώσιν θειαν ποθήσας, εις το Λάτρον πορευή, Ακάκιε προς το κενωθήναι· υπακούων τυφλώς, ως υποτακτικός γνήσιος, απαθείας το ύψος και θεώσεως κατέλαβες· διο οι την μνήμην σου τιμώντες ούτω βοώμεν·

Χαίρε, στολής ακακίας φύλαξ·

χαίρε, ζωής απαθείας κήρυξ.

Χαίρε, της αγάπης Χριστού το εκτύπωμα·

χαίρε, της συγγνώμης Αυτού το υπόδειγμα.

Χαίρε, κλίμακα ουράνιον επιδειξας μοναχοίς·

χαίρε, γέφυραν προς Κύριον υποδειξας τοις πιστοίς.

Χαίρε, των μοναζόντων θεοδόξαστος τύπος·

χαίρε, των ασκουμένων πολυέραστος στύλος.

Χαίρε, το φώς του Χριστού φανερώσας·

χαίρε, το ύδωρ το ζών εμφανίσας.

Χαίρε, σοφούς υπερβάς εν συνέσει·

χαίρε, πιστούς οδηγών εν αθλήσει.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Δύναμις Παρακλήτου, επελθούσα πλουσίως, ενίσχυσεν Ακάκιον θείον· και την άκακον τούτου ψυχήν, κατηξίωσεν αικίας πολλάς υπενεγκείν, και Γέροντος αυτού μεγάλην σκληρότητα, ψάλλειν δε τω Κυρίω αενάως·

Αλληλούια.

Έχων εν τη καρδιά, ο Ακάκιος Λόγον, υπέμενεν αικισμούς και οδύνας· εν ταπεινώσει αγία, υπακούων τυφλώς τω εαυτού Γέροντι, τους της χάριτος κατέδεξε καρπούς τοις πάσιν· διο ακούει ταύτα·

Χαίρε, βλαστέ της Χριστού αγάπης·

χαίρε, καρπέ ταπεινοφροσύνης.

Χαίρε, γεωργέ της ψυχής θεοφώτιστε·

Χαίρε φυτουργέ της αγάπης θεόκτιστε.

Χαίρε, πρότυπον πανάριστον ακακίας αληθούς·

χαίρε, άγαλμα πανθαύμαστον οικτιρμών προς τους εχθρούς.

Χαίρε, ότι αστήρ της αρετής ανεφάνης·

χαίρε, ότι λιμήν ανοχής ανεδείχθης.

Χαίρε, δεκτόν θυσίας εξίλασμα·

χαίρε, σεπτόν ερήμου εκόνισμα.

Χαίρε, Χριστού πρεσβευτά εν ανθρώποις·

χαίρε, πιστών ο ικέτης προς Κτίστην.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Ζων εν χάριτι θεία, ο Ακάκιος όντως, υπακούει εν ταπεινώσει και του Γέροντος τας εντολάς, ως Χριστού θείας προσταγάς δέχεται και χάριν αντί χάριτος λαβών πλουσίαν κράζει

Αλληλούια.

Ήκουσεν εκ του τάφου, ο σκληρός εν πατράσιν, φωνήν του Ακακίου, ώ θαύμα! Και ελθών εις εαυτόν έκλαυσεν, εν ειλικρινεί μετάνοία λέγων, προς τον υποτακτικόν αυτού τοιαύτα

Χαίρε, Χριστού και πατέρων τέκνον

χαίρε, ψυχής της εμής φως θείον.

Χαίρε, αοράτων δαιμόνων το φρύαγμα

χαίρε, της ψυχής μου το θείον εντρύφημα.

Χαίρε, ότι τα ουράνια συν οσίως κατοικείς

χαίρε, ότι προς μετάνοιαν τον σον Γέροντα καλείς.

Χαίρε, των αθλοφόρων θεοδώρητον κλέος

χαίρε, αμαρτανόντων πρεσβευτής κατά χρέος.

Χαίρε, λαμπρόν ερήμου απαύγασμα

χαίρε, εμού ακρίτου διάσωσμα.

Χαίρε, δι' ου ο Χριστός εδοξάσθη

χαίρε, δι' ου ο σκληρός διεσώθην.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Θεοφόρων πατέρων θεωρήσας τον βίον, τη τούτων ηκολούθεις πορεία· και ως φως την αυτών βιοτήν, αποδειχθείς εν χαρά Ακάκιε, ανήλθες προς ύψος απαθείας και θεώσεως, δι' υπομονής αγίας ψάλλων ούτως·

Αλληλούια.

Ίσχυσας Θεοφόρε, Παρακλήτου δυνάμει, ποικίλας υπομείναι ακίας· και ταπενώσει τελεία, την του Γέροντος βαναυσότητα, ως πηγὴν σωτήριον αποδεχθείς, κατηξιώθης της χάριτος του θαυματουργεῖν· διο παρά πάντως ακούεις·

Χαίρε, αστέρων ερήμου τύπος·

χαίρε, πατέρων οσίων δείκτης.

Χαίρε, την απάτην του κόσμου αρνησάμενος·

χαίρε, ηδονάς χαμερπείς βδελυξάμενος.

Χαίρε, τύραννον Διάβολον ταπενώσας εν Χριστώ·

χαίρε, Λόγον τον Θεάνθρωπον αγαπήσας μανικώς.

Χαίρε, ο αρνηθείς αμαρτίας παράνοιαν·

χαίρε, ο ασπασθείς ακακίας ευηρέπειαν.

Χαίρε, το πύρ των παθών κατασβέσας·

χαίρε, εν ζήλω πυρίνω βιώσας.

Χαίρε, πιστών οδηγέ ακακίας·

χαίρε, οσίων ακρότης αγία.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Κήρυκα ακακίας, ὦ Ακάκιε πάσιν, ανέδειξέ σε ὁ ἑνσαρκος Λόγος· αφείς εν αγάπη πολλή, τας αδικους του πατρός προσβολάς, κατεστέφθη ως οσιομάρτυς ἑνδοξε, ψάλλων εις αεί μετ' Αγγέλων·

Αλληλούια.

Λάμπας εν Κελλεβάρους, ως αστήρ της αγάπης, υπέδειξας οδόν σωτηρίας· ανεχόμενος αικισμούς, υπομένων δε ταπενώσεις πολλάς, φωτί τω ακτίστω ηυγάσθης· διο ημεις ευλαβώς σοι βοώμεν·

Χαίρε, ο κόσμος της απαθείας·

χαίρε, ο στύλος της εγκρατείας.

Χαίρε, τας παγίδας αντιδίκου ο λύσας·

χαίρε, μνησικάκων το πάθος συντρίψας.

Χαίρε, θάλασσαν πολύπικρον διαβάς την των παθών·

χαίρε, πέτραν την της πίστεως καταδειξας τον Χριστόν.

Χαίρε, άγγελε θείε εν ερήμω οικήσας·

χαίρε, όσε πάτερ την κακίαν νικήσας.

χαίρε, τροφήν λαβών την ουράνιον·

Χαίρε, τρυφήν ποθών την ακώνιον.

Χαίρε, την άνω Σιών κατακτήσας·

χαίρε, οσίων χαράς απολαύσας.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Μέλλουσιν Βασιλείαν, εκζητήσας Κυρίου, θεοδόξαστε απετάγης, τω κόσμῳ· και εις Μονήν πορευθείς εν χαρά, και μονάσας υπέρ λόγον Ακάκιε, εισήλθες εις ουράνια δώματα, ψάλλον τω Κυρίῳ·

Αλληλούια.

Νέον ἔδεξας τρόπον, ταπεινώσεως πάτερ, και πορείας προς Χριστοῦ βασιλείαν· εναθλήσας ως τέκνον πιστόν, καθυπέμεινας δαρμούς μέχρις αἵματος, και θανάτου· διο πανευλαβῶς σοι προσφωνούμεν ταῦτα·

Χαίρε, το άνθος της ακακίας·

χαίρε, ο τύπος της εγκρατείας.

Χαίρε, μοναζόντων δόξα και καύχημα·

χαίρε, των Αγγέλων θείον εκτύπωμα.

Χαίρε, δένδρον θεοφύτευτον εν του Λάτρου τη Μονή·

χαίρε, ξύλον θεοπότιστον εν αυχμῶ πνευματικῶ.

Χαίρε, κυοφορῶν εν καρδίᾳ αγάπην·

χαίρε, αποφυγῶν εν τη πράξει την πλάνην.

Χαίρε, πιστῶν ασκήσεως καύχημα·

χαίρε, ψυχῶν οσίων αγλάισμα.

Χαίρε, στολή της Χριστοῦ ακακίας·

χαίρε, πηγῆ των θαυμάτων πλουσία.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Ξένον κόσμου εδείχθης, ὦ Ακάκιε πάτερ, τον νουν σου μεταθείς προς τα ἄνω· δια
τούτο γαρ ο αθλοθέτης Χριστός, κατηξίωσέ σε χαρισμάτων του Πνεύματος, και
χάρπος θαυμάτων, δι' ὧν απαύστως η Τριάς υμνείται ούτως·

Αλληλούια.

Όλος εστηριγμένος, εν αγάπη και πίστει Χριστού, ο πρᾶος Ακάκιος εδέχθη, ως
σταυρόν σωτηρίας αικισμούς, και προς ἄνω Σιών ασμένως ανέδραμε, στεφάνους εκ
Θεοῦ δεξάμενος· διο ακούει·

Χαίρε, Θεοῦ καθαρὸν δοχεῖον·

χαίρε, σεπτέ οδηγέ οσίων.

Χαίρε, αμελῶν υπερθαύμαστον ἄκουσμα·

χαίρε, ταπεινῶν υπερτέλειον θέαμα.

Χαίρε, πρότυπον θεόσδοτον ακακίας αληθοῦς·

χαίρε, ἄγαλμα σεβάσμιον απαθείας· αψευδοῦς.

Χαίρε, του μαρτυρίου υπομείνας τους πόνους·

χαίρε, τοις ασκουμένοις υποδεῖξας τον δρόμον.

Χαίρε, δι' οὐ ηγέρθησαν τρόπαια·

χαίρε, δι' οὐ ηττήθη Διάβολος.

Χαίρε, οδός προς Χριστοῦ βασιλείαν·

χαίρε, καρπός ταπεινώσεως θείας.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Πάντα πόνον και κόπον, υπομείνας εμφρόνως, ο όσιος Ακάκιος χαίρει· αγαπήσας γαρ τον Θεόν, και φυλάξας Αυτού τα προστάγματα, συν Αγγέλων χοροίς, οσιομαρτύρων τε, τη Παναγία Τριάδι αενάως ψάλλει·

Αλληλούια.

Ρήματα θεοφόρων και αγίων πατέρων, δεχθέν εν τη καρδιά το τέκνον, του σκληρού και ασπλάγχνου πατρός, άχρι τέλους του βίου στερρώς υπέμενεν, αικισμούς εμπαθείας και κακίας αφάτου· διο αξίως ακούει·

Χαίρε, αγάπης Θεού δοχείον·

χαίρε, συγγνώμης εχθρών ταμείον.

Χαίρε, ευηκόους σοφούς ενδειξάμενος·

χαίρε, ανηκόους μωρούς εκφηνάμενος.

Χαίρε, ότι κατενίκησας αντιπάλου την ισχύν·

χαίρε, ότι εταπείνωσας του Βελίαρ την οφρύν.

Χαίρε, των μνησικάκων την κακίαν ελέγχων·

χαίρε, την των ακάκων αρετήν ενδεικνύων.

Χαίρε, παθών αλόγων ο πέλεκυς·

χαίρε, ζωής αγίας ο στέφανος.

Χαίρε, φωστήρ οδηγών προς τον Λόγον·

χαίρε, πατήρ νουθετών μετ' αγάπης.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Σώσαι θέλων ψυχήν σου, ενεδύθης ενθέως Ακάκιε στολήν ακακίας, και σω Γέροντι συγγνώμην παρασχών εκ ψυχής, εις μετάνοιαν τούτον καθωδήγησας· διο συν αυτώ αεί τω Κυρίω ψάλλεις·

Αλληλούια.

Τείχος ει των οσίων, ώ Ακάκιε θεΐε, και πάντων των μαρτύρων ο στύλος· ο γαρ του ουρανού και της γης, Ποιητής σε ενίσχυσε άγιε, στηριξας εν αγώνι σου, και πάντας σοι προσφωνείν διδάξας·

Χαίρε, το κλέος της εγκρατείας·

χαίρε, ο πύργος της ακακίας.

Χαίρε, οδηγέ προς ζωήν θείας νήψεως·

χαίρε, φυτουργέ γεωργίου της χάριτος.

Χαίρε, συ γαρ εταπεινώσας των δαιμόνων την οσφύν·

χαίρε, συ γαρ εθαυμάστωσας υπακοήν την τυφλήν.

Χαίρε, ο της καρδίας λογισμούς εκνικήσας·

χαίρε, ο εκ της ψυχής σου τον Χριστόν αγαπήσας.

Χαίρε, κρουέ της χάριτος έμπλεως·

χαίρε, φρουρέ ψυχών ταπεινώσεως.

Χαίρε, σεπτέ ασκουμένων αλείπτα·

χαίρε, ψυχών αθλουμένων προστάτα.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Ἕμνοι πάντες τιμῶμεν, ακακίας το κέρας, Ακάκιον τον πολλά πεπονθότα· ο γαρ Κύριος του ουρανού επεβράβευσεν αυτού την αγιότητα, και θαύμασι πολλοῖς εθαυμάστωσε του βοάν απαύστως·

Αλληλούια.

Φωτοδότης εγένου, μοναχών θεοφόρε, και πάντων ασκητών της ερήμου· το γαρ άκτιστον εν σοι έχων φως, και την χάριν του Αγίου Πνεύματος, τον άφθαστον έφθασας εν χώρα ζώντων, και χάριν αντί χάριτος λαβών, ακούεις παρά πάντων ούτω·

Χαίρε, σφραγίς του Θεού και Λόγου·

χαίρε, ζωής αληθούς ο δείκτης.

Χαίρε, ταπεινώσεως μέγα υπόδειγμα·

χαίρε, της πραότητος κάλλιστον πρότυπον.

Χαίρε, ότι τον πολύτιμον μαργαρίτην φανεροῖς·

χαίρε, ότι την θεόσδοτον ακακίαν εκζητεῖς.

Χαίρε, υπακοής ο δεικνύων τον τύπον·

χαίρε, της αρετής ο εμφανίων τον βιον.

Χαίρε, κρατήρ κρνών την μετάνοιαν·

χαίρε, φωστήρ φωτίζων τα πέρατα.

Χαίρε, θυσία ζωής εν ερήμω·

χαίρε, θυμίαμα θείας αγάπης.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Χάρης του Παρακλήτου, επεσκίασεν όντως, Ακάκιον αλείπτην αγών· αποταξάμενος
γαρ τοις εαυτού, και τοις του κόσμου τερπνοίς, υπερβάς δε τους όρους της φύσεως,
συνανήλθε τοις της νήψεως πατράσιν, εις την Κελλιβάρων Μονήν, μεθ' ών απαύστως
ψάλλει·

Αλληλούια.

Ψάλλοντές σου τους άθλους, ευφημούμέν σε πάτερ, ως μέγαν αθλητήν της ερήμου·
εν τη ση γαρ οικήσας ψυχή, ο Πατήρ συν Υιώ και τω Πνεύματι, ηγίασεν, εφώτισεν,
εθέωσέ σε ώ Ακάκιε· διο ακούεις·

Χαίρε, σεπτών ασκητών το κλέος·

χαίρε, λαμπρών αθλητών το δέος.

Χαίρε, της ερήμου θεοδώρητον καύχημα·

χαίρε, Εκκλησίας θεοτίμητον κόσμημα.

Χαίρε, κλέισμα πανθαύμαστον των οσίων του Χριστού·

χαίρε, καύχημα υπέρλαμπρον ορθοδόξου μοναχού.

Χαίρε, της ακακίας αληθής υποφήτης·

χαίρε, της σωτηρίας ασφαλέστατος δείκτης.

Χαίρε, καρδιών ακάκων ανύψωσις·

χαίρε, πονηρών δαιμόνων κατάπτωσις.

Χαίρε, οσίων πατέρων ο τύπος·

χαίρε, ψυχών θεοφόρων ο στύλος.

Χαίρε, πάτερ Ακάκιε.

Ὡς Ἀκάκιε πάτερ, ὁ τυθείς υπέρ λόγον ἐν πολλή ταπεινώσει αγία (τρεις) τὴν ἡμῶν
ἐκδεχόμενος ὡδήν, ἀπὸ πάντων ρύσαι πειρασμῶν ἅπαντας, καὶ πρὸς ζωὴν αγίαν
καθοδήγησον τοὺς συμβῶντας.

Ἀλληλούια.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ευχή εις τον όσιον Ακάκιον¹⁸⁹

Κύριε Ιησού Χριστέ ο Θεός ημών, προαιώνιε Λόγε του Θεού και Πατρός, ο τω γλυκυτάτω, βέλει της θεϊκής Σου αγάπης τρώας την του θεράποντός Σου Ακακίου καρδίαν και τω ευαγγελικώ Σου λόγω καταπέισας αυτόν τα επί της γης αγαθά, ως φθαρτά και επίκηρα, καταφρονήσαι, και τα εν ουρανών ως μόνιμα και ακώνια θερμώς αγαπήσαι. Και ούτος πειθόμενος τω αδιαφεύστω ρήματι Σου, «ο υπομείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται»¹⁹⁰, την μακαρίαν και αδιάκριτον υπακοήν μετά ταπεινώσεως μαρτυρικώς ενήσκησε. Αυτός, Δέσποτα, δεόμεθά Σου, στάξον και εν ταις καρδίαις ημών ρανίδα τοιούτου πνευματικού έρωτος, ίνα Σε, τον πρότερον αγαπήσαντα ημάς, αγαπώμεν και πάντα παριδόντες Σε μόνον κτήσασθαι ολοψύχως επιθυμώμεν. Χάρισαι ημίν, ίνα ώσπερ ετησίως την μνήμην αυτού εππελώμεν, ούτω και την ενάρετον αυτού πολπειάν μιμησώμεθα· όπως ευαρέστως Σε λατρεύοντες επί της γης καταξικωθώμεν τω ελέει Σου των της μακαρίας ζωής αφθάρτων αγαθών εν ουρανών απολαύσαι. Ότι ευλογητός ει εις τους απεράντους ακώνας των ακώνων. Αμήν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Στο τέλος της ταπεινής μας εργασίας για τον άγιο Ακάκιο θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά όλους αυτούς που μας βοήθησαν. Χωρίς τη δική τους βοήθεια δεν θα μπορούσαμε να την φέρουμε εις πέρας. Και η βοήθειά τους αυτή ήταν πολύμορφη και πολύτροπη. Κάποιοι μας έστειλαν φωτογραφικό υλικό, άλλοι βιβλιογραφικό και άλλοι μας βοήθησαν σημαντικά με τις πολύτιμες παρατηρήσεις και διορθώσεις τους.

Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να τους αναφέρουμε όλους ονομαστικά. Εάν εκ λάθους παραλείψουμε κάποιον, ζητάμε να μας συγχωρέσει. Πιστεύουμε ότι ο άγιος Ακάκιος δεν πρόκειται να τον λησμονήσει.

Τιμητικώς και ευσεβάστως αρχίζουμε με τις ευχαριστίες μας προς το σεπτό Οικουμενικό Πατριαρχείο και ειδικότερα προς τον Μέγαν Αρχιμανδίτην Πανοσ/τον π. Αθηναγόρα, υπεύθυνο της Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης, για την αποστολή του Εγκωμίου του Αγίου.

Έπειτα εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας προς όλους τους σεβαστούς Καθηγουμένους και τους υπευθύνους Πατέρες (Βιβλιοθήκης και Γραμματείας), οι οποίοι άμεσα ανταποκρίθηκαν στην έκκλησή μας για την αποστολή φωτογραφιών, τόσο χειρογράφων, όσο και εικόνων του Αγίου, αλλά και βιβλιογραφικών στοιχείων.

Και ειδικότερα των Αγιορειτών Ιερών Μονών Βατοπαδίου, Ιβήρων, Ξενοφώντος, Παντοκράτορος, Σιμωνόπετρας και Σταυροπηγιακής Ι. Μονής Ιωάννου του Θεολόγου και Ευαγγελιστού στην Πάτμο και της Ι. Μονής αγ. Νικολάου Γαλατάκη Ευβοίας.

Παράλληλα απευθύνουμε ευχαριστίες προς τους υπευθύνους της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, του Μουσείου Μπενάκη στην Αθήνα, του Ιδρύματος Πατερικών Μελετών στην Θεσσαλονίκη και της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας στο Παρίσι.

Τις θερμές μας ευχαριστίες απευθύνουμε στον στον πολυσέβαστο Αγιορείτη Μοναχό π. Νικόδημο Μπιλάλη, καθώς και στον αγαπητό φίλο κ. Παναγιώτη Σωτήρηχο, πολυγραφότατο συγγραφέα ωφελίμων πνευματικών βιβλίων, για τις πολύτιμες υποδείξεις και παρατηρήσεις των· στις αγαπητές αδελφές Αγγελική Τερζή – Παναγιωτοπούλου και Σταυρούλα Τερζή, φιλόλογους, για τις μεταφράσεις αρχαίων κειμένων στη Νεοελληνική· στην αγαπητή φίλη Ελένη Σούρσου, για την μετάφραση κάποιων κειμένων από τα Ιταλικά· και στην κόρη μου Σταυρούλα Θαλασσινού, φοιτήτρια Ιστορικού – Αρχαιολογικού, για την μετάφραση κειμένων απ' τα Γαλλικά και την μεταφορά του Βίου του Αγίου στα Αγγλικά.

Κλείνοντας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον σεβαστό Υμνογράφο και Ιεροκήρυκα Αρχιμ. π. Νικόδημο Γ. Αεράκη, ο οποίος με μεγάλη χαρά και προθυμία ανταποκρίθηκε αμέσως στο αίτημά μας για την συμπλήρωση της υπάρχουσας Ι. Ακουλουθίας του Αγίου και την σύνθεση Παρακλήσεως και Χαιρετισμών.

Τέλος θα ήταν παράλειψή μας να μην εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας και στον φιλόσιο εκδότη κ. Νεκτάριο Δ. Παναγόπουλο, καθώς και σε όσους εκοπίασαν για να εκδοθή αυτό το βιβλίο. Εάν κάποιον ξεχάσαμε, ζητάμε να μας συγχωρήσει, ο Κύριος γνωρίζει ότι δεν έγινε σκόπιμα.

Ευχόμαστε ο άγιος Ακάκιος να «πρεσβεύει προς Κύριον υπέρ υμών και ημών». Και είμαστε σίγουροι ότι ο της υπακοής Άγιος θα «υπακούσει» στις προσευχές μας και θα γίνει για τον καθένα μας αρωγός, προστάτης και πρεσβευτής.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το παρόν Απολυτίκιον, το τρίτο Κοντάκιον, καθώς και τα δύο τελευταία Μεγαλυνάρια, είναι ποίημα του Πανοσιολ/του Αρχιμ. π. Νικοδήμου Γ. Αεράκη, Ιεροκήρυκος . Βλ. στο παρόν, του ίδιου, Συμπληρωματική ασματική ακολουθία (Μικρός Εσπερινός). Κανών Παρακλητικός και Χαιρετισμοί.
2. Το παρόν Απολυτίκιον, το δεύτερο Κοντάκιον, καθώς και το πρώτο Μεγαλυνάριον τα οποία ακολουθούν είναι ποίημα του μακαριστού Μοναχού Γέρ. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, Υμνογράφου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας.
3. Μέγας Βασίλειος, Λόγος ασκητικός Α΄. ΕΠΕ 8, 116΄ PG 31, 641B.
4. Βλ. στο παρόν.
5. Αγ. Ιωάννου του Σναΐτου, «Κλίμαξ» Εισαγωγή – Κείμενον – Μετάφρασις – Σχόλια – Πίνακες υπό Αρχιμ. Ιγνατίου έκδ. Ι. Μονής Παρακλήτου. Ωρωπός Αττικής 1978 σσ. 455.
6. Ενθ' ανωτ., (το πρώτο μέρος του Βίου, ενώ το δεύτερο μέρος του πρέπει να έχει διασωθεί μέσα από την Παράδοση και καταγράφηκε στους Συναξαριστές).
7. Τροπάριο της Λιπής ήχος δ΄.
8. Το κείμενο του πρώτου μέρους υπάρχει στην «ΚΛΙΜΑΚΑ» του αγίου Ιωάννου του Σναΐτου, ενθ' ανωτ., καθώς και στο Γεροντικό του Σνά, του Καθ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης Δημ. Τσάμη, εκδ. Ορθ. Αδελφότη. «Λυδία», Θεσσαλονίκη 2000.
9. Βλ. στο παρόν.
10. Αποκάλυψη ιβ΄ 11.
11. Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στο Συναξάρι του οσίου Ακακίου εξηγεί σε μια υποσημείωσή του με ποια έννοια χρησιμοποιείται η λέξη ακόλαστος μέσα στο κείμενο. Γράφει , λοιπόν ο άγιος Νικόδημος.

«Ούτως ονομάζει τον γέροντα του Ακακίου ο θεῖος Ἰωάννης εν τῷ περι υπακοῆς τετάρτῳ λόγῳ. Ευρίσκεται δε και σχόλιον εις την λέξιν ταύτην λέγον οὕτω ἴτο ακολασταίνειν τινές ἐπί μόνῃς τῆς πορνείας ειρήκασι και ἀκόλαστον τον πόρνον εἶπον, οὗτος δε ο Ἰωάννης τῆς Κλίμακος ἐπί παντός λογισμοῦ του μη ἀγχοντος την πρωτόνοιαν(ἤτοι την πρώτην του λογισμοῦ προσβολήν) και τας ἀλόγους τῆς ψυχῆς ορμάς μη κολάζοντος, ἀλλ' ἐώντος προβήναι εις ἔργον, το ἀκόλαστον επεφήνατο ἰ και γαρ θυμῷ ο γέρον και ορμή ἀλόγω εκέχρητοἴ». (Ἅγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, Συναξαριστής των δώδεκα μηνῶν), εκδ. Ορθόδ. Κυψέλη, τόμ. 2^{ος} Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 188 υποσημ. 143

Το συγκεκριμένο σχόλιο υπάρχει στο ἔργο του οσίου Νικοδήμου Καλλίστου του Ξανθοπούλου, «Εξήγησις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ἰωάννου εκδ. Ι. Μητροπ. Πρεβέζης, Πρέβεζα 2002, σελ. 144 . Φαίνεται λοιπόν ότι ο ἅγιος Νικόδημος εἶχε υπόψη του το ἔργο αυτό, ἀπ' οἴπου πρέπει να δανείστηκε το σχόλιο, το οποίο μετέφερε διασκευασμένο, γι' αυτό και λέγει: «ευρίσκεται δε και σχόλιον εις την λέξιν ταύτην...».

12. «... υπέμενε δε τα τοιαῦτα οὐκ ἀλόγως, ἀλλά και ελλόγως ἰ δια Θεόν γαρ ταῦτα ἐδέχεται» (Ὅσιος Νικηφόρος Κάλιστος ο Ξανθόπουλος, Εξήγησις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ἰωάννου, αὐτόθι, σελ. 144).

13. Λουκ. κα' 19.

14. Λουκ. κγ' 34.

15. Ἅγιος Διάδοχος Φωτικῆς, «Τα εκατό πρακτικά κεφάλαια», στην ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ των ἱερῶν Νηπτικῶν» μετάφραση Αντωνίου Γαλίτη, εκδ. «Περβόλι τῆς Παναγίας» , τόμ. 1^{ος} Θεσσαλονίκη 1998 σελ. 297.

16. «Πὼς δ' αν τις οργιζόμενος οὐχ αμαρτήσεις; Εἰ κατὰ των ἰδίων οργίζεται πάντοτε παθῶν και τη εαυτοῦ ραθυμία τας ἀπίας τῆς οργῆς επιγράφεται» και χρεώνει τις ἀπίες τῆς οργῆς του στη δική του νωθρότητα. Ὅσιος Νεῖλος ο ασκητής. «Ερμηνεία

εις το οργίζεσθε και μη αμαρτάνετε», στα «Άπαντα τα έργα του», Πατερικές εκδόσεις Γρηγόριος ο Παλαμάς, Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 440.

17. Βλ. στο παρόν.

18. Συμεών του Νέου Θεολόγου, «Τα Ευρισκόμενα», έκδ. Βασ. Ρηγοπούλου Θεσσαλονίκη 1998, σελ. 529.

19. Δοξαστικό των Αίνων ήχος β', βλ. στο παρόν.

20. «... οι πατέρες... την μακαρίαν υπακοήν, ομολογίαν έκριναν ἴης χωρίς, ουδείς των εμπασθών τον κύριον ὄψετα» Κλίμαξ, αυτόθι, σελ. 68.

21. «Ιωάννης μοι ο πάνυ, ο Σαββαΐτης, αξιάκουστα διηγήσατο πράγματα... Ούτός μοι διηγήσατο ότι περ εν τη μονή μου τη εις Ασίαν (εκείθεν γαρ ο δίκαιος ὠρμητο) ...» (ενθ' ανωτ. Σελ. 105- 106).

22. «... Ο δε καλός τω ὄντι υπήκοος και μετά θάνατον την οικείαν πληρών αρκετήν απεκρίνατο: Πώς εστι δυνατόν άνθρωπος υπακοήν εργαζόμενος τελευτήσαι ποτέ; Η γαρ υπακοή ζωή (ήτις εστι νεκρών ανάστασις και ζωώσεως αναβίωσις) κατά φύσιν γαρ τη υπακοή ακολουθεί η ζωή» (Όσιος Νικηφόρος Κάλλιστος ο Ξανθόπουλος, «Εξηγήσις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου», αυτόθι, σελ. 145).

23. Β' Κορινθ. Ι' 5.

24. Στον Βίο του οσίου Παύλου του νέου, του εν τω Λάτρω, διαβάζουμε ότι, όταν ο όσιος Παύλος ασκήτευε πάνω σε στύλο στο όρος Λάτρος, ένας βοσκός ονόματι Λέων του προμήθευε τα αναγκαία. Όταν όμως ήλθε ο καιρός του θερισμού, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, αυτός έφυγε και πήγε στην Μίλητο για την συγκομιδή των καρπών, γιατί εκεί ήσαν τα χωράφια. «Ολίγαι παρήλθον ημέραι και ο του θέρους καιρός επιστάς επισπεύδει τον Λέοντα προς την των καρπών ήδη των ιδίων συγκομιδήν. Ο μεν ούν ευθύς Μιλήτου, εκεί γαρ οι καρποί, εχώρε». (Delehaye Hip.,

“Vita S Pauli Iunioris in Monte Latro”, στα Analecta Bollandiana, τόμ. XI- 11^{ος} , Bruxelles 1892, σελ. 45).

Πληροφορούμαστε λοιπόν ότι τα χωράφια των Μονών του Λάτρου και βεβαίως της Μονής των Κελλιβάρων, που βρίσκονταν εκεί, ήσαν κοντά στη Μίλητο, η οποία και απέχει 40 χλμ. Από το Λάτρος. Και εάν λάβουμε υπόψη μας τις δυσκολίες που υπήρχαν στις μετακινήσεις εκείνη την εποχή, δικαιολογείται το γιατί οι μοναχοί έπρεπε να διανυκτερεύουν εκεί για ημέρες, μέχρι να τελειώσει ο θερισμός.

25. Προφανώς, ο συγκεκριμένος μοναχός δεν θα είχε ζήσει σύμφωνα με το νόμο του Θεού και γι' αυτό ο Όσιος δεν μπορούσε να «συγκατοικήσει» μαζί του. Θέλοντας λοιπόν ο Θεός να διατηρήσει το ι. Λείψανο αμόλυντο από κάθε μολυσμό και να τονίσει την και μετά θάνατον υπακοή του Οσίου, μετέθεσε το ι. Λείψανό του σε άγνωστο τόπο.

26. Αυτό μαρτυρείται και στον Βίο του οσίου Παύλου του εν τω Λάτρω, ο οποίος έζησε κατά τον 10^ο αιώνα: «...εις το των Κελλιβάρων κατατίθενται σπήλαιον, εχόμενα δε και τούτου ο μέγας Ακάκιος τέθαπται...». Analecta Bollandiana, αυτόθι, σελ. 45.

27. Στα ασκητικά πατερικά κείμενα «δικαίωμα» είναι «η ανταρσία του εγωκεντρικού και εμπαιθούς θελήματος». Εκείνος που στη ζωή της αποταγής- υπακοής συνηθίζει να προβάλλει το δικαίωμα, κωλύει την μετάνοια, ενώ η εκκοπή του δικαίωματος φέρει τον άνθρωπον σε κατάνυξη. (Πρβλ. Βαρσανουφίου και Ιωάννου, κείμενα διακριτικά και ησυχαστικά, εκδ. Ετοιμασία, Ι. Μονή Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 1996, τόμ. Α', σελ. 272.

28. «... ημείς δε κηρύσσομεν Χριστόν εσταυρωμένον, Ιουδαίους μεν σκάνδαλον, Έλλησι δε μωρίαν. (Α' Κορινθ. α' 23).

29. Μέγας Βασίλειος, (Εις την αρχήν των Παροιμιών), 1, ΕΠΕ 7, 360' PG 31, 385.

30. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, «Εις Τίπον», ομιλ. Δ', 5, ΕΠΕ 24, 92 ` PG 62, 688.

31. Μετάφραση: «Επειδή η ισοτιμία οδηγεί πολλές φορές στη σύγκρουση και τους διαπληκτισμούς, έκαμε ο Θεός πολλές αρχές και τις αντίστοιχες υποταγές, όπως είναι η αρχή του άνδρα και η υποταγή της γυναίκας, του πατέρα και του παιδιού, του γέροντα και του νέου... του άρχοντα και του πολίτη, του δασκάλου και του μαθητή (Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Εις Ρωμαίους, ομιλ. ΚΔ', 1, ΕΠΕ 17, 504 ΡG 60, 615).
32. Όσιοι Κάλλιστος και Ιγνάτιος οι Ξανθόπουλοι, «Μέθοδος και κανόνας ακριβής για όσους διαλέγουν την ησυχαστική και μοναστική ζωή», στην Φλοκαλία , εκδ. «Περιβόλι της Παναγίας» τόμ. 5^{ος} , Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 29.
33. Ένθ. Ανωτ., σελ. 29-30.
34. Φλιπ. β' 8-9.
35. Όσιοι Κάλλιστος και Ιγνάτιος οι Ξανθόπουλοι, «Μέθοδος και κανόνας ακριβής...», αυτόθι, σελ. 30.
36. «Κλίμαξ», αυτόθι σελ. 66.
37. Ένθ' ανωτ., σελ. 68.
38. Απαντώντας ο Μέγας Βασίλειος στην ερώτηση: «Μέχρι πόσου υπακούειν δει εν τω κανόνι της προς Θεόν ευαρεστήσεως;» δηλ. μέχρι ποιά σημείο οφείλουμε να υπακούουμε, για να ευαρεστήσουμε τον Θεό; Δίνει έμμεσα την απάντηση και στην μέχρι θανάτου υπακοή του οσίου Ακακίου λέγοντας: Ο απόστολος Παύλος έδειξε απάντησε σ' αυτό το ερώτημα, προθείς ημίν θέτοντας μπροστά μας την του Κυρίου υπακοήν, ός: «εγένετο υπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού», και προειπών: «τούτο φρονείσθω εν υμίν, ο και εν Χριστώ Ιησού» (Μέγας Βασίλειος Όροι κατ' εππομήν, 116 ΕΠΕ 9, 148 ΡG 31, 1161).
39. Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, «Κεφάλαια πρακτικά και θεολογικά ρμε'» στην Φλοκαλία, εκδ. ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ, τόμ. 4^{ος} Θεσσαλονίκη 1994, σελ. 20.

40. «Κλίμαξ», αυτόθι σελ. 104.

41. Φλιπ. β' 8.

42. Όσιος Θαλάσσιος «Περί Αγάπης και Εγκρατείας και της κατά νουν Πολυετίας, εκατοντάς τετάρτη» ν', στην Φλοκαλία (πρωτότυπο κείμενο) εκδ. Αστήρ, τόμ. 5^{ος} Αθήναι 1994 σελ. 225.

43. Γέρων Παΐσιος Αγιορείτης, «Πνευματικός Αγώνας», έκδ. Ι. Ησυχαστηρίου Ευαγγ. Ιωάννης ο Θεολόγος, Σουρωτή Θεσσαλονίκης 1997, σελ. 53- 54.

44. Ο π. Παΐσιος αναφερόμενος στην Εξομολόγηση των εν τω κόσμω Χριστιανών έλεγε χαρακτηριστικά: «... δεν χρειάζεται να αναμειγνύεται (ενν. ο Πνευματικός) σε όλα τα οικογενειακά θέματα, αλλά να περιορίζεται σε ό,τι σχετίζεται με την συγκεκριμένη κάθε φορά ψυχή, ώστε να έχει τον χρόνο να την βοηθήσει αποτελεσματικά. Ούτε όμως ο εξομολογούμενος πρέπει να απασχολεί τον πνευματικό με θέματα για τα οποία μπορεί να ρωτήσει άλλους πιο αρμοδίους, να τον ρωτάει π.χ. ποιο σπίτι να νοικιάσει ή ποιο φροντιστήριο να στείλει το παιδί του κ.λ.π.» (ένθ' ανωτ., σελ. 272.

45. Όταν ο Πνευματικός Πατήρ και κυρίως των εν τω κόσμω διαβιούντων Χριστιανών δεν έχει την πνευματική και ψυχολογική ωριμότητα και καλλιέργεια να διακρίνει τα όρια στα οποία πρέπει να κινηθεί η δική του καθοδήγηση και ποιμαντική διακονία, εμφανίζεται ένα νοσηρό φαινόμενο, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως «γεροντισμός». Ο Ρώσος επίσκοπος και νηπτικός Πατήρ άγιος Ιγνάτιος Μπριαντσανίνωφ περιγράφοντας την κατάσταση αυτή, την οποία απερίφραστα χαρακτηρίζει «πλάνη» , γράφει σχετικά:

«Οι "γέροντες" εκείνοι που παίζουν τον ρόλο (χρησιμοποιούμε αυτή την δυσάρεστη λέξη, που ανήκει στη γλώσσα του κόσμου, για να δείξωμε σαφέστερα ότι το έργο τέτοιων "γερόντων" στην ουσία του δεν είναι καθόλου λιγότερο ψυχοφθόρο από μία αξιοθρήνητη κωμωδία) των αρχαίων Αγίων Γερόντων, χωρίς να έχουν τα πνευματικά

χαρίσματα εκείνων, να το ξέρουν, ότι τόσο η καλή τους διάθεση, όσο και οι καλές τους σκέψεις και ιδέες για το ιερό έργο της μοναχικής υπακοής είναι λανθασμένες και ότι ακόμη και ο τρόπος, με τον οποίο σκέπτονται και αντιλαμβάνονται τα πράγματα, είναι μία αυταπάτη, μία διαβολική πλάνη, που δεν μπορεί να μη γεννήσει ανάλογο καρπό και σ' εκείνον που ευρίσκεται στην πνευματική τους καθοδήγηση... Θα πούν: η πίστη του υποτακτικού μπορεί να αναπληρώσει την ανεπάρκεια του γέροντα. Λάθος! Η πίστη στην αλήθεια σώζει. Η πίστη στο ψεύδος και στην διαβολική απάτη βλάπτει!... (Αγ. Ιγνάτιος Μηριαντσανίνωφ, προσφορά στον Σύγχρονο Μοναχισμό), εκδ. Ι. Μ. Νικοπόλεως και Πρεβέζης τόμ. Α' , Πρέβεζα 2001, σελ. 141.

Θέλει λοιπόν πολλή προσοχή η επιλογή του Πνευματικού. Χαρακτηριστικά ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος έλεγε στους τότε μοναχούς: «Εάν θελήσεις να απαρνηθείς τον κόσμο και να διδαχθείς τον ευαγγελικό τρόπο ζωής, μη παραδώσεις τον εαυτό σου σε άπειρο ή εμπαθή διδάσκαλο, για να μη διδαχθείς αντί την ευαγγελική ζωή τη διαβολική ζωή. Γιατί των καλών διδασκάλων είναι καλά τα μαθήματα, ενώ των κακών, κακά. Και οι κακοί σπόροι οπωσδήποτε δίνουν κακούς καρπούς» (Φιλοκαλία, εκδ. Περιβόλι της Παναγίας, τόμ. Δ' , Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 18). Και να σκεφθούμε ότι όλα αυτά τα λένε οι Άγιοι Πατέρες για την μοναχική – απόλυτη – υπακοή. Πόσο λοιπόν περισσότερο θα ισχύουν και για την υπακοή των εν τω κόσμω λαϊκών χριστιανών).

Επομένως πρέπει να επισημανθή ότι η ευθύνη για την νοσηρή αυτή σχέση Πνευματικού και πνευματικού τέκνου, που χαρακτηρίζεται «γεροντισμός», βαρύνει και τον καθοδηγούμενο, ο οποίος μην έχοντας ωριμότητα και υπευθυνότητα αφήνεται χωρίς υγιή πατερικά κριτήρια σε μία καθοδήγηση με νοσηρά ψυχολογικά κίνητρα , η οποία επόμενο είναι να προξενήσει διάφορες δυσλεπουργίες στην πνευματική του εξέλιξη.

Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Ν. Σμύρνης κ. Συμεών (Κούτσας) αναφερόμενος στον γεροντισμό πολλών συγχρόνων κληρικών γράφει σχετικά με λόγο πολύ δυναμικό και ρεαλιστικό.

«Δυστυχώς , δεν πρόκειται για σπάνιο φαινόμενο. Πολλοί κληρικοί μας , από τους οποίους αρκετοί μάλιστα με χαρίσματα και ικανότητες, ζηλώνουν πολύ ενωρίς δόξαν γέροντος. Νεώτατοι στην ηλικία, ανώριμοι ακόμη ως προσωπικότητες, άπειροι ως ποιμένες, χωρίς ποτέ οι ίδιοι να έχουν ουσιαστικά μαθητεύσει ή να έχουν υποταγή σε άλλον έμπειρο Πνευματικό Πατέρα , αυτοδιαφημίζονται – ή μεθοδεύουν εντνέχνως την προβολή τους μέσω του περιβάλλοντός των- ως νέοι Βαρσανούφιοι, ως χαρισματούχοι παιδαριόγέροντες. Περιάγουν, κατά τον λόγο του Κυρίου μας, “την θάλασσαν και την ξηράν ποιήσαι ένα προσήλυτον”(Ματθ. κγ΄.15), να αγρεύσουν δηλαδή οπαδούς. Ασκούν μία συνθλιπτική καταπίεση στις συνειδήσεις των ανθρώπων εν ονόματι τάχα της οφειλομένης “τυφλής υπακοής στον γέροντα. Καλλιεργούν μία αρρωστημένη προσκόλληση στο πρόσωπό τους...»

«Είναι πολύ σοφές οι επισημάνσεις που κάνει ο προσφάτως κοιμηθείς πνευματέμφορος πράγματι Γέροντας Παΐσιος σε μία από τις επιστολές του, που είδαν το φως της δημοσιότητας προσφάτως, μετά την κοίμησή του. Αναφέρεται στο πρόσωπο του γέροντος που καλείται να επιλέξει ένας υποψήφιος μοναχός. Ωστόσο βοηθάει κι εμάς τους εν τω κόσμω σε ό,τι αφορά την επιλογή Πνευματικού Πατέρα».

Επιδίωξε όσο μπορείς: α) Ο Γέροντας σου να είναι πνευματικός άνθρωπος, με αρετές, και περισσότερο πρακτικός παρά δάσκαλος μόνον. Καλό είναι, αν έχει γίνει από μούτσος καπετάνιος, για να μην εφαρμόζη σε ξένες πλάτες όλη την καλογερική που έμαθε διαβάζοντας, ή να έχει εκ φύσεως μεγάλη αγάπη με διάκριση, για να πονάει τα παιδιά του και να μη θέλει να τα στείλει στον Παράδεισο αμέσως, με τον τρόπο του Διοκλητιανού...

Πολύ βοηθάει ακόμη τον υποτακτικό, εάν στην ηλικία ο Γέροντάς του είναι τουλάχιστον δεκαοκτώ με είκοσι χρόνια μεγαλύτερός του, διότι αυτό φέρνει και ένα φυσιολογικό σεβασμό στον υποτακτικό.

Β) Ο Γέροντας να ζει απλοποιημένη ζωή, χωρίς φροντίδες και κοσμικές μέριμνες περιπτώσεις, και να μην αποβλέπει καθόλου σε δικά του συμφέροντα, αλλά να αποβλέπει στο συμφέρον της ψυχής του υποτακτικού και γενικά στο συμφέρον της Μητέρας μας Εκκλησίας. (Αρχιμ. Συμεών Π. Κούτσα, νυν Μητροπ. Ν. Σμύρνης, «Ο Πνευματικός Πατήρ, Η πνευματική πατρότης υπό το φως της ορθοδόξου παραδόσεως», εκδ. Ι. Μ. Καλαβρύτων και Αιγαλείας, Αίγιον 2000, σελ. 38- 40.

Ο Πνευματικός που δεν έχει καθαρθεί από τα πάθη του και δεν έχει κάμει πραγματική υπακοή σε κανέναν κι όμως απαιτεί από τα πνευματικά του παιδιά τυφλή υπακοή, με τρόπο μάλιστα επιτακτικό και ανελεύθερο, το μόνο που μπορεί να καταφέρει είναι να δημιουργήσει ταλαιπώρους και καταπιεσμένους ανθρώπους, με αρρωστημένη προσκόλληση στο πρόσωπό του. Αυτή η παθολογική σχέση δεν μπορεί να σώσει κανέναν, γιατί μέσα της εμφωλεύει ο εγωισμός, ο ναρκισσισμός, και η παντελής έλλειψη αγάπης. Ο δε Γέροντας Παΐσιος θέλοντας να τονίσει την αγάπη που πρέπει να διακατέχει τον Πνευματικό για τα πνευματικά του παιδιά, έλεγε χαρακτηριστικά, ότι ένας Πνευματικός, που δεν είναι αποφασισμένος να πάει ακόμη και στην κόλαση για την αγάπη των πνευματικών παιδιών του, δεν είναι πνευματικός (Γέρων Παΐσιος Αγιορείτης, «Πνευματικός Αγώνας», αυτόθι, σ. 272).

46. PG 89, 1556.

47. «Το μεν πνεύμα πρόθυμον, η δε σάρξ ασθενής...» (Ματθ. κς' 42)· «βλέπω δε έτερον νόμον εν τοις μέλεσί μου αντιστρατευόμενον τω νόμω του νοός μου και αχμαλωτίζοντά με εν τω νόμω της αμαρτίας τω όντι εν τοις μέλεσί μου...» (Ρωμ. ζ' 23).

48. «... ούκ οίδατε ότι ω παριστάνετε εαυτούς δούλους εις υπακοήν, δούλοι εστε ώ υπακούετε, ήτοι αμαρτίας εις θάνατον ή υπακοής εις δικαιοσύνην; (Ρωμ. ζ' 16- 17)· «ου δε το Πνεύμα Κυρίου, εκεί ελευθερία» (Β' Κορινθ. γ' 17).

49. Πρβλ. σχετικά, την εισαγωγή του Αρχιμ. Ειρηναίου Δεληδήμου στο βιβλίο, «Ο Μέγας Αντώνιος», εκδ. Β. Ρηγόπουλου, Θεσσαλονίκη 1971, σ. 21- 24.

50. Η θαυμαστή , όμως περίπτωση του οσίου Ακακίου ομολογουμένως χρειάζεται μία προσεκτική ερμηνεία, προκειμένου να μην παρασυρθούμε σε υπερβολές και αδιάκριτες απολυτοποιήσεις. Ο Όσιος είχε από τον Θεό το χάρισμα της ανεξικακίας , της απλότητας και της μέχρι μαρτυρίου υπακοής. Υπήρξε μία ξεχωριστή περίπτωση κι όχι ο κανόνας. Όπως χαρακτηριστικά γράφει ο Αρχιμ. Ευσέβιος Κόκκορης: «... οι στυλίτες, οι δενδρίτες, οι σαλοί, οι υπακούοντες αγόγγυστα ως άλλοι μάρτυρες, όπως ο Ακάκιος, αλλά και άλλες μορφές ασκήσεως, δεν αποτελούν κανόνα, αλλά σπάνιες εξαιρέσεις. Το σπάνιο δεν νομοθετείται. (Αρχιμ. Ευσέβιος Κόκκορης, «Μοναχισμός και σχέση Υπακοής και Ελευθερίας», εκδ. «Τήνος», Αθήνα 2008, σελ. 110.

Εξάλλου κατά τον πάντα διακρικότερο όσιο Ιγνάτιο Μπριαντσανίνωφ, και με αυτόν τον ακατάλληλο Γέροντα ο όσιος Ακάκιος δεν έμεινε δίχως καθοδήγηση, γιατί ήταν στην υπακοή ανεπαρκούς γέροντος, αλλά ενεργούσε σύμφωνα με τις συμβουλές των πνευματοφόρων πατέρων (εν. τον όσιο Ιωάννη τον Σαββαΐτη) και με τα εποικοδομητικά παραδείγματα που υπήρχαν άφθονα μπροστά του! Γί αυτό, μόνο γί αυτό, μπόρεσε να μείνει στην υπακοή στον Γέροντά του. (Πρβλ. άγιος Ιγνάτιος Μπριαντσανίνωφ, «Προσφορά στον Σύγχρονο Μοναχισμό», αυτόθι , σελ. 142). Και ο Γέροντας του οσίου Ακακίου πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν του ζήτησε ποτέ να αρνηθεί την πίστη του, να ασπασθεί αιρετικές διδασκαλίες, να προβεί σε ανήθικες και κολάσιμες πράξεις. Τότε ασφαλώς ο Όσιος θα είχε αρνηθεί να υπακούσει, γιατί υπεράνω του Γέροντα είναι η Αλήθεια, που είναι ο Χριστός.

51. Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, «Κεφάλαια πρακτικά και θεολογικά ρμε΄ », στην Φιλοκαλία, εκδ. Περιβόλι της Παναγίας, αυτόθι, σελ. 18.

52. Και προς παρηγορία και ενίσχυση των Πνευματικών για τη λύπη, που πολλές φορές τους προξενεί η ανυπακοή και παρακοή των πνευματικών τέκνων τους, παραθέτουμε ένα θαυμαστό γεγονός, το οποίο περιγράφει ο μακαριστός Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής: «Διηγήσατό μοι πάλιν εκείνος ο αδελφός ότι μίαν φοράν είχε λύπην δια τνα αδελφόν, όπου τον εσυμβούλευε και αυτός παρήκουε, και είχε λύπην πολλήν δι΄ αυτό. Και προσευχόμενος ήλθεν εις έκτασιν. Και βλέπει τον Κύριον επί

του Σταυρού καρφωμένον όλον εν μέσω φωτός. Και εγείρας την κεφαλήν ο Χριστός στρέφει προς αυτόν και τον λέγει: « Ίδε εις Εμένα πόσα υπέφερα δια την αγάπην σου; Εσύ τί υπέφερες;», και με τον λόγον διελύθει η λύπη, επληθώθει χαράς και ειρήνης και χέων πολλά δάκρυα εθαύμαζεν εις την συγκατάβασιν του Κυρίου. (Γέρων Ιωσήφ ο Ησυχαστής «Έκφρασις Μοναχικής Εμπειρίας», εκδ. Ι. Μ. Φιλοθέου, Άγιον Όρος 1989, σελ. 61).

53. Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος. «Κεφάλαια πρακτικά και θεολογικά ρμε΄», στην Φιλοκαλία κείμενο, έκδ. «Αστήρ», τόμ. 3^{ος} Αθήναι 1991 σελ. 243- 244.

54. Επίσκοπος Κάλλιστος Γουέρ «Η εντός ημών Βασιλείαν», εκδ. «Ακρίτας», Αθήνα 1994, σελ. 139.

55. Στα διάφορα κείμενα συναντάται ως ο ή το Λάτρος ή ως το Λάτρον.

56. Όσιος Νικηφόρος Κάλλιστος ο Ξανθόπουλος, «Εξήγησις Σύντομος εις την Κλίμακα του Ιωάννου, αυτόθι σελ. 144.

57. Εγκυκλ. «ΠΑΠΥΡΟΣ- ΛΑΡΟΥΣ», τόμ. 9^{ος} Αθήναι 1964, σελ. 287- 289.

58. Βοκοτόπουλος Π. «Λάτρος», «Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών», (ΕΕΒΣ), τόμ. 35^{ος} Αθήναι 1966- 1967, σελ. 70- 71.

59. «Κατά τον μεσαίωνα ουδέποτε απαντά ούτος υπό το αρχαίον του όνομα (εν. Λάτμος), αλλά πάντοτε ως ο Λάτρος ή το Λάτρος ή το Λάτρον, κατ΄ επιδραση προφανώς του λατρεύω, λατρεία. Και τούτο, διότι ανεπύχθη επ΄ αυτού μία σημαντική μοναστική πολipeία, αναλόγως προς την του Άθωνος και αρχαιότερα αυτής...» ένθ΄ ανωτ. Σελ. 70.

60. Πλατανίτης Κωνστ. Πρωτοπρεσβύτερος, «Εορτολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας», εκδ. «Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος», Αθήνα 1997 , σελ. 135.

61. «ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ», Ζ΄, Αθήναι 1978, σελ. 22.

62. «Au moment ou Paul arriva au Latros, trios monasteres au moins etaient en actinite: Kellibata, le Sauveur et Karya...” (Janin Raymond, Les Eglises et les Monasteres des grands centres Byzantins Bithynie, Hellespont, Laytros, Galesios, Trebezonde, Athenes, Thessabonique, Institut Ftancais d’ Etudes Byzantines, Paris 1975 σσ. 218.

63. «Παύλος όσιος, ο εν τω Λάτρω (Δεκέμβριος 15). Κατήγετο εκ κώμης καλουμένης Ελαιας παρά την Πέργαμον, γεννηθείς εκ γονέων ευσεβών του Αντιόχου και της Ευδοκίας, οίπνες πρωϊμως αποθανόντες αφήκαν αυτόν ορφανόν και απροστάτευτον, αναγκασθέντα προς πορισμόν των του βίου να βόσκη χοίρους· ότε δε ο πρεσβύτερος αυτού αδελφός Βασίλειος, ο εν τω Λάτρω ασκούμενος ήκουσε τα κατ’ αυτόν απέστειλε μοναχόν να αναζητήση τούτον και φέρη εις την μονήν... όπου επεδόθη εις τον διάσημον ασκητήν Πέτρον ως μαθητευόμενος. Παρά τω Πέτρω εδιδάχθη τα της μοναχικής πολιτείας και τοσοούτον εν αυτή διεκρίθη, ώστε μετά τον θάνατον του Πέτρου οι μοναχοί εκάλεσαν αυτόν εις ηγουμενίαν της μονής, άλλ’ ούτος μη δεχθείς έφυγεν εις τα ενδότερα του όρους και εσχόλαζεν εν νηστεϊαις και προσευχαϊς· έπειτα κατήλθεν εις τα κατώτερα του όρους μέρη και έκτισε ναόν περικαλλή εις την αγία Τριάδα, ένθα και παρέμενε μέχρι τέλους του βίου αυτού, πολλών θαυμάτων γενόμενος αυτούργος... Θεοφιλώς πολιτευσάμενος και εις γήρας φθάσας βαθύ, προς Κύριον εξεδήμησε τω 995». Μητρ. Πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Ευστρατιάδης, «Αγιολόγιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας» εκδ. Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 1995, σελ. 379.

Περισσότερα για τον θαυμαστό βίο του οσίου Παύλου του Νέου ασκήσαντος εν τω όρει του Λάτρου πρβλ. στον «Μέγα Συναξαριστήν της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Επισκ. Ματθαίου Λαγγή, τόμ. ΙΒ΄, Αθήναι 2002 σελ. 437- 462.

64. Delehaye Hip., “Vita S. Pauli Iunibris in Monte Latro” , “Analecta Bollandiana”, αυτόθι , σελ. 41- 42.

65. janin Raymond, "Les Eglises et les Monastetes des grands centres Byzanrins...", αυτόθι , σελ. 225.

66. Πρβλ. στο Διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα: [www. Doaks. Org/typika PDF/typ050. Pdf](http://www.Doaks.Org/typika/PDF/typ050.Pdf) (Monastic Foundation Documents , Published by Dumbarton Oaks Resecarch Library and Collection, Washington. D. C., USA.

67. Βοκοτόπουλος Π., «Λάτρος», ΕΕΒΣ, αυτόθι, σελ. 76. Υπάρχουν ενδεΐξεις ότι η Μονή των Κελλιβάρων και η Μονή του Λαμπωνίου ήσαν δύο διαφορετικές Μονές, όμως η Μονή του Λαμπωνίου απορροφήθηκε από την Μονή των Κελλιβάρων γύρω στο 1049 ή και ενωρίτερα. (Πρβλ. Ράγια Έφη, ΛΑΤΡΟΣ. Ένα άγνωστο μοναστικό κέντρο στη Δυτική Μικρά Ασία, εκδ. Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2008, σελ. 105-107.

Ο μακαριστός Αρχμ. π. Ιωάννης Παντελεημονίδης στην μελέτη του, που δημοσιεύθηκε στην Εβδομαδιαία Επιθεώρηση (πολιτική, φιλολογική, επιστημονική) «Νεολόγου» τόμ. Α΄, τεύχη 1- 52, εν Κωνσταντινουπόλει 1892 σελ. 406- 408 και 422-423, με τίτλο, «ΤΑ ΚΕΛΛΙΒΑΡΑ» (ΚΕΛΒΕΡΙ), τοποθετεί γεωγραφικά την Μονή των Κελλιβάρων, αλλά και γενικά το όρος Λάτρος στην Καππαδοκία, νοτιοδυτικά της πατρίδας του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, Ναζιανζό, και ανατολικά του όρους Αντίπαυρος (τουρκ., Χασάνδαγή) το οποίο και ταυτίζει με το όρος Λάτρος. Στηρίζει την λανθασμένη βεβαίως άποψή του στο ομόηχο όνομα της εκεί κωμοπόλεως Κέρβελι, αλλά και στην εξής επιγραφή, η οποία σώζεται στην είσοδο της ευρισκομένης επί της κορυφής του όρους Αντίπαυρος εκκλησίας: «Ιερός ναός του Αγίου Ιωάννου... όρος Λάτρον...». Οι μετέπεπα όμως ανασκαφές του 1905, αλλά και οι αρχαίες ιστορίες μαρτυρίες («Ο Λατμικός κόλπος, εν ώ Ηράκλεια η υπό Λάτμω λεγομένη, πολίχνιον ύφορμον έχον εκαλείτο δε πρότερον Λάτμος ομωνύμως τω υπερκειμένω όρει...» Στράβων , Γεωγραφικά , XVI, I 8, Leipzig 1877 πρβλ. στην ηλεκτρ. Διεύθ: [www. Perseus. Tufts.edu/hopper/text.jsp?doc=14.1&fromdoc=Parseus%3Atex%3A1999.01.0197](http://www.Perseus.Tufts.edu/hopper/text.jsp?doc=14.1&fromdoc=Parseus%3Atex%3A1999.01.0197)) δεν αφήνουν περιθώρια αμφιβολιών για το

σωστό γεωγραφικό προσδιορισμό, τόσο του όρους Λάτρου ή Λάτμου, όσο και της Μονής των Κελλιβάρων.

68. Για το βίο του οσίου Αρσενίου του εν τω Λάτρω πρβλ. στην «Μέγαν Συναξαριστήν της Ορθοδόξου Εκκλησίας», αυτόθι, τόμ. ΙΒ΄, Αθήναι 2002, σελ. 398-400.

69. Τον βίο του οσίου Παύλου, καθώς και την Διαθήκη του έχει εκδώσει σε μετάφραση, ο οσιολογ/τος Μον. Παύλος Λαυριώτης με τίτλο: «Ο Όσιος Παύλος ο εν Λάτρω» (Άγιον Όρος 1995, σς. 132) Στο αξιόλογο αυτό βιβλίο ο φιλόσιος και φιλακόλουθος αναγνώστης μπορεί να βρει και την Ι. Ακολουθία του Οσίου. (Για το συγκεκριμένο απόσπασμα, που αφορά τον τάφο του οσίου Ακακίου)

Εξάλλου ολόκληρο τον θαυμαστό **Βίο του «οσίου πατρός ημών Παύλου του νέου, του εν τω Λάτρω»**, στο πρωτότυπο-αρχαίο κείμενο, «συγγραφέντα παρά Νικηφόρου μοναχού του Βλεμμίδου», έχει δημοσιεύσει ο αγιολόγος Hippolytos Delahaye. Για το συγκεκριμένο απόσπασμα, που αφορά τον τάφο του οσίου Ακακίου, πρβλ. αυτόθι, σελ. 33-34.

Για το ελληνικό αρχαίο κείμενο (με πολλές όμως ελλείψεις) πρβλ. και στο Διαδίκτυο: www.doaks.org/saints2/TEXTS/81.html.

Την «ΔΙΑΘΗΚΗ Παύλου του Λατρηνού» δημοσίευσε ο αείμνηστος Καθηγ. Σπ. Π. Λάμπρος, επίσης στο πρωτότυπο-αρχαίο κείμενο. Ενδιαφέρουσα είναι και η μετάφρασή της στ' αγγλικά, με τα εξής βιβλιογραφικά στοιχεία: «Testament of Paul the Younger for the Monastery of the Mother of God tou Styliou on Mount Latros». Author: Anonymous. Πρβλ. στο Διαδίκτυο: www.doaks.org/publications/doaks_online_publications_typikaPDF/typ013.pdf.

70. Schiemenz G. , "Die Malereien der Paulus-Hohle auf dem Latmos", Pantheon 29 (1971), σελ 4653.

71. Παύλος Μον. Λαυριώτης, «Ο Όσιος Παύλος ο εν Λάτρω», αυτόθι σελ 108.

72. «Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια»(ΘΗΕ) τομ. 8^{ος} , Αθήναι 1966, σελ 153-154.
73. «Εις το SYNAXARIUM ECCLESIAE CONSTANTINOPOLITANAE (σελ 562, 688) αναφέρονται δύο ακόμη λατρηνοί Άγιοι, οι Αβραάμ και Αναστάσιος, ουδέν όμως περί αυτών γνωρίζομεν» (Βοκοτόπουλος Π., «Λάτρος», ΕΕΒΣ, ενθ' ανωτ., σελ.83). Ενώ στον βίο του οσίου Παύλου του εν τω Λάτρω αναφέρεται και ένας άλλος Λατρηνός Άγιος, με το όνομα Παχώμιος.
74. Janin Raymond, "Les Eglises et les Monasteres des grands centres Byzantins..." , αυτόθι σελ. 215-240, και ειδικά για την Μονή των Κελλιβάρων, αυτόθι, σελ. 229-232.
75. Βοκοτόπουλος Π., «Λάτρος», ΕΕΒΣ, αυτόθι σελ. 69-106.
76. Εκδ. Αντ. Σταμούλη, Θεσ/νίκη 2008, σσ. 330. Μια πολύ προσεγμένη μελέτη «με λεπτομερή σχολιασμό των εγγράφων του αρχείου της μονής Θεοτόκου του Στύλου». Πρέπει όμως να σημειώσουμε εδώ ότι η ιστορικός κα Ράγια έχει καταλήξει σε λανθασμένα συμπεράσματα σχετικά με τον Άγιο Ακάκιο, ότι δηλαδή ήταν, μάλλον, μυθικό πρόσωπο και, εάν τελικά υπήρξε, ήταν Σιναΐτης και έζησε μετά τον 7^ο αι. Πιστεύουμε ότι έχουμε αποδείξει το αβάσιμο των συμπερασμάτων αυτών στα επόμενα κεφ. της μελέτης μας.
77. Εννοεί την λίμνη Μπάφα (Bafa).
78. Σωτηρίου Α. Γεώργιος (Έφορος των Βυζαντινών Αρχαιοτήτων), «Χριστιανικά μνημεία της Μικράς Ασίας», Αθήναι 1920, σελ. 43-44.
79. Ενθ' ανωτ., σελ. 44 (υποσημ. 1).
80. «Κλίμαξ», αυτόθι, σελ. 27.
81. Ενθ' ανωτ. , σελ. 166.
82. Ενθ' ανωτ. , σελ. 23.
83. Βλάχος Ιερόθεος, Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου, «Γέννημα και θρέμμα Ρωμηοί», εκδ. Ι. Μονής Γενεθλίου της Θεοτόκου (Πελαγίας), Λειβαδιά-Αθήνα 1996, σελ. 329-330.
84. «Κλίμαξ», αυτόθι, σελ. 7.

85. Ware Kallistos, Επίσκοπος Διοκλείας, «Εισαγωγή στον Ορθόδοξο Μοναχισμό», στην ηλεκτρονική έκδοση της «Φλοκαλίας», παραγωγή «Αγιορείτικη Φωτοθήκη», Περιοδικό «Νέμεσις», Αθήνα 1999.
86. «Κλίμαξ», αυτόθι, σελ. 105-106.
87. Ενθ' ανωτ. , σελ. 25.
88. Πρβλ. «Γεροντικό του Σνά», αυτόθι, σελ. 350.
89. Στα Λατινικά: in scalis, στα Αγγλικά: in the ladder και στα Γαλλικά: de l'escalier.
90. Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές ιστοσελίδες, όπου εκ παραδρομής χαρακτηρίζεται ο όσιος Ακάκιος ως Σναΐτης:
- 1) www.allsaintsnc.org/
 - 2) <http://ocafs.oca.org/FeastSaintsViewer.asp?SID=4&ID=1&FSID=103447>
 - 3) www.orthodox.net/menaion/menaion.htm
 - 4) www.rongolini.com/synjuly.htm#Luly%207
91. Ο παλιός χειρόγραφος κώδικας υπ' αρ. 212 της Ι. Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Πάτμο, του 11^{ου} αι., γράφει στο Κοντάκιον του Οσίου: «Κοντάκιον του Οσίου πατρός ημών Ακακίου του της Κλίμακος (του θείου Λάτρου)...»
92. "Dies VII Julii... Acacii in Climaco... Πρβλ. Και AASS, τομ II, σελ 468.
93. ΘΗΕ, τομ 1^{ος}, Αθήναι 1962, σελ. 1172. Οι δε Ρωμαιοκαθολικοί τον συγκεκριμένο άγιο Ακάκιο τον τιμούν στις 8 Μαΐου.
94. ΘΗΕ, αυτόθι, σελ. 1166.
95. «Κλίμαξ», αυτόθι, σελ. 68.
96. Στις αγγλόφωνες ορθόδοξες ιστοσελίδες ο Όσιος ονομάζεται: «Saint Akakios (ή Acacius), the sun of Obedience, who is mentioned in "The Ladder"».
97. Στην πολύτομη παλική κρηκή υμνολογική σειρά «Analecta Hymnica Graeca» (τόμ. 3^{ος}, σελ. 630) γίνεται αναφορά και για μια 6^η ημερομηνία, την 18^η

Μαΐου, την οποία όμως δεν έχουμε συναντήσει αλλού, παρά μόνο στην Περιοδική Σειρά «Echos d'Orient» (τομ. 25^{ος}, 1926, σελ. 182). Υπάρχει βέβαια η πιθανότητα να έχει γίνει λάθος και να εννοεί την 8^η Μαΐου, όπου τιμάται από τους Ρωμαιοκαθολικούς ο Άγιος μάρτυρας Ακάκιος ο Καππαδόκης, με τον οποίο, όπως έχουμε προαναφέρει, τον συγχέουν μερικά Σλαβικά Μηνολόγια.

98. Rocchi Antonio, "Vita di san Nilo abate, goudatore della bulla bubia di Grottaferrata", Rom, Desclé et C, 1904.
99. Τωμαδάκης Νικόλ. , «Ρωμανού του Μελωδού Ύμνοι, εκδιδόμενοι εκ πατμιακών κωδίκων», τομ II, Αθήναι 1954.
100. Baudot Dom, "Dictionnaire d; Hagiographie", ενθ' ανωτ. Ολόκληρο το Λεξικό βρίσκεται σε PDF αρχείο στο Internet, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k757712.r=Baudot+Dom.langEN>.
101. "Ökumenisches Heiligen-Lexicon", πρβλ. στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.Heiligenlexikon.de/BiographienA/Achatius-Klimax.htm. Αυτή (27 Νοεμβρίου) είναι τελικά και η επικρατέστερη ημερομηνία εορτασμού του Αγίου από τους Ρωμαιοκαθολικούς.
102. Delahaye Hip., "Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae", Bruxellis 1902, sel. 261-262.
103. Στις 27 Νοεμβρίου τον καταχωρίζουν οι Κώδικες: α) Η: Codex Hierosolymitanus, s. Crusis 40, olim Iaurae S Sabae και β) Sa: Codex Parisiensis 1570. Ενώ στις 26 Νοεμβρίου οι Κώδικες: α) Cc: Codex cryptoferrantensis B. β) F: Codex Mediceo-Laurent San Marco 787. Εκ λάθους ο Delahaye αναφέρει ότι ο «Codex monastery S. Ioannis theology in insula Patmo (P) n. 266» (X-10^{ου} αι.) καταχωρίζει τον Όσιο στις 27 Νοεμβρίου, ενώ το σωστό είναι η 26^η Νοεμβρίου. Πρόκειται για «ΤΥΠΙΚΟΝ», περγ. , σχήμα 4^ο, «...και περιλαμβάνει "Διάταξιν της αρχαίας εκκλησιαστικής Ακολουθίας", αρχομένης από της α' Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους της ενιαυσίου περιόδου...» (Σακελλίων Ιωάν., «ΠΑΤΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ήτοι αναγραφή των εν τη

Βιβλιοθήκη της κατά την Νήσον Πάτμον γεραράς και Βασιλικής Μονής τους Αγίου Αποστόλου και Ευαγγελιστού ΙΩΑΝΝΟΥ του Θεολόγου τεθησαυρισμένων ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ τευχών», Αθήνησιν 1890, σελ. 136). Γράφει λοιπόν στις 26 Νοεμβρίου: «...Τη αυτή ημέρα του οσίου πατρός ημών Αλυπίου...και του οσίου πατρός ημών Ακακίου της υπακοής, του εμφερόμενου εν τη κλίμακ». Το λάθος αυτό του Delehayε είχαμε την δυνατότητα να το διαπιστώσουμε από τον έλεγχο του χειρογράφου, του οποίου ψηφιακή φωτογραφία μας απέστειλαν από την Βιβλιοθήκη της Ι. Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου.

104. Ο Σωφρ. Ευστρατιάδης σε μια υποσημείωση στο «Αγιολόγιό» του αναφέρει ότι η ημερομηνία μνήμης του Οσίου στους Λαυρωτικούς κώδικες: Ω 147, Ι 135, Ι 73 και Δ 12 είναι η 7^η Ιουλίου ενώ στον Παρισινό κώδικα 1570 είναι η 29^η Νοεμβρίου. Την 29^η Νοεμβρίου αναφέρει και ο μακαριστός Σπυριδών Λάμπρος, Καθ. Παν. Αθηνών, στον «Κατάλογο κωδίκων» όπου και παρουσιάζει τα στοιχεία και τα περιεχόμενα του κώδικα «6373 (866-Ιεράς Μονής Παντελεήμονος Αγίου Όρους)...», ο οποίος δυστυχώς έχει καταστραφή. Σ' αυτόν τον κώδικα υπήρχε και η Ακολουθία του αγίου Ακακίου της Κλίμακος. Στην ίδια ημερομηνία τοποθετεί τον Όσιο και την Ακολουθία του ο υπ' αρ. 1675 χειρόγραφος κώδικας της Ι. Μονής Ιβήρων στο Άγιον Όρος, 18^{ου} αι.
105. Πρβλ. στο Διαδίκτυο, στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Σκανδιναβικής Ορθόδοξης Εκκλησίας: <http://orthodox.net/menaion/menaion.htm>, εκεί αναφέρονται τα εξής: «7 July: St. Acacius of Sinai» και «29 November: St. Acacius of Sinai». «From Russian Orthodox Patriarchal Church in Great Britain and Ireland».
106. Βλ. στο παρόν.
107. Βλ. στο παρόν.
108. Βλ. στο παρόν.

109. Μητροπολίτης Αθηναγώρας (ο από Μ. Πρωτοσυγκέλλων και από Παραμυθίας), «Περιγραφικός Κατάλογος των Χειρογράφων της εν τη Χάλκη Μονής της Παναγίας», εν ΕΕΒΣ, τομ. ΙΒ', Αθήναι 1936, σελ. 293.
110. Βλ. στο παρόν.
111. Ενδεικτικά αναφέρουμε: 1) Χειρόγραφος κώδικας υπ'αρ. 84 της Πατριαρχικής Θεολογικής Σχολής Χάλκης, του 14^{ου} αι., τώρα φυλάσσεται στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη, Εγκώμιο του Οσίου, 2) Χειρόγραφος κώδικας υπ'αρ. 57 της Βιβλιοθήκης του Σουηδικού Πανεπιστημίου Lund, Συναξαριστής Σεπτεμβρίου-Φεβρουαρίου, προέλευση: Κωνσταντινούπολη, 14^{ου} αι., ο Βίος του Οσίου στις σελ. 167-168. Καθώς και σε άλλα χειρόγραφα.
112. Βαρθολομαίος Κουτλουμουσιανός, «Μηναιόν Ιουλίου», Αθήναι 1896, σελ.31. Υποσημείωση στις 7 του μηνός, όπου καταχωρίζει τις Ακολουθίες των αγίων Θωμά του εν τω Μαλέω και Κυριακής της Μάρτυρος.
113. Βαρθολομαίος Κουτλουμουσιανός, «Μηναιόν Νοεμβρίου», Αθήναι 1896, σελ. 231. Υποσημείωση στις 29 του μηνός, όπου καταχωρίζει την Ακολουθία των αγίου μάρτυρος Παραμόνου. Στο Άγιον Όρος όταν υπάρχουν δύο Ακολουθίες, ψάλλεται κανονικά η Ακολουθία του σπουδαιότερου Αγίου και στο Απόδειπνο ψάλλονται οι Κανόνες του άλλου Αγίου.
114. Ενθ'ανωτ., σελ. 215, όπου σημειώνει την μνήμη του οσίου Ακακίου (το δίστιχο και τον Βίο του), όμως δεν παραθέτει την Ακολουθία του, που του ήταν γνωστή από Αγιορείτικα χειρόγραφα. Σ'αυτή την ημερομηνία καταχωρίζει την ακολουθία των «Οσίων Πατέρων ημών Αλυπίου του κιονίτου και Νίκωνος του Μετανοείτε». Υπερίσχυσε η σπουδαιότητα, κατά τον συγγραφέα, των δύο παραπάνω Οσίων.
115. Ευστρατιάδης Σ., «Αγιολόγιον...».
116. Ενθ'ανωτ.
117. Janin Raymond, "Les Eglises et les Monasteres des grands centres Byzantins".

118. Η Αγία μας Εκκλησία, εκτός από τον όσιο Ακάκιο τον εν τη Κλίμακι και τον όσιο Ακάκιο τον θαυματουργό, τιμά άλλους πέντε Αγίους με το ίδιο όνομα, τους εξής: α) Αγ. Ακάκιος, επίσκοπος Μελπηνής (27 Μαρτίου), β) Αγ. Μάρτυρας Ακάκιος, ο Καππαδόκης (7 Μαΐου), γ) Αγ. Μάρτυρας Ακάκιος (28 Ιουλίου), δ) Ος. Ακάκιος ο Κουσοκαλυβίτης (12 Απριλίου) και ε) Αγ. Νεομάρτυρας Ακάκιος (1 Μαΐου). Πρβλ. ΘΗΕ, τομ. 1^{ος}, Αθήναι 1962, σελ. 1166-1176.
119. ΘΗΕ, ενθ' ανωτ.
120. Ενθ' ανωτ.
121. Τροπάριον του κανόνος του οσίου, βλ. στο παρόν, σελ. 122.
122. Διονύσιος ο εκ Φουρνά, «Ερμηνεία της Ζωγραφικής Τέχνης», έκδοση μετά Προλόγου υπό Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, εν Πετρούπολει 1909, σελ. 166.
123. «Εκατό περίπου εικονογραφημένα χειρόγραφα σώζονται από την παλαιολόγια περίοδο... Αντίθετα με την παλαιότερη πρακτική, δεν εικονίζονται μόνο οι αυτοκράτορες, κτήτορες των βιβλίων, αλλά και τα μέλη την ανώτερης τάξης, που παραγγέλνουν βιβλία είτε για προσωπική χρήση είτε ως αφιερώματα σε ναούς. Οικογενειακά πορträίτα επίσης εμφανίζονται στα χειρόγραφα και απεικονίζουν ζωντανά την ιδιαίτερη σημασία που είχε αποκτήσει ο θεσμός της οικογένειας για την αριστοκρατία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι κτητορικές παραστάσεις στο χειρόγραφο που περιέχει το τυπικό της μονής «Βεβαίας Ελπίδος» στην Κωνσταντινούπολη. Το μοναστήρι ιδρύθηκε από την Θεοδώρα Παλαιολογίνα, ανεψιά του Μιχαήλ Η' Παλαιολόγου, και στο παραπάνω χειρόγραφο απεικονίζονται δέκα ζευγάρια γνωστών μελών της αριστοκρατικής τάξης, που ανήκουν στην οικογένειά της». (Βλ. στην ιστοσελίδα του «Ιδρύματος Μειζονος Ελληνισμού»: www.fhw.gr/chronos/10/gr/pl/t/t14a2.html).
124. Το «Τυπικόν» εδημοσίευσε ο Μανουήλ Γεδεών με τον τίτλο: «ΤΥΠΙΚΟΝ της επι του βουνού του Αυξεντίου σεβασμίας Μονής ΜΙΧΑΗΛ του Αρχαγγέλου». Αναφέρει δε από ποιον κώδικα το αντέγραψε λέγοντας: «Το παρόν Τυπικόν,

ατελές μένον εν τω υπ' αριθμόν 160 χαρτίνω χειρογράφω της εν Φανρίω Κωνσταντινουπόλεως αγιοταφικής βιβλιοθήκης, εξ ου και μετεγράφη». Μάλιστα τοποθετεί το χειρόγραφο περί τον 15^ο αι. Στο Διαδίκτυο ανακαλύψαμε και μια άλλη έκδοση του «Τυπικού», από τον υπ' αρ. 85 χειρόγραφο κώδικα της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης (τώρα στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη του Πατριαρχείου στην Κωνσταντινούπολη, ο οποίος είναι παλαιότερος αυτού του Γεδεών, 13^{ος} αι.), σε αγγλική όμως μετάφραση, με τα παρακάτω βιβλιογραφικά στοιχεία: «Tyrikon of Michael VIII Palaiologos for the Monastery of the Archangel Michael on Mount Auxentios near Chalkedon». Το απόσπασμα-αναφορά στον όσιο Ακάκιο είναι και στα δυο χειρόγραφα το ίδιο. Πρβλ. στο Διαδίκτυο: www.Doaks.org/typikaPDF/typ049.pdf.

125. Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος, Αυτοκράτορας του Βυζαντίου (1259-1282), εγκαθίδρυσε την δυναστεία των Παλαιολόγων. Γεννήθηκε το 1225 από την Θεοδώρα και τον Ανδρόνικο Παλαιολόγο. Στέφθηκε Αυτοκράτορας αφού παραγκώνισε και τελικά τύφλωσε τον νόμιμο αυτοκράτορα Ιωάννη Δ' Λάσκαρη. Απελευθέρωσε την Κωνσταντινούπολη από τους Φράγκους (το 1261) και έφερε ξανά την Βυζαντινή Αυτοκρατορία στο προσκήνιο. Για πολιτικούς, διπλωματικούς και στρατιωτικούς λόγους, προκειμένου να αποτρέψει επίθεση από τον λατίνο βασιλιά Κάρολο τον Ανδεγαυόν, παρά την αντίθεση του ορθόδοξου λαού και του κλήρου, αποδέχεται και υπογράφει την «ένωση» των δύο Εκκλησιών (Ρωμαιοκαθολικής και Ορθόδοξης) με τον Πάπα στην ψευδοσύνοδο της Λυών (το 1224), ένωση, που δεν έγινε αποδεκτή από τον πιστό ορθόδοξο λαό. Ο Μιχαήλ πέθανε το 1282 σε ηλικία 58 ετών. Είχε τέσσερις γιους και τρεις θυγατέρες. Ο διάδοχος και γιος του Ανδρόνικος τον έθαψε νύκτα και χωρίς εκκλησιαστική τελετή λόγω της φιλοπαπικής του πολιτικής.
126. Για τον βίο του μεγάλου αυτού Αγίου, πρβλ. στον «Μέγα Συναξαριστήν της Ορθόδοξου Εκκλησίας», αυτόθι, τομ Β', Αθήνα 2001. σελ. 336-350.

127. Γεδεών Μανουήλ, «Τυπικόν...», αυτόθι, σελ. 13-14.
128. Ενθ' ανωτ, σελ. 14.
129. Ενθ' ανωτ, σελ. 35. Το απόσπασμα αυτό βρίσκεται στο ς' κεφάλαιο του «Τυπικού» (σελ34-35), με τον τίτλο: «Περί της ποσότητος των μοναχών».
130. Βλ. στο παρόν.
131. Οι γονεΐς της Θεοδώρας ήσαν: ο Σεβαστοκράτορας Δούκας Κωνσταντίνος Κομνηνός Παλαιολόγος, μετέπειτα Καλλίνικος μοναχός, και η Μαρία Βραναΐνη Κομνηνή Λασκαρίνα Καντακουζηνή Παλαιολογίνα. Σύζυγός της ήταν ο Μέγας Στρατοπεδάρχης Ιωάννης Κομνηνός Άγγελος Δούκας Συναδηνός, μετέπειτα Ιωακείμ μοναχός, με τον οποίο είχε δύο υιούς: τον Πρωτοστράτορα Θεόδωρο Κομνηνό Δούκα Συναδηνό και τον Μεγάλο Κονοσταύλο Ιωάννη Κομνηνό Δούκα Παλαιολόγο Συναδηνό και μια κόρη την Ευφροσύνη Κομνηνή Δούκα Παλαιολογίνα, μετέπειτα μοναχή. Για περισσότερες γενεαλογικές πληροφορίες των Κομνηνών, των Συναδηνών, αλλά και των Παλαιολόγων πρβλ. στην θαυμάσια δίτομη μελέτη του Κων/νου Βάρζου, «Η Γενεαλογία των Κομνηνών», εκδ. «Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών» (στη Σειρά «BYZANTINA κείμενα και Μελέτα», αρ. 20^ο), Θεσ/νίκη 1984. Μάλιστα στον Α' τόμο μεταξύ των σελ. 672, 673 και των σελίδων 680, 681, υπάρχουν λεπτομερείς γενεολογικοί χάρτες των οίκων Συναδηνών και Παλαιολόγων, αντίστοιχα.
132. ΘΗΕ, τομ. 3^{ος}, Αθήναι 1963, σελ. 767.
133. Delehaye Hip., «Deux Typika Byzantins de l'eroque des Paleologues», Bruxelles 1921, sel. 41-42. Ολόκληρο το «Τυπικό» εκτείνεται στις σελ. 18-105. Η δημοσίευση έγινε βάσει του χειρογράφου-manuscrit de Lincole College (στην Οξφόρδη) grec 35, 14^{ου} αι. Το ίδιο, σε αγγλική όμως μετάφραση, με πολλά σχόλια, είναι δημοσιευμένο και στο Internet, με τα εξής βιβλιογραφικά στοιχεία: «Typikon of Theodora Synadene for the Convent of Mother of God Bebaia Elpis in Constantinople», from «Byzantine Monastic Foundation Documents». Πρβλ. στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.doaks.org/typikaPDF/typ071.pdf.

134. Delehaye Hip., «Vita S. Pauli Junioris...», «Analecta Bollandiana», αυτόθι, σελ. 33-34.
135. Manuscript: Codex Vaticanus graecus 704.
136. «Κλίμαξ», αυτόθι, σελ. 66.
137. Δοξαστικό του Μεγ. Εσπερινού (ήχος πλ. β').
138. «Περιγραφικός κατάλογος των χειρογράφων της εν τη Χάλκη Ιεράς Μονής της αγίας Τράδος της επονομαζομένης του Εσόπτρου κατακειμένων εις την βιβλιοθήκην της εν αυτή Θεολογικής Σχολής, συνταχθείς και αντιγραφείς υπό Θεοδώρου Κυριακίδου...», ο οποίος περιέχει 148 χειρόγραφα και «...περιγραφικός κατάλογος των Χειρογράφων της εν τη Χάλκη Ιεράς Θεολογικής Σχολής της του Χριστού μεγάλης εκκλησίας, συνταχθείς και αντιγραφείς υπό Κωνσταντίνου Χειμωνίου...» ο οποίος περιέχει 177 κώδικες.
139. «Analecta Bollandiana», αυτόθι, σελ. 14-15 (όπου και η περιγραφή του κώδικα). Το ίδιο Εγκώμιο αναφέρουν και άλλες Σειρές και Μελέτες. Ενδεικτικά αναφέρουμε την αγιολογική Σειρά του Halkin Fran., "Bibliotheca Hagiographica Graeca" και τη μελέτη του Ehrhard Albert, "Überlieferung und bestand der Hagiographischen..." (τόμ. II, Leipzig 1938, σελ.422).
140. «Analecta Bollandiana», αυτόθι, σελ. 14, υποσημ. 17.
141. Την κοπιαστική αυτή εργασία ανέλαβαν πρόθυμα οι εν Χριστώ αγαπητές μας αδελφές Αγγελική Τερζή-Παναγιωτοπούλου και Σταυρούλα Τερζή, φιλόλογοι. Ευχόμαστε ο όσιος Ακάκιος να τους το ανταποδώσει με πνευματικές ευλογίες.
142. «...Τούτον μιμησώμεθα και ημείς και πάντα τρόπον αριστεύειν σπουδάσωμεν και δια πάντων ήκουσαν την αρετήν επιδειξώμεθα, μη τόπους απώμενοι, μη δ' άλλος επιρρίπτοντες τα εγκλήματα, μη προεστώτων προφασιζόμενοι την αμέλειαν· δια πάντων ο πειράζων αποκρουσθήτω, γνώτω στρατιώταις Χριστού προσβαλών ημίν. Ούτω την υπακοήν ασπασώμεθα και τον γενναίον τούτον συνέρθον έξομεν και της αυτής αυτώ μερίδος εσόμεθα ή πολύ ταύτης ουκ απολειφθησόμεθα. Ούτω και Χριστόν και τον αυτού θεράποντα λαμπρώς ανακηρύξομεν, τον καλόν αγωνοθέτην και τον γνήσιον αθλητήν. Αλλ' ω

πάτερ, τα μεν παρ' ημών τοιαύτα, συ δε τον βίον ημίν κυβερνήσαις, των πονηρών κρείπτονα πνευμάτων και των εκ τούτων επαναστάσεων και τω λιμένοι προσάξαις της σωτηρίας ημάς Θεόν ἴλεων ταις πρεσβείαι σου ποιησάμενος.» (Σελ. 209 του Εγκωμίου).

143. «Ο Κανών του Οσίου ου η Ακροστιχίς: "Ακάκιον τον άριστον υπήκοον άσμασιν άδω. Θεοφάνους"». Ολόκληρη την ι. Ακολουθία του Οσίου τη δημοσιεύουμε στο παρόν διορθωμένη και επαυξημένη.
144. «ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ» εκδ. Σχονά, τομ. Δ', Βόλος 1939, σελ. 78-79. (Μια σύντομη έρευνα που κάναμε για να βρούμε αυτό το χειρόγραφο απέβη άκαρπη).
145. «Ο Θεοφάνης ο Γραπτός (11 Οκτωβρίου). Ο γνωστός εκκλησιαστικός υμνογράφος, υός του μοναχού (έγνε μοναχός μετά την κοίμηση της συζύγου του) και πρεσβυτέρου οσίου Ιωνά του Σαββαΐτου (21 Σεπτεμβρίου), ο εν τη Λαύρα του αγίου Σάββα μετά του αδελφού αυτού Θεοδώρου του Γραπτού εκπαυθείς υπό Μιχαήλ του Συγκέλλου. Επι του εικονομάχου Θεοφίλου ελθών επί αποστολή εις Κωνσταντινούπολιν και ελέγξας παρρησία τον Θεόφιλον, ενεκλείσθη μετά του αδελφού αυτού εις φυλακήν, όπου τυφλωθέντες εγράφησαν τας όψεις δια των γνωστών ίάμβων. Εξορισθέντες είπα παρέμειναν πολλά έτη εξόριστοι και ο μεν Θεόδωρος απέθανεν εν τη ξένη, ο δε Θεοφάνης εν Θεσσαλονίκη κρατούμενος επανήλθε μετά τον θάνατον του Θεοφίλου (829) εις την βασιλεύουσαν, ανακληθείς παρά της Θεοδώρας, ότε και προεβλήθη μητροπολίτης Νικαίας υπο του Πατριάρχου Μεθοδίου · θεοφιλώς δε το ποιμνιον αυτού ποιμάνας εκοιμήθη εν ειρήνη.» (Ευστρατιάδης Σωφρ. , «Αγιολόγιον...» αυτόθι, σελ. 197). Περισσότερα για τον θαυμαστό βίο του οσίου Θεοφάνους και του αδελφού του, επίσης οσίου και ομολογητού, Θεοδώρου (27 Δεκεμβρίου) των Γραπτών, πρβλ. στον «Μέγαν Συναξαριστήν της Ορθοδόξου Εκκλησίας», τομ. Ι', Αθήναι 2001, σελ. 256-266, και τόμ. ΙΒ' Αθήναι 2002, σελ. 704-706 (του οσίου Θεοδώρου).

146. Giannelli Cyrus, "Codices Vaticani Graeci, Codices 1485-1683", in "Bibliotheca Vaticana", MCML (1990), σελ. 455.
147. «Analecta Hymnica Graeca», τομ. 3^{ος} . Οι χειρόγραφοι κώδικες, βάσει των οποίων έγινε η κριτική έκδοση του κανόνα είναι οι εξής: α) Paris.gr.259=Pa, ff.263v-266v, β) Mess.gr.135=N, ff.215v-218v, γ) Athon.Lavrae B 21=Ab, ff.189-192v και δ) Athon Docheiariou 31 (2705)=Ad, ff.232v-235v.
148. Ενθ' ανωτ, σελ. 630. Σχετικά με τον κώδικα αυτόν αναφέρει: «N Mess. Gr. 135...».
149. Σακελλίων Ιωάννης, «Κατάλογος των Χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος», Αθήναι 1892, σελ. 410.
150. Omont Henri, "Inventaire Sommaire...", Paris 1866, σελ. 28.
151. Λάμπρος Σπ. , «Κατάλογος των εν ταις Βιβλιοθήκαις του Αγίου Όρους Ελληνικών Κωδίκων», τόμ. 1^{ος} , εν Κανταβρυγία της Αγγλίας 1895, σελ. 237.
152. Λάππα- Ζίζικα Ευρυδίκη & Ρίζου-Κουρούπου Ματούλα, «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ, 10^{ος} -16^{ος} αιώνας», εκδ. «Μουσείο Μπενάκη»
153. Τα χειρόγραφα του καταλόγου έχουν διπλή αρίθμηση. Ο πρώτος αριθμός (68) είναι ο αύξων αριθμός του καταλόγου του Μουσείου και ο δεύτερος αριθμός σε παρένθεση (TA 143), ο αριθμός της κάθε συλλογής. Στην συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για τον κώδικα υπ' αρ. 143 της Ανδριανουπόλεως.
154. Τα σχετικά βιβλιογραφικά στοιχεία μας απέστειλε ο βιβλιοθηκάριος της Ι. Μονής οσιολογ/τος Μοναχός Αββακούμ, τον οποίο θερμά ευχαριστούμε.
155. Ευστρατιάδης Σωφρ. και Αρκάδιος Βατοπεδινός, «Κατάλογος των εν τη Ιερά Μονή Βατοπεδίου αποκειμένων Κωδίκων», εν Κανταβρυγία της Νέας Αγγλίας 1942, σελ.124.
156. Ενθ' ανωτ, σελ. 195.
157. Την Ακολουθία αυτή μας απέστειλε ο Βιβλιοφύλακας της Ι. Μονής οσιολ. Μοναχός Γερ. Φίλιππος με την εξής σημείωση: «Φωτοαντίγραφα μεν ταυτα εστι ψηφιακή μορφή εκ του χειρογράφου ημών Vp. 1135, α νυν αποστέλλομεν κατά την σην παράκλησιν...» και συνεχίζει με διάφορα

βιβλιογραφικά στοιχεία του κώδικα. Τον ευχαριστούμε θερμά για την άμεση ανταπόκρισή του.

158. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς Αθ., «Η εν τω νησίω Σωζουπόλεως βασιλική μονή Ιωάννου του Προδρόμου και η τύχη της Βιβλιοθήκης αυτής», «Βυζαντινά Χρονικά», τόμ. Ζ', εν Πετρουπόλει 1900 και Μητροπολίτης Αθηναγόρας, «Περιγραφικός Κατάλογος των Χειρογράφων της εν τη Χάλκη Μονής της Παναγίας», εν ΕΕΒΣ, τομ. Ι'.
159. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς Αθ., «Η εν τω νησίω Σωζουπόλεως βασιλική μονή Ιωάννου του Προδρόμου...», αυτόθι, σελ. 661.
160. Ενθ' ανωτ, σελ. 669.
161. Ενθ' ανωτ, σελ. 667. Το χειρόγραφο τώρα φυλάσσεται στην Πατριαρχική Βιβλιοθήκη, στην Κωνσταντινούπολη.
162. Μητροπολίτης Αθηναγόρας, «Περιγραφικός Κατάλογος των Χειρογράφων της εν τη Χάλκη Μονής της Παναγίας», εν ΕΕΒΣ, τομ. ΙΒ'. Διατηρήθηκε η ορθογραφία του κώδικα.
163. Όπως βλέπουμε, ο κώδικας αυτός ήταν ιδιοκτησία ενός συνωνύμου του Οσίου, Ακακίου Ιερομονάχου. Γι' αυτό ίσως και περιέχει και την Ακολουθία του οσίου Ακακίου.
164. Καλλιμάχος Δημήτριος, «Πατμιακής Βιβλιοθήκης Συμπλήρωμα», στο «Επιστημονικόν Θεολογικόν Σύγγραμμα ΦΑΡΟΣ», τομ. 10^{ος}, εν Αλεξανδρεία 1912.
165. «...του μοναχού Κοσμά του Σαμίου σώζονται 13 μηναία (τα τέσσερα με τη χορηγία του Γέροντος Ανανίου εκ Ναούσης) και τα άλλα πέντε χειρόγραφα, γραμμένα κατά την περίοδο 1752-1760, τρία από τα οποία έχουν γραφή με χορηγία του ίδιου Γέροντος». («Κατάλογος των ελληνικών χειρογράφων της Ι. Μονής Ιβήρων», Παράρτημα του Α' τόμου, σελ. 247).
166. Omont Henri, "Inventaire Sommaire..." Paris 1888, sel. 98.
167. "Codices Vaticani..." αυτόθι, σελ. 215.

168. Β. Δ. Ζώτος Μολοσσός, «Λεξικόν των Αγίων Πάντων της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Αθήναι 1904, σελ. 119. «Ακάκιος νέος όσιος ο Καυσοκαλυβίτης (Απριλίου 12). Ούτος εγεννήθη εις χωρίον Γόλπσα της επαρχίας Φαναρίου (των Αγράφων) περί τα τέλη του ιζ' αιώνος (1630 μ.Χ.), Αναστάσιος κατά κόσμον καλούμενος, εις δε την μονήν της Σουρβίας (παρά Μακρνήτζαν του Βόλου), ένθα το πρώτον προσήλθε εκάρη μοναχός μετονομασθείς Ακάκιος ἄλλ' υψηλοτέρας πνευματικής ζωής εφόμενος, κατέφυγεν εις τον Ἄθω και δέμενεν εν Καυσοκαλυβίσι, ανταλλάσσων διαφόρους τόπους και καλύβας, σκληρώς διαπώμενος, και τέλος εκλείσθη εις μικρόν σπήλαιον, όπου ησκήτευσεν και ο Καυσοκαλυβίτης Μάξιμος, εν ω διήλθε τον υπόλοιπον της ζωής χρόνον σκληραγωγούμενος» (Ευστρατιάδης Σωφρόν. , «Αγιολόγιον...», ενθ, ανωτ., σελ. 20). Ο κατά πλάτος βίος του αγίου Ακακίου του Καυσοκαλυβίτου, από το ανέκδοτο χειρόγραφο του μαθητή του παπα-Ιωνά, εξέδωσε ο οσιολ/τος Μοναχός Πατάπιος με τίτλο: «Άγιος Ακάκιος ο Καυσοκαλυβίτης (Πρωτότυπο κείμενο και νεοελληνική απόδοση)», Άγιον Όρος 2001. Εξάλλου ο βίος υπάρχει και στο «Νέον Μαρτυρολόγιον» του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, εκδ. «Αστήρ».
169. Σε περίοπτη θέση στην εκλεκτή χορεία των Αγιορειτών Κολλυβάδων, βρίσκεται ο λόγιος μοναχός Χριστόφορος Προδρομίτης. Γεννήθηκε στην Άρτα το 1730 και έλαβε το όνομα Χριστόδουλος. Διετέλεσε μαθητής του Ευγενίου Βουλγάρεως. Ασπάσθηκε τον μοναχικό βίο στη Νέα Σκήτη του Αγίου Όρους, όπου και ονομάστηκε Χριστόφορος. Αργότερα αποσύρθηκε στην Ιβηρική Σκήτη του Τιμίου Προδρόμου, εξ ου και η προσωνυμία Προδρομίτης. Υπήρξε πνευματικός φίλος του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου. Δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς απεβίωσε, πάντως μετά από το 1811, όπου υπάρχουν μαρτυρίες ότι ζούσε. (Πρβλ. Πραγματεία Αγιορείτου Μοναχού Παταπίου Καυσοκαλυβίτου, «Οι Αγιορείτες Υμνογράφοι Αντώνιος Νεοσκητιώτης και Χριστόφορος Προδρομίτης», εκδ. Βιβλιοπωλείου «Πανσέληνος»).

170. Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, «Συναξαριστής των δώδεκα Μηνών», τομ. 2^{ος} (Νοέμβριος-Δεκέμβριος), αυτόθι, σελ. 189 (υποσημ. 144). Ολόκληρο τον βίο του οσίου Ακακίου της Κλίμακος, υπό του αγίου Νικοδήμου, βλ. στο παρόν σελ. 118-119.
171. Delahaye Hip., "Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae", αυτόθι, σελ. 970 και στις σελ. 261-262 ο σύντομος βίος του οσίου.
172. Λάμπρος Σπυρ. , «Κατάλογος των εν ταις Βιβλιοθήκαις του Αγίου Όρους Ελληνικών Κωδίκων», τόμ. 2^{ος} , αυτόθι, σελ. 448.
173. Ενθ' ανωτ.
174. Τωμαδάκης Νικ., «Ρωμανού του Μελωδού ύμνοι...», αυτόθι, σελ. κα' - κβ'.
175. Όσιος Ρωμανός ο Μελωδός (1 Οκτωβρίου). Ο κορυφαίος των υμνογράφων της Εκκλησίας μας, ποιητής των Κοντακίων και διάκονος της Εκκλησίας της Βηρυττού, γεννήθηκε στην Έμμεσαν, πόλη της Συρίας. Ήκμασε κατά τον 6^ο αιώνα... Από τη Συρία ήλθε στην Κων/πολη, στην Μονή της Θεοτόκου του Κύρου, για να σπουδάσει. Λέγεται ότι κατά τη νύκτα της εορτής των Χριστουγέννων έτυχε να κοιμηθή πλησίον του άμβωνα. Τότε εμφανίσθηκε σ' αυτόν η Θεοτόκος και του επέδωσε ειλεγμένο χαρτί («κόντος» και «κοντάκιον»), το οποίο, αφού έφαγε αμέσως, αξιώθηκε του χαρίσματος, δηλαδή έγινε μουσικός και καλλίφωνος, ενώ ο ίδιος ήταν άμουσος παντελώς και αηδής κατά την φωνή. Αμέσως, αφού εποίησε το «Η παρθένος σήμερον», το έψαλε από τον άμβωνα, αποσπώντας τον θαυμασμό των πιστών. Ήταν το πρώτο του Κοντάκιον και ακολούθησαν άλλα χίλια, από τα οποία διακρίνονται και τα εξής: «Επεφάνης σήμερον», «Τα άνω ζητών», «Την εν πρεσβείαις ακοιμητον Θεοτόκον», «Ως απαρχάς της φύσεως» κ.α. Ο Ρωμανός πρώτος εποίησε και τους Οίκους.
176. Βλ. στο παρόν.
177. Τωμαδάκης Νικ., «Ρωμανού του Μελωδού ύμνοι...», αυτόθι, σελ. ροδ'.
178. Αρχιμ. Χρυσοστόμου Γεώργιος, «Το έργον του Υμνογράφου Γερασίμου Μοναχού Μικραγιαννανίτου, ευρετήρια», εκδ. «Οργανισμού Πολιτιστικής

- Πρωτεύουσας της Ευρώπης», Θεσσαλονίκη 1997, σελ. 123 (βρίσκονται στον 15^ο τόμο των απάντων του Γέροντα Γερασίμου Μικραγιαννανίτου: ο Παρακλητικός Κανόνας του Οσίου στις σελ. 341-352 και οι «Οίκοι εικοσπέσσαρες»-«Χαιρετισμοί» στις σελ. 353-367).
179. Ενθ' ανωτ., σελ. 175 (βρίσκονται στον 35^ο τόμο των απάντων του Γέροντα, σελ. 535-536).
180. Ο όσιος Παύλος ο απλούς εορτάζεται στις 7 Μαρτίου (πρβλ. στον «Μέγαν Συναξαριστήν της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ενθ' ανωτ., τόμ. Γ', Αθήναι 2001.), ο δε όσιος Δοσίθεος εορτάζεται στις 13 Αυγούστου μετά του Γέροντός του οσίου Δωροθέου.
181. Αρχιμ. Χρυσοστόμου Γεώργιος, «Το έργον του Υμνογράφου Γερασίμου Μοναχού Μικραγιαννανίτου...» αυτόθι, σελ. 168 (βρίσκεται στον 32^ο τόμο, σελ. 475-487).
182. Βλ. στο παρόν. Σύντομη βιογραφία του Γέρ. Γερασίμου έχει δημοσιεύσει ο Αρχιμ. Γεώργιος Χρυσοστόμου με τίτλο: «Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, ένας υμνωδός από τον Άθωνα», στο Περιοδικό «Πεμπτουςία», αριθμ. Τεύχ. 17, 2005 (πρβλ. στο Διαδίκτυο: [www. Pemptousia.gr/articles/17.shtml](http://www.Pemptousia.gr/articles/17.shtml)).
183. Ποίημα Αρχιμ. Νικοδήμου Γ. Αεράκη.
184. Βλ. στο παρόν.
185. Έτερα Απολυτικά, βλ. στο παρόν.
186. Βλ. στο παρόν.
187. Ο Άγιος Νικόδημος στον Συναξαριστή του έχει γράψει στον βίο του οσίου Ακακίου ένα άλλο επίγραμμα: «Κακόν φυγών παν Ακάκιος εν βίω, Καλοίς απείροις εντρυφά λιπών βίον». (Άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης, «Συναξαριστής των δώδεκα Μηνών», τομ. 2^{ος}, εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη» Θεσ/νίκη 2003).
188. Την ερμηνεία της λέξεως «ακόλαστος» στο συγκεκριμένο κείμενο, η οποία είναι διάφορη από την συνηθισμένη, βλ. στο παρόν.

189. Σιμωνώφ Α., «Μέγα Προσευχητάριον», εκδ.Βας. Ρηγοπούλου. Θεσσαλονίκη 1906, σελ. 555-566, «Ευχή εις τον όσιον Σάββαν (λέγεται και εις τους λοιπούς οσίους)», την οποία προσαρμόσαμε εις τον όσιον Ακάκιον.
190. Ματθ. ι' 22.